

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

**INFORMACJA O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ KRAJU
ROK 2011**

Warszawa, 26 stycznia 2012 r.

Spis treści

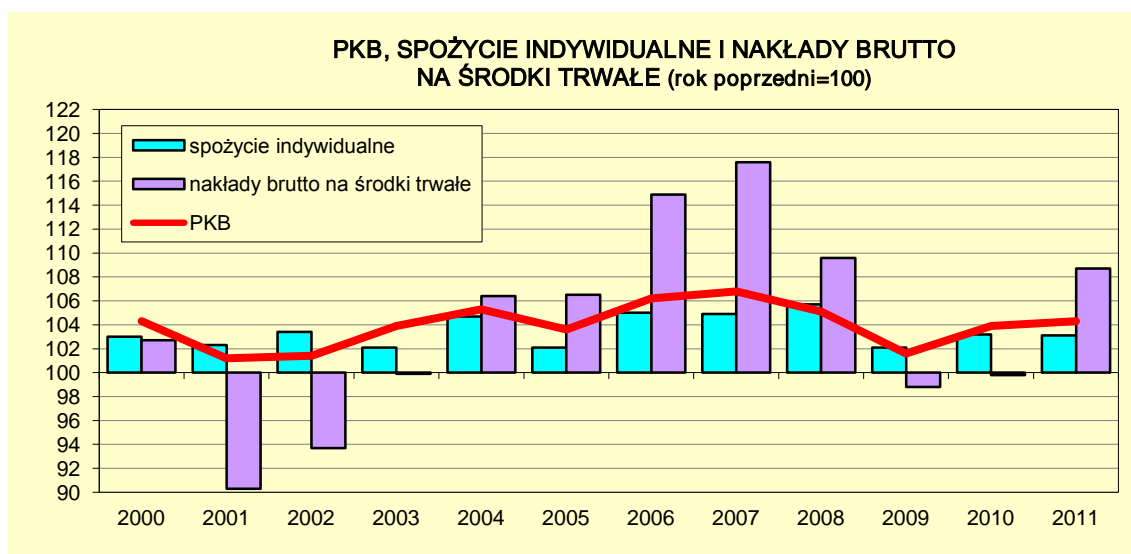
	strona
Wstęp.....	3
Dynamika realna produktu krajowego brutto w latach 2001-2011	6
Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju w latach 2005-2011	7
Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju według kwartałów.....	8
Sytuacja demograficzna Polski	9
Wychowanie i edukacja w roku szkolnym 2011/2012	15
Rynek pracy	18
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	24
Ceny.....	28
Rolnictwo.....	38
Przemysł	49
Budownictwo	55
Budownictwo mieszkaniowe	59
Rynek wewnętrzny	61
Transport.....	64
Łączność	66
Bilans płatniczy	67
Handel zagraniczny	69
Pieniądz	76
Giełdowy rynek papierów wartościowych	79
Ruch graniczny z krajami spoza strefy Schengen	84
Sytuacja gospodarcza w wybranych krajach świata.....	86
* *	
*	
Wyniki finansowe ubezpieczycieli	93
Wyniki finansowe banków	97
Wybrane wskaźniki sytuacji gospodarczej kraju.....	101
Produkcja ważniejszych wyrobów przemysłowych.....	103
Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne.....	104

Wstęp

W 2011 r., polska gospodarka rozwijała się w dość wysokim, stabilnym tempie, wykazując znaczną odporność na niekorzystne uwarunkowania w gospodarce światowej i europejskiej. Sytuacja na rynku pracy pozostawała nadal trudna, mimo niewielkiego wzrostu liczby pracujących w gospodarce narodowej. Większe niż w 2010 r. było nasilenie zjawisk o charakterze inflacyjnym, zarówno w obszarze cen producentów, jak i cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Według wstępnego szacunku, produkt krajowy brutto w 2011 r. zwiększył się realnie o 4,3% (wobec wzrostu o 3,9% w 2010 r.). Popyt krajowy wzrósł o 3,8% w skali roku. Spożycie ogółem było wyższe niż w 2010 r. o 2,1%, w tym indywidualne o 3,1%, a akumulacja brutto zwiększyła się o 10,3%. Po niewielkim spadku w 2009 i 2010 r. znacznie wzrosły nakłady brutto na środki trwałe (o 8,7%). Wstępnie ocenia się, że eksport netto miał dodatni wpływ na tempo wzrostu gospodarczego. Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej zwiększyła się o 4,0% w skali roku. Najwyższy wzrost notowano w budownictwie (o 11,8%). W przemyśle wartość dodana brutto zwiększyła się o 6,3%, natomiast w transporcie i gospodarce magazynowej oraz handlu; naprawach pojazdów samochodowych o odpowiednio 5,1% i 4,6%. W pozostałych obszarach dynamika była znacznie wolniejsza.

W okresie trzech kwartałów 2011 r. badane firmy uzyskały lepsze wyniki finansowe niż przed rokiem. Wzrosła w skali roku aktywność inwestorów zagranicznych. Poprawiły się wyniki finansowe banków, natomiast trudniejsza niż przed rokiem była sytuacja finansowa towarzystw ubezpieczeniowych. Deficyt budżetu państwa był niższy niż przed rokiem i mniejszy od kwoty zakładanej w ustawie budżetowej.

Pozytywne tendencje obserwowane w sferze realnej wpłynęły na niewielki wzrost (według wstępnych szacunków) liczby pracujących w gospodarce narodowej. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rocznym zwiększyło się o 3,2%, ale w kolejnych kwartałach obserwowano osłabienie tendencji wzrostowej. Przy niższej niż przed rokiem liczbie osób rejestrujących się oraz znacznym spadku liczby skreśleń z ewidencji, liczba osób bezrobotnych w grudniu 2011 r. nieznacznie wzrosła w skali roku. W rezultacie stopa bezrobocia była wyższa niż przed miesiącem i rokiem (odpowiednio o 0,4 pkt proc. i o 0,1 pkt proc.) i ukształtowała się na poziomie 12,5%.

Średnioroczny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych wyniósł 4,3% i był wyższy niż w poprzednich latach. W grudniu 2011 r. w skali roku ceny konsumpcyjne były wyższe o 4,6%, przekraczając znacznie granice celu inflacyjnego określonego przez Radę Polityki Pieniężnej. Na ten wzrost wpłynęły głównie podwyżki cen towarów i usług związanych z transportem, mieszkaniem oraz żywności i napojów bezalkoholowych.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw rosły szybciej niż w 2010 r. (5,0% wobec 3,3%), ale wobec znacznej dynamiki cen towarów i usług konsumpcyjnych ich siła nabywcza w drugim z kolei roku tylko nieznacznie przewyższyła poziom z roku poprzedniego (o 0,9% wobec 0,8% w 2010 r.). Słabsza niż przed rokiem była dynamika realnych świadczeń społecznych – emerytury i renty w systemie ubezpieczeń pracowniczych wzrosły o 0,4%, natomiast rolników indywidualnych uległy obniżeniu (o 1,4%).

W 2011 r., obserwowano poprawę dynamiki sprzedaży detalicznej ogółem w ujęciu rocznym (wzrost o 1,3% wobec spadku o 1,0% w roku poprzednim). W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób odnotowano zwiększenie sprzedaży o 7,3% (w 2010 r. wzrost wyniósł 3,1%).

Według wstępnych szacunków, po spadku obserwowanym w 2010 r., globalna produkcja rolnicza wzrosła w 2011 r. o 1,3%. W rezultacie wyższych zbiorów głównych ziemioplodów (z wyjątkiem zbóż, rzepaku i rzepiku), produkcja roślinna wzrosła o 5,5%. Na poziomie o 3,5% niższym niż przed rokiem ukształtowała się natomiast produkcja zwierzęca. Badania przeprowadzone w końcu 2011 r. wskazują na głęboki spadek liczebności stada trzody chlewnej (o 11,7% w skali roku) oraz nieznaczne zmniejszenie pogłowia bydła (o 1,1%). Na rynku rolnym ceny większości produktów roślinnych, zarówno w skupie, jak i na targowiskach znacznie przewyższały poziom obserwowany w 2010 r. Wyższe niż przed rokiem były również ceny podstawowych produktów pochodzenia zwierzęcego, z wyjątkiem cen prosiąt do dalszego chowu. W rezultacie wyższej dynamiki cen produktów rolnych sprzedawanych przez rolników niż towarów i usług nabywanych przez producentów na cele bieżącej produkcji rolniczej i cele inwestycyjne, wskaźnik „nożyc cen” ukształtował się na korzystnym poziomie i wyniósł 104,8 (wobec 110,2 w 2010 r.).

Produkcja sprzedana przemysłu ogółem w 2011 r., według wstępnych szacunków, wzrosła o 7,5% (wobec 9,0% przed rokiem). W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wzrost wyniósł 7,7%, w tym największy notowano w przetwórstwie przemysłowym (8,3%). Wśród głównych grupowań w 2011 r. najszybciej rosła produkcja dóbr inwestycyjnych (o 10,9%) oraz zaopatrzeniowych (o 10,3%). Ceny producentów w przemyśle zwiększyły się w skali roku o 7,6% (wobec 2,1% w 2010 r.), w tym najbardziej w górnictwie i wydobywaniu (o 16,8%). Znaczące przyspieszenie tempa wzrostu cen wystąpiło w przetwórstwie przemysłowym, gdzie ceny zwiększyły się o 7,5% (przed rokiem odpowiednio o 0,8%).

Znacznie wyższy niż w roku poprzednim był wzrost produkcji budowlano-montażowej ogółem (ok. 12% wobec 4,6%). W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób sprzedaż także rosła szybciej niż w 2010 r. i zwiększyła się o 16,3%. Wysoką dynamikę produkcji obserwowano w podmiotach zajmujących się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej oraz robotami budowlanymi specjalistycznymi, natomiast w niewielkim tylko stopniu wzrosła produkcja w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie budową budynków. Utrzymał się spadek liczby mieszkań oddanych do użytkowania, ale jego skala była mniejsza niż w dwóch poprzednich latach. Wyższa niż w 2010 r. była natomiast liczba mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia oraz mieszkań, których budowę rozpoczęto. Ceny produkcji budowlano-montażowej, po nieznacznym obniżeniu w roku poprzednim, wzrosły w skali roku o 1,0%.

W okresie styczeń-listopad 2011 r. obroty towarowe handlu zagranicznego rosły nieco szybciej po stronie eksportu niż importu. Zwiększyła się w ujęciu rocznym wymiana towarowa ze wszystkimi grupami krajów, najbardziej – z krajami Europy Środkowo-Wschodniej. W okresie dziesięciu miesięcy 2011 r. eksport w cenach stałych wzrósł w skali roku o 8,0%, a import – o 6,2%. Pogorszeniu uległy warunki wymiany – wskaźnik terms of trade w okresie styczeń-październik 2011 r. był niekorzystny i wyniósł 98,1 wobec 99,3 w analogicznym okresie roku poprzedniego.

W styczniu 2012 r., wśród przedsiębiorców działających w przetwórstwie przemysłowym oraz budownictwie odnotowano poprawę negatywnych prognoz dotyczących portfela zamówień, produkcji oraz sytuacji finansowej, natomiast niekorzystne oceny bieżące w tym zakresie uległy pogorszeniu. Planowane ograniczenie zatrudnienia może mieć mniejszą skalę niż zapowiadano w grudniu 2011 r. Przedsiębiorcy w przetwórstwie przemysłowym w najbliższym okresie oczekują szybszego wzrostu cen wyrobów przemysłowych. Jednostki handlu detalicznego sygnalizują natomiast pogorszenie w skali miesiąca ogólnych warunków prowadzenia działalności. Styczniowe wyniki badań koniunktury wskazują, że nastroje konsumentów są nieco mniej pesymistyczne niż w grudniu, a poprawa ocen dotyczy wszystkich badanych czynników.

Dynamika realna produktu krajowego brutto^a w latach 2001–2011^b

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	rok poprzedni=100										
Spożycie	102,3	103,0	102,7	104,3	102,7	105,2	104,6	106,1	102,0	103,5	102,1
w tym:											
indywidualne	102,3	103,4	102,1	104,7	102,1	105,0	104,9	105,7	102,1	103,2	103,1
Akumulacja brutto	86,6	92,8	103,3	114,7	101,4	116,1	124,3	104,0	88,5	109,3	110,3
w tym nakłady brutto na											
środki trwałe	90,3	93,7	99,9	106,4	106,5	114,9	117,6	109,6	98,8	99,8	108,7
Popyt krajowy	98,7	101,0	102,8	106,2	102,5	107,3	108,7	105,6	98,9	104,6	103,8
Produkt krajowy brutto	101,2	101,4	103,9	105,3	103,6	106,2	106,8	105,1	101,6	103,9	104,3
Wartość dodana brutto	101,3	101,3	103,6	105,2	103,3	106,0	106,7	105,1	101,8	103,9	104,0
w tym:											
przemysł	99,9	99,8	108,7	110,9	103,5	109,9	110,0	106,0	101,3	109,4	106,3
budownictwo	97,0	92,5	97,2	101,1	106,6	112,5	109,4	105,8	111,6	106,4	111,8
handel; naprawa pojazdów											
samochodowych	102,9	103,0	99,4	103,9	104,1	104,7	104,7	106,4	104,3	102,6	104,6
transport i gospodarka											
magazynowa	94,7	103,2	104,5	103,0	108,6	109,9	104,2	98,5	95,6	106,5	105,1

^a Dane według rodzajów działalności prezentowane są w układzie PKD 2007.

^b Ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego.

Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju w latach 2005-2011

Wyszczególnienie a – rok poprzedni=100	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ludność (w końcu okresu) w tys.	38157	38125	38116	38136	38167	38200	.
Pracujący w gospodarce narodowej (w końcu okresu) w tys.	12891	13220	13771	14037	13782	14107	.
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ² w tys.	4769	4915	5146	5392	5327	5373	5544
a	x	103,0	104,7	104,8	98,8	100,8	103,2
Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	9169	9151	9189	9257	9332	9244	9123
a	99,5	99,8	100,4	100,7	100,8	99,0	98,7
Liczba bezrobotnych (w końcu okresu) w tys.	2773	2309	1747	1474	1893	1955	1983
a	92,4	83,3	75,6	84,4	128,4	103,3	101,4
Stopa bezrobocia (w końcu okresu) w %	17,6	14,8	11,2	9,5	12,1	12,4	12,5
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych							
rok/rok	102,1	101,0	102,5	104,2	103,5	102,6	104,3
grudzień/grudzień	100,7	101,4	104,0	103,3	103,5	103,1	104,6
Przeciętne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ² w zł	2515,70	2643,78	2889,09	3185,75	3324,91	3434,62	3604,68
Przeciętne wynagrodzenie realne brutto w gospodarce narodoweja	x	104,0	105,5	105,9	102,0	101,4	.
w tym:							
w sektorze przedsiębiorstw ²a	x	104,2	106,8	106,1	101,1	100,8	100,9
Przeciętna realna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznycha	100,3	106,2	100,0	104,1	104,3	103,6	100,4 ¹
Przeciętna miesięczna emerytura i renta realna brutto rolników indywidualnycha	99,2	104,4	98,4	100,5	101,9	101,9	98,6 ¹
Mieszkania oddane do użytkowania w tys.	114,1	115,4	133,7	165,2	160,0	135,7	131,7
Globalna produkcja rolnicza (ceny stałe)a	95,7	98,8	105,9	103,2	102,2	96,6	101,3 ¹
roślinna	88,1	94,8	108,9	108,3	102,6	89,4	105,5 ¹
zwierzęca	105,2	102,6	102,9	97,1	101,7	105,0	96,5 ¹
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe)a	x	111,6	110,7	103,6	95,5	109,0	107,5 ¹
Produkcja budowlano-montażowa (ceny stałe) a	x	118,1	115,5	112,1	105,1	104,6	ponad 112 ¹
Rentowność obrotu brutto ³ w %	4,9	5,8	6,1	4,2	5,0	5,5	5,6 ⁴
Rentowność obrotu netto ³ w %	3,9	4,7	5,0	3,3	4,1	4,6	4,7 ⁴
Handel zagraniczny							
eksport w mln euro	71423,5	87925,9	101838,7	116243,8	98218,0	120373,1	125294,1 ⁵
import w mln euro	81169,7	100784,1	120389,5	142447,9	107528,9	134188,4	138220,4 ⁵
saldo w mln euro	-9746,2	-12858,2	-18550,8	-26204,1	-9310,9	-13815,3	-12926,3 ⁵
Budżet państwa							
dochody w mld zł	180,4	197,6	236,4	253,5	274,2	250,3	.
wydatki w mld zł	207,9	222,7	252,3	278,7	298,0	294,9	.
wynik w mld zł	-27,5	-25,1	-16,0	-24,3	-23,8	-44,6	.
PKB ⁶ (ceny stałe)a	103,6	106,2	106,8	105,1	101,6	103,9	104,3 ⁷
spożycie ogółema	102,7	105,2	104,6	106,1	102,0	103,5	102,1 ⁷
spożycie indywidualnea	102,1	105,0	104,9	105,7	102,1	103,2	103,1 ⁷
akumulacja bruttoa	101,4	116,1	124,3	104,0	88,5	109,3	110,3 ⁷
nakłady brutto na środki trwałea	106,5	114,9	117,6	109,6	98,8	99,8	108,7 ⁷
wartość dodana bruttoa	103,3	106,0	106,7	105,1	101,8	103,9	104,0 ⁷
przemysła	103,5	109,9	110,0	106,0	101,3	109,4	106,3 ⁷
budownictwoa	106,6	112,5	109,4	105,8	111,6	106,4	111,8 ⁷
handel; naprawa pojazdów samochodowycha	104,1	104,7	104,7	106,4	104,3	102,6	104,6 ⁷
transport i gospodarka magazynowaa	108,6	109,9	104,2	98,5	95,6	106,5	105,1 ⁷

1 Dane wstępne.

2 W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

3 Dla podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 49 osób.

4 Dane za okres styczeń-wrzesień.

5 Dane wstępne; za okres styczeń-listopad.

6 Dane prezentuje się na podstawie PKD 2007.

7 Szacunek wstępny.

Podstawowe wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju według kwartałów

Wyszczególnienie a – analogiczny okres poprzedniego roku=100 b – okres poprzedni=100	2010				2011			
	kwartały							
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Ludność (w końcu okresu) w tys.	38175	38187	38201	38200	38193 ¹	38197 ¹	38215 ¹	.
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ² w tys.	5295	5343	5381	5471	5511	5530	5552	5584
a	98,7	100,4	101,5	102,8	104,1	103,5	103,2	102,1
Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	9286	9265	9231	9191	9172	9144	9119	9058
a	99,5	99,1	98,9	98,8	98,8	98,7	98,8	98,6
Liczba bezrobotnych (w końcu okresu) w tys.	2076,7	1843,9	1812,6	1954,7	2133,9	1883,3	1861,7	1982,7
a	118,1	111,2	105,6	103,3	102,8	102,1	102,7	101,4
Stopa bezrobocia w % (w końcu okresu)	13,0	11,7	11,5	12,4	13,3	11,9	11,8	12,5
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych	a	103,0	102,3	102,2	102,9	103,8	104,6	104,1
b	100,9	101,0	100,0	100,9	102,1	101,5	99,6	101,3
Ceny produkcji sprzedanej przemysłu	a	98,4	101,2	104,0	104,9	107,7	106,9	107,0
Przeciętne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ² w zł	3340,89	3402,05	3385,23	3605,74	3478,91	3573,27	3593,42	3771,08
Przeciętne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ²	a	99,8	101,5	99,9	101,6	100,4	100,6	102,0
Przeciętna realna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	a	104,2	103,7	103,6	102,9	101,5	99,8	100,4
Przeciętna realna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych	a	102,4	102,2	101,9	101,1	99,7	98,0	98,7
Mieszkania oddane do użytkowania od początku roku w tys.	34,0	63,8	97,7	135,8	27,5	54,6	87,0	131,7
Produkcja sprzedana przemysłu ² (ceny stałe)	a	109,5	111,6	110,8	107,5	109,1	105,8	106,1
Produkcja budowlano-montażowa ² od początku roku (ceny stałe)	a	84,8	93,9	98,5	103,5	118,8	120,8	118,2
Rentowność obrotu brutto ³ w % (od początku roku).....	5,0	5,3	5,5	5,3	5,3	6,2	5,6	.
Rentowność obrotu netto ³ w % (od początku roku) ..	4,0	4,4	4,6	4,4	4,3	5,2	4,7	.
Handel zagraniczny ⁴ (od początku roku)								
eksport w mln euro	27426,4	58206,9	88682,6	120373,1	33183,8	67224,4	101806,0	125294,1 ⁵
import w mln euro	29950,1	63574,2	97710,4	134188,4	36522,2	74912,5	113045,2	138220,4 ⁵
saldo w mln euro	-2523,7	-5367,3	-9027,8	-13815,3	-3338,4	-7688,1	-11239,2	-12926,3 ⁵
Budżet państwa (od początku roku)								
dochody w mln zł	57022,1	114451,2	181363,2	250302,8	62587,9	134662,4	205020,0	254965,1 ⁵
wydatki w mln zł	79729,7	151019,9	220898,7	294893,9	80087,6	154884,6	226908,5	276538,5 ⁵
wynik w mln zł	-22707,6	-36568,7	-39535,5	-44591,1	-17499,7	-20222,2	-21888,5	-21573,4 ⁵
PKB (ceny stałe).....	a	103,0	103,5	104,4	104,7	104,5	104,3	104,2
spożycie indywidualne	a	102,3	103,2	103,4	104,0	103,7	103,6	103,0
nakłady brutto na środki trwałe	a	89,8	100,5	102,3	102,2	105,9	106,9	108,5

1 Dane tymczasowe.

2 W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

3 Dane dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 49 osób.

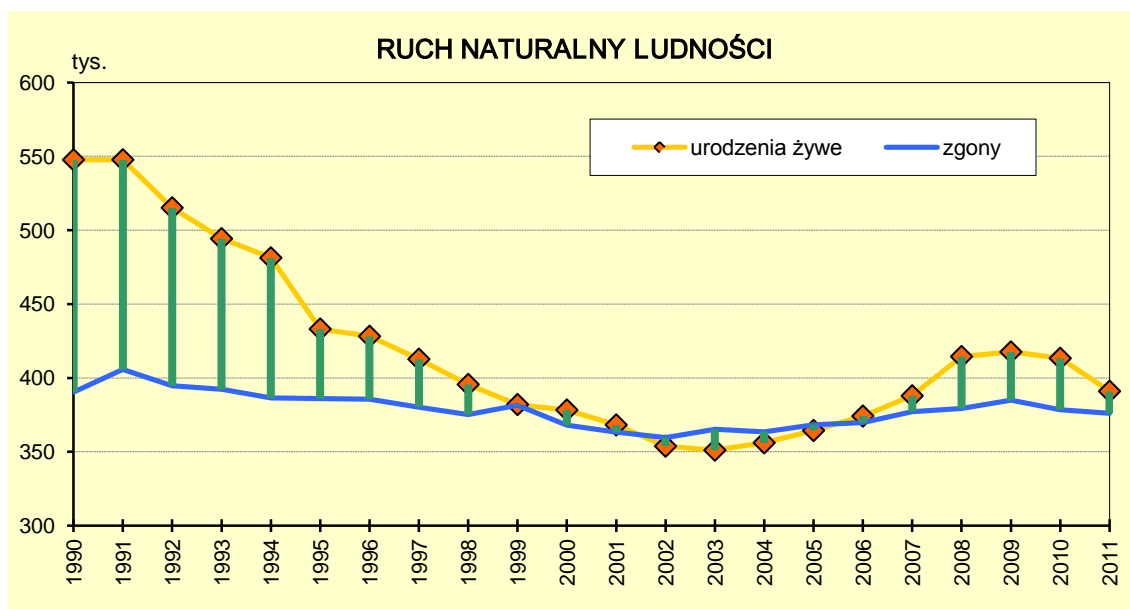
4 Za 2011 r. – dane wstępne.

5 Dane za okres styczeń-listopad.

Sytuacja demograficzna Polski

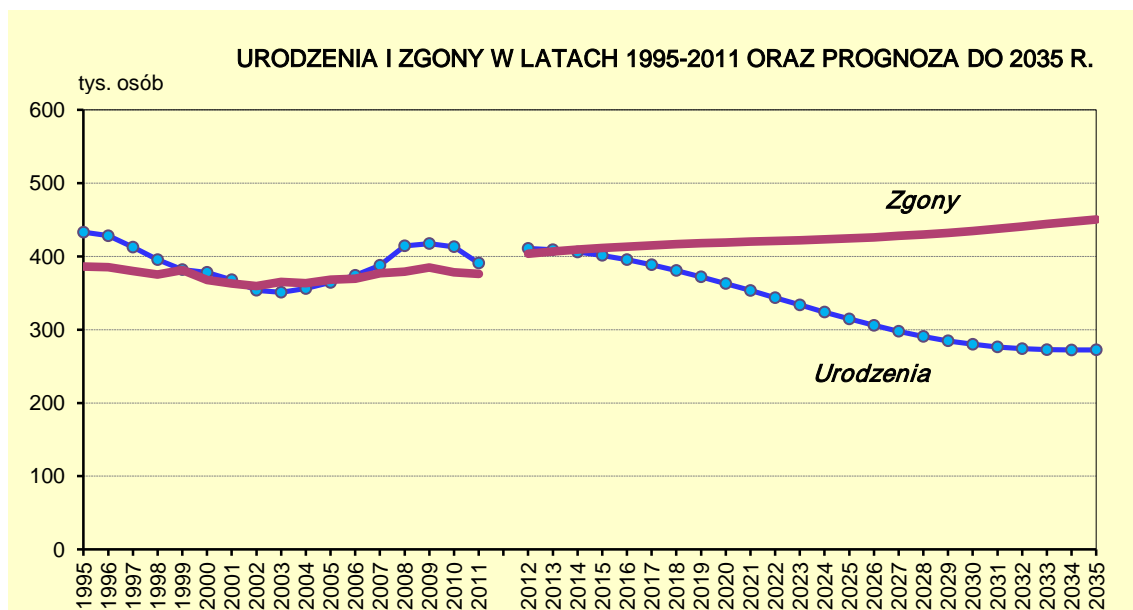
Według wstępnych wyników spisu ludności i mieszkań, w dniu 31 marca 2011 r. liczba ludności zamieszkałej w Polsce wyniosła 38,3 mln.¹, tj. o ok. 0,3% więcej niż w końcu 2010 r., kiedy liczba ludności kształtowała się na poziomie 38200 tys. osób.

W 2011 r. odnotowano dodatni **przyrost naturalny ludności** wynoszący ok. 15 tys. osób. W wyniku bilansu urodzeń i zgonów na każde 10 tys. ludności przybyły przeciętnie 4 osoby (wobec 9 osób w 2010 r., 3 – w 2000 r. i ponad 40 – w 1990 r.). Współczynnik przyrostu naturalnego jest obecnie zdecydowanie wyższy na wsi – w 2010 r. wyniósł 1,4‰, podczas gdy w miastach 0,6‰.

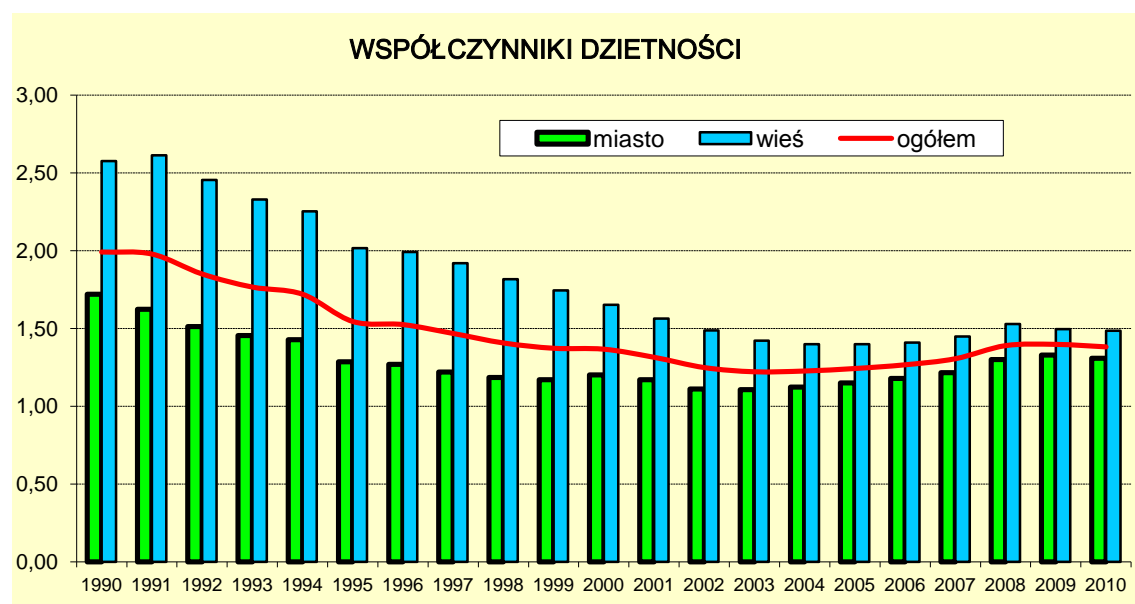

Według wstępnych danych, w 2011 r. zarejestrowano ok. 391 tys. **urodzeń żywych**, tj. o ponad 22 tys. mniej niż przed rokiem. Współczynnik urodzeń wyniósł 10,2‰, tj. był o 0,3 pkt. wyższy niż w 2000 r. Po 2003 r., kiedy urodziło się najmniej dzieci w okresie powojennym (351,1 tys.), w latach 2004-2009 obserwowany był wzrost liczby urodzeń (w 2009 r. odnotowano 417,6 tys. urodzeń żywych), przy czym dotyczył on w szczególności rodzin zamieszkałych w miastach. Od 2010 r. liczba urodzeń ulega obniżeniu. Współczynnik urodzeń na wsi, w 2010 r. wyniósł 11,4‰, a w mieście – 10,4‰.

¹ Materiały na konferencję prasową w dniu 22 grudnia 2011 r. pt. „Wyniki wstępne Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011”.

Od ponad 20 lat utrzymuje się okres depresji urodzeniowej – **niska liczba urodzeń nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń**. W 2010 r. na 100 kobiet w wieku 15-49 lat przypadało ok. 138 urodzonych dzieci (w miastach – 131, a na wsi – 149), co oznaczało, że **współczynnik dzietności** wyniósł niespełna 1,4. W porównaniu z notowanym w 2003 r., kiedy wskaźnik ten był najniższy od ponad 50 lat, zwiększył się on o 0,16 pkt. Kształtuje się jednak nadal poniżej wielkości optymalnej (o ok. 0,75 pkt.), określanej jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego, wynoszącej 2,1-2,15 (tj. gdy w danym roku na 100 kobiet w wieku 15-49 lat przypada średnio 210-215 urodzonych dzieci).

Zapoczątkowane w latach 90. XX w. przemiany demograficzne spowodowały przede wszystkim przesunięcie najwyższej płodności kobiet z grupy wieku 20-24 lata do grupy 25-29 lat, a także znaczący wzrost płodności w grupie wieku 30-34 lata, który w głównej mierze jest realizacją „odłożonych” urodzeń. W konsekwencji nastąpiło podwyższenie (w szczególności w minionych 10 latach) **mediany wieku kobiet rodzących dziecko**, która w 2010 r. wyniosła 28,6 lat wobec 26,1 lat w 2000 r. Zwiększył się także średni wiek urodzenia pierwszego dziecka (o prawie 3 lata do 26,6 lat).

Dzielnictwo kobiet jest w Polsce istotnie determinowane liczbą zawieranych związków małżeńskich. W ostatnich latach ok. 80% dzieci родило się w rodzinach tworzonych przez prawnie zawarte związki małżeńskie, przy czym prawie połowa dzieci rodzi się w okresie pierwszych trzech lat trwania małżeństwa rodziców. Systematycznie rośnie jednak odsetek urodzeń pozamałżeńskich. Na początku lat 90. XX w. ze związków pozamałżeńskich rodziło się ok. 6-7% dzieci, a w ostatnich latach – 17-20%. Odsetek ten jest zdecydowanie wyższy w miastach – w 2010 r. wynosił ponad 23%, podczas gdy na wsi – ok. 17%. Rosnący współczynnik dzielnictwa pozamałżeńskiej może oznaczać, że zwiększa się liczba rodzin tworzonych przez związki partnerskie, a także wzrasta liczba matek samotnie wychowujących dzieci.

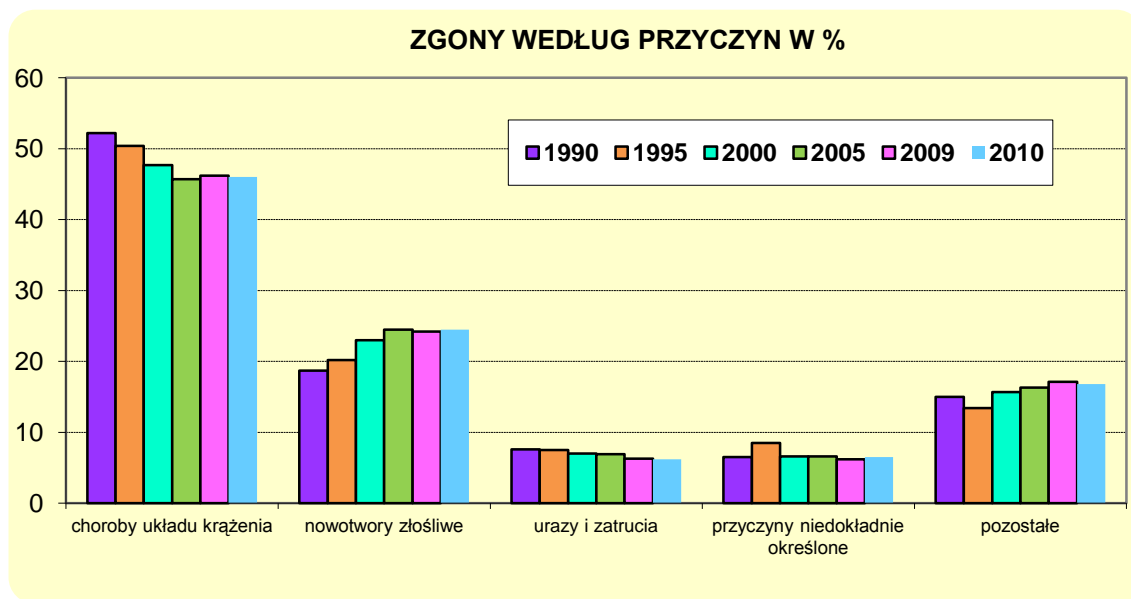
Szacuje się, że w 2011 r. zawarto ok. 207 tys. nowych **związków małżeńskich**, tj. o ok. 21 tys. mniej niż rok wcześniej. Liczba nowo zawieranych małżeństw spadła trzeci rok z kolei, po wzroście w latach 2005-2008. Niekorzystna tendencja w zakresie liczby nowo zawieranych małżeństw z pewnością będzie mieć wpływ na zmniejszenie liczby urodzeń w kolejnych latach. Współczynnik małżeństw obniżył się o 0,6 pkt i wyniósł 5,4‰. Częstość zawierania małżeństw w miastach i na wsi jest podobna. Małżeństwa wyznaniowe (tj. zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego) stanowiły w 2010 r. ok. 68% zawieranych prawnie związków (na wsi – 3/4 wszystkich związków). Niezmiennie wśród nowo zawartych związków ok. 85% stanowią małżeństwa pierwsze, tj. panien z kawalerami (na wsi – ponad 90%). W ostatnich kilkunastu latach zdecydowanie zwiększył się wiek nowożeńców. W 2010 r. mediana wieku mężczyzny zawierającego związek małżeński wynosiła 28 lat, tj. o ponad 3 lata więcej niż na początku lat 90. XX w. (a w 2000 r. – niespełna 26 lat), a kobiety – 26 lat, wobec niespełna 23 lat na początku lat 90. XX w. i prawie 24 lat w 2000 r. W końcu 2010 r. w Polsce istniało 8985 tys. małżeństw. Od 2007 r. ich liczba wzrasta, tj. każdego roku liczba nowo zawartych małżeństw jest wyższa od liczby małżeństw rozwiązanych (przez śmierć lub przez rozwód).

Według wstępnych danych, w 2011 r. **rozwiódło się** prawie 65 tys. par małżeńskich, tj. o ponad 3 tys. więcej niż przed rokiem. W latach 1995-2002 orzekano ok. 40-45 tys. rozwodów rocznie, po czym w 2006 r. nastąpił gwałtowny wzrost ich liczby do 72 tys. W ostatnich latach orzekanych jest ok. 65 tys. rozwodów rocznie. Współczynnik rozwodów w 2011 r. wyniósł 1,7‰, tj. zwiększył się o 0,1 pkt. w porównaniu

z notowanym przed rokiem. W 2010 r. na każde 10 tys. istniejących małżeństw 68 zostało rozwiązanych na drodze sądowej, podczas gdy w 1990 r. – 46. W miastach częstość rozwodów jest ponad 2-krotnie wyższa niż na wsi (odpowiednio 88 wobec 37 rozwodów na 10 tys. istniejących małżeństw). Wśród rozwiedzionych w 2010 r. małżeństw ok. 60% wychowywało ponad 52 tys. nieletnich dzieci (w wieku do 18 lat). Najczęściej (w 2010 r. 57% przypadków) sąd przyznaje opiekę nad dziećmi wyłącznie matce, natomiast wyłącznie ojcu – tylko w ok. 4% przypadków, a 36% rozwiedzionych małżeństw wychowuje dzieci wspólnie.

Po obserwowanym w latach 2001-2005 systematycznym wzroście (do 11,6 tys.) liczby prawnie orzeczonych **separacji**, w ostatnich latach ustabilizowała się ona na poziomie ok. 3 tys. rocznie. Każdego roku odnotowuje się nieliczne przypadki zniesienia separacji, tj. powrotu do małżeństwa, jednak większość małżeństw pozostających w prawnej separacji wnosi o rozwód.

Według wstępnych danych, w 2011 r. **zmarło** ok. 376 tys. osób, tj. o ok. 2,5 tys. mniej niż przed rokiem. Współczynnik umieralności wyniósł 9,8‰ (wobec 9,9‰ w 2010 r.). W ogólnej liczbie osób zmarłych prawie 53% stanowią mężczyźni.

Głównymi **przyczynami zgonów** są choroby układu krążenia i choroby nowotworowe. Stanowią one ponad 70% wszystkich zgonów. Trzecią grupą przyczyn są urazy i zatrucia (ponad 6% wszystkich zgonów).

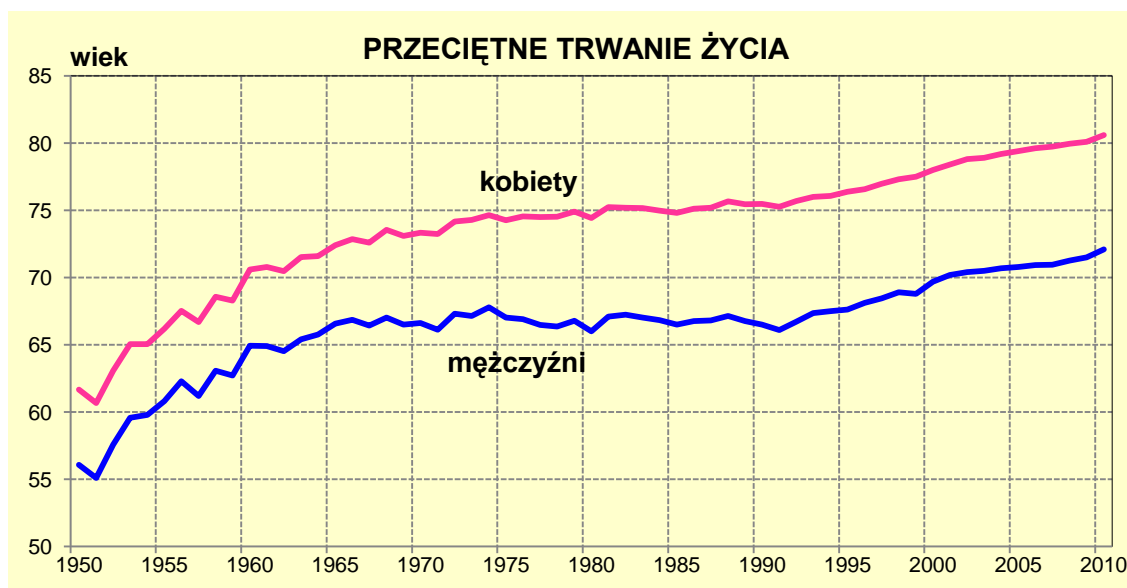
W zakresie umieralności z powodu chorób układu krążenia od kilku lat obserwuje się istotną poprawę. W 2010 r. choroby te były przyczyną ok. 46% wszystkich zgonów, na początku tego stulecia stanowiły prawie 48%, a w 1990 r. – ok. 52%. Wśród kobiet umieralność w wyniku chorób układu krążenia jest wyższa – w 2010 r. ich udział

w ogólnej liczbie zgonów kobiet wyniósł blisko 52% (w 2000 r. wynosił 53%, a w 1990 r. ok. 57%). Wśród mężczyzn wyniósł on odpowiednio: ok. 41%, 43%, 48%.

Niekorzystnym zjawiskiem jest szybki wzrost liczby zgonów powodowanych chorobami nowotworowymi – w 1990 r. nowotwory złośliwe były przyczyną prawie 19% zgonów, w 2000 r. stanowiły 23,0%, a w 2010 r. – 24,5% wszystkich zgonów. Oznacza to, że prawie co czwarty zgon jest wynikiem choroby nowotworowej. Choroby nowotworowe są częstszą przyczyną zgonów wśród mężczyzn (stanowią ok. 26% zgonów) niż wśród kobiet (ok. 23% zgonów).

Pozytywnym zjawiskiem jest obserwowany nieprzerwanie trend malejącej **umieralności niemowląt**. W 2011 r. zarejestrowano 1,9 tys. zgonów dzieci w wieku poniżej 1 roku życia (o ok. 150 mniej niż przed rokiem). Współczynnik wyrażający liczbę zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych wyniósł 4,9‰ (wobec 5,0‰ w 2010 r., 8,1‰ – w 2000 r. i 19,3‰ – w 1990 r.).

Obserwowana od początku lat 90. XX w. poprawa sytuacji w zakresie umieralności korzystnie wpływa na długość trwania życia, przy czym nadal utrzymuje się duża różnica między trwaniem życia mężczyzn i kobiet.

W 2010 r. **przeciętne trwanie życia** dla mężczyzn wynosiło 72,1 lat, a dla kobiet – 80,6 lat. W porównaniu z początkiem lat 90. XX w. trwanie życia wydłużyło się odpowiednio o prawie 6 lat dla mężczyzn oraz o prawie 5,5 roku – dla kobiet. W Polsce występuje zjawisko **wysokiej nadumieralności mężczyzn** i jest obserwowane we wszystkich grupach wieku, a różnica ta zwiększa się wraz z wiekiem. W 2010 r. przeciętne trwanie życia kobiet było dłuższe o 8,5 roku niż mężczyzn.

Podstawowe dane demograficzne dla lat 1990–2011

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010 ^a	2011 ^a
Ludność ogółem (w tys., w dn. 31.XII)	38073	38284	38254	38157	38125	38116	38136	38167	38200	.
Przyrost rzeczywisty										
w tys.....	85	19	-9	-17	-32	-10	20	31	33	.
w %.....	0,22	0,05	-0,02	-0,04	-0,08	-0,03	0,05	0,08	0,09	.
Mężczyźni (w tys.).....	18552	18628	18537	18454	18427	18412	18415	18429	18444	.
Ludność miejska										
w tys.....	23546	23675	23670	23424	23369	23317	23288	23278	23264	.
w %.....	61,8	61,8	61,9	61,4	61,3	61,2	61,1	61,0	60,9	.
Przeciętne dalsze trwanie życia										
mężczyźni	66,2	67,6	69,7	70,8	70,9	71,0	71,3	71,5	72,1	.
kobiety	75,2	76,4	78,0	79,4	79,6	79,7	80,0	80,1	80,6	.
Małżeństwa										
w tys.....	255,4	207,1	211,2	206,9	226,2	248,7	257,7	250,8	228,3	207,0
na 1000 ludności.....	6,7	5,4	5,5	5,4	5,9	6,5	6,8	6,6	6,0	5,4
Rozwody										
w tys.....	42,4	38,1	42,8	67,6	71,9	66,6	65,5	65,3	61,3	64,7
na 1000 ludności.....	1,1	1,0	1,1	1,8	1,9	1,7	1,7	1,7	1,6	1,7
Separacje (w tys.).....	-	-	1,3	11,6	8,0	4,9	3,8	3,2	2,8	2,9
Urodzenia żywe										
w tys.....	547,7	433,1	378,3	364,4	374,2	387,9	414,5	417,6	413,3	391,0
na 1000 ludności.....	14,3	11,3	9,9	9,6	9,8	10,2	10,9	11,0	10,8	10,2
Współczynnik dzietności	1,99	1,55	1,37	1,24	1,27	1,31	1,39	1,40	1,38	.
Zgony ogółem										
w tys.....	390,3	386,1	368,0	368,3	369,7	377,2	379,4	384,9	378,5	376,0
na 1000 ludności.....	10,2	10,1	9,6	9,7	9,7	9,9	10,0	10,1	9,9	9,8
według przyczyn (w %) :										
choroby układu krążenia	52,2	50,4	47,7	45,7	45,6	45,4	45,6	46,2	46,0	.
nowotwory złośliwe	18,7	20,2	23,0	24,5	24,8	24,6	24,5	24,2	24,5	.
urazy i zatrucia	7,6	7,5	7,0	6,9	6,8	6,6	6,7	6,3	6,2	.
w tym:										
wypadki drogowe	2,12	1,83	1,58	1,37	1,29	1,39	1,38	1,08	1,10	.
samobójstwa	1,27	1,42	1,59	1,64	1,57	1,40	1,50	1,68	1,68	.
przyczyny niedokładnie określone	6,5	8,5	6,6	6,6	6,4	6,7	6,4	6,2	6,5	.
Zgony niemowląt										
w tys.....	10,6	5,9	3,1	2,3	2,2	2,3	2,3	2,3	2,1	1,9
na 1000 urodzeń żywych.....	19,3	13,6	8,1	6,4	6,0	6,0	5,6	5,6	5,0	4,9
Przyrost naturalny										
w tys.....	157,4	47,0	10,3	-3,9	4,5	10,7	35,1	32,7	34,8	15,0
na 1000 ludności.....	4,1	1,2	0,3	-0,1	0,1	0,3	0,9	0,9	0,9	0,4
Migracje zagraniczne na pobyt stały (w tys.)										
Imigracja	2,6	8,1	7,3	9,3	10,8	15,0	15,3	17,4	15,2	.
Emigracja	18,4	26,3	27,0	22,2	46,9	35,5	30,1	18,6	17,4	.
Saldo	-15,8	-18,2	-19,7	-12,9	-36,1	-20,5	-14,9	-1,2	-2,1	-2,1

^a Dane oznaczone kursywą stanowią wstępny szacunek.

Wychowanie i edukacja w roku szkolnym 2011/2012

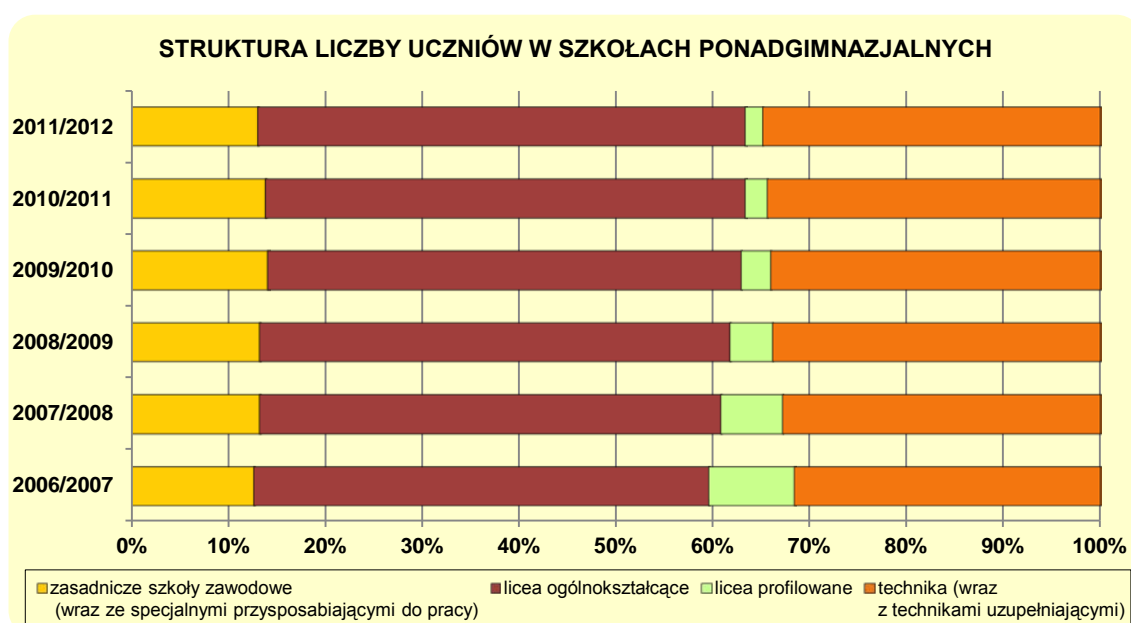
Według wstępnych danych w roku szkolnym 2011/2012 wychowaniem przedszkolnym objętych jest 1,2 mln dzieci, tj. o 101,0 tys. więcej niż w roku poprzednim (wzrost o 9,5%). Opieka nad tymi dziećmi realizowana jest poprzez 19,9 tys. **placówek wychowania przedszkolnego**, z czego 81,4% to placówki publiczne, a 18,6% – niepubliczne. Liczba przedszkoli wynosi 9,4 tys. (tj. 47,0% placówek wychowania przedszkolnego ogółem), oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych – 9,0 tys. (tj. 45,4%), zespołów wychowania przedszkolnego – 0,1 tys., a punktów przedszkolnych – 1,4 tys. W stosunku do poprzedniego roku szkolnego liczba placówek ogółem wzrosła o 4,3%, w tym liczba przedszkoli – o 6,2%. Obniżeniu uległa natomiast liczba oddziałów przedszkolnych – o 0,1%. Spośród wszystkich placówek zlokalizowanych w miastach przeważają przedszkola (69,7% placówek), a na wsi – oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (odpowiednio 62,8%).

Liczba dzieci uczących się w **szkołach podstawowych** w roku szkolnym 2011/2012 wynosi 2,2 mln, z czego, podobnie jak w poprzednim roku, 48,8% stanowią dziewczęta. W porównaniu z rokiem szkolnym 2010/2011 liczba uczniów w tych szkołach zmniejszyła się o 0,2%. Liczba szkół podstawowych w roku szkolnym 2011/2012 wynosi 13,7 tys. (w tym szkół publicznych jest 13,0 tys., a niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych – 0,7 tys.) i jest o 1,7% mniejsza niż w poprzednim roku szkolnym.

W roku szkolnym 2011/2012 zmniejszyła się o 4,0% liczba gimnazjalistów – do 1,2 mln. W ogólnej liczbie uczniów szkół gimnazjalnych dziewczęta stanowią 47,8%. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym liczba **gimnazjów** jest mniejsza o 0,1% i wynosi 7,4 tys., z czego 6,7 tys. to szkoły publiczne, a 0,7 tys. – szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Zmniejszyła się również liczba absolwentów szkół podstawowych i gimnazjów w roku szkolnym 2010/2011. Szkoły podstawowe ukończyło 378,2 tys. absolwentów (o 4,3% mniej w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym), a gimnazja – 416,1 tys. (odpowiednio o 5,8% mniej).

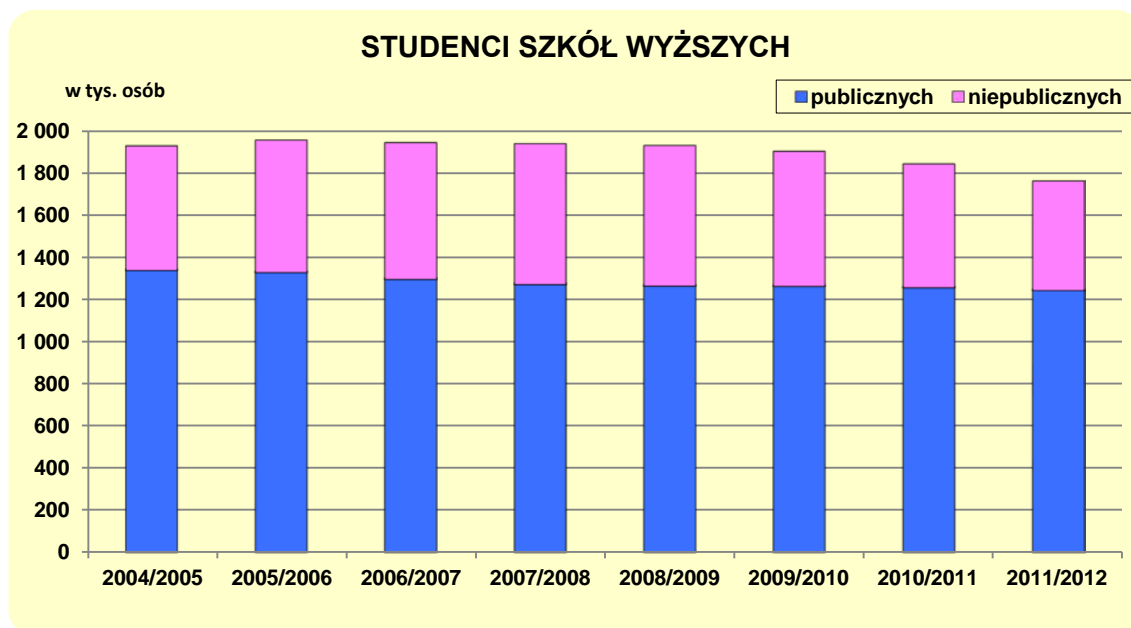
Liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2011/2012 zmniejszyła się o 3,8% w stosunku do roku poprzedniego i wyniosła 1,7 mln. Nauka tych uczniów realizowana jest w 10,9 tys. placówek szkolnych tego typu, tj. o 1,0% mniej niż w roku szkolnym 2010/2011. Do liceów ogólnokształcących (wraz z liceami ogólnokształcącymi uzupełniającymi) uczęszcza 828,2 tys. licealistów – tj. o 2,8% mniej niż w poprzednim roku szkolnym. Wśród osób uczęszczających do liceów kobiety stanowią 58,1%. Licea ogólnokształcące, których liczba w roku szkolnym 2011/2012 wynosi 5,1 tys. (tj. wzrost w skali roku o 0,7%), wciąż cieszą się największą popularnością. Uczy się w nich 49,5% wszystkich uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W przypadku techników (wraz z technikami uzupełniającymi), zanotowano zarówno spadek liczby

uczniów, jak również liczby szkół (po 3,2%). W roku szkolnym 2011/2012 do 2,9 tys. szkół tego typu uczęszcza 572,0 tys. uczniów, a kobiety stanowią 39,0% tej zbiorowości. W porównaniu z poprzednim rokiem zaobserwowano spadek liczby uczniów zasadniczych szkół zawodowych – o 5,9% do 216,8 tys., jak również niewielkie obniżenie liczby szkół tego typu – o 0,2% do 1,9 tys. W ogólnej liczbie uczniów zasadniczych szkół zawodowych 30,0% stanowią kobiety. W roku szkolnym 2011/2012 odnotowano znaczny dalszy spadek liczby liceów profilowanych oraz liczby uczniów tych szkół. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym, liczba uczniów w szkołach tego typu zmniejszyła się o 21,9% i wynosi 31,8 tys., a liczba szkół spadła o 14,9% do 429. Udział kobiet w ogólnej liczbie uczniów liceów profilowanych wynosi 64,9%.

W roku szkolnym 2010/2011 w porównaniu z rokiem poprzednim obniżyła się liczba absolwentów liceów ogólnokształcących (o 2,2% do 262,1 tys.) oraz liceów profilowanych (o 39,9% do 12,3 tys.). Mniej osób ukończyło również zasadnicze szkoły zawodowe (spadek o 3,0% do 75,9 tys.). Wzrosła natomiast liczba absolwentów techników (wraz z technikami uzupełniającymi) o 4,6% i wyniosła 132,6 tys.

Liczba uczniów **szkół policealnych** zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym o 10,7% i wynosi 330,8 tys., z czego 65,6% stanowią kobiety. Nauka jest prowadzona w 2,8 tys. szkół policealnych (spadek w ujęciu rocznym o 3,8%). Liczba absolwentów tych szkół w roku szkolnym 2010/2011 była niższa o 3,2% w porównaniu z poprzednim rokiem i wyniosła 78,9 tys.

W roku akademickim 2011/2012 w **szkołach wyższych** kształci się 1,8 mln studentów, tj. o 4,2% mniej niż w roku poprzednim. Na obniżenie liczby studentów, obserwowane od 2005 r., mogły mieć wpływ zmiany demograficzne (z roku na rok zmniejsza się liczba ludności w wieku 19–24 lata). W ogólnej liczbie studentów udział kobiet wynosi 58,7%. Wśród wszystkich studiujących w Polsce cudzoziemcy stanowią 1,4%, przy czym ich liczba znacznie wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem akademickim – o 19,0%.

Spośród wszystkich szkół wyższych uczelnie niepubliczne stanowią 71,4%. W zbiorowości studentów przeważają jednak studenci uczelni publicznych (1,2 mln osób, tj. 70,7% ogółu kształcących się w szkołach wyższych). Liczba absolwentów w roku akademickim 2010/2011 wzrosła o 3,8% (do 18,3 tys.) w stosunku do poprzedniego roku.

Rynek pracy

Według wstępnych szacunków, w końcu 2011 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej ukształtowała się na poziomie nieznacznie wyższym niż przed rokiem. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw zwiększyło się w porównaniu z odnotowanym w poprzednim roku, ale tempo jego wzrostu stopniowo słabło w kolejnych kwartałach. Zmniejszył się napływ do bezrobocia, ale równocześnie znacznie mniej osób niż w 2010 r. wykreślono z rejestru bezrobotnych. Stopa bezrobocia i liczba zarejestrowanych bezrobotnych w końcu 2011 r. były nieco wyższe niż przed rokiem. Liczba długotrwale bezrobotnych przekroczyła połowę bezrobotnych zarejestrowanych. Sukcesywnie zmniejszał się natomiast odsetek osób bezrobotnych w wieku do 25 roku życia.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw² w 2011 r. ukształtowało się na poziomie 5544,1 tys. osób, tj. o 3,2% wyższym niż w 2010 r. (wobec wzrostu o 0,8% przed rokiem). Wzrost notowano w większości sekcji, największy – w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 9,6%), budownictwie (o 7,6%), zakwaterowaniu i gastronomii oraz obsłudze rynku nieruchomości (po 7,5%). Obniżyło się zatrudnienie w górnictwie i wydobywaniu.

Przeciętne zatrudnienie kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2011		2010		2011	
	XII			I-XII		
	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100				w tys.
Sektor przedsiębiorstw.....	5503,2	102,3	102,4	100,8	103,2	5544,1
w tym:						
Przemysł.....	2474,2	101,3	101,6	99,5	102,1	2494,5
górnictwo i wydobywanie	169,4	101,6	93,2	97,7	95,5	167,8
przetwórstwo przemysłowe.....	2045,9	101,5	102,0	99,3	102,6	2064,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	150,1	96,4	105,2	100,8	102,2	153,0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	108,8	103,8	104,3	103,7	104,8	109,0
Budownictwo.....	469,2	106,0	103,0	101,6	107,6	476,5
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	1115,1	101,8	101,1	100,1	102,2	1117,5
Transport i gospodarka magazynowa	468,6	101,1	101,8	100,2	101,5	470,4
Zakwaterowanie i gastronomia.....	115,1	108,2	105,9	106,3	107,5	116,8
Informacja i komunikacja	165,8	107,1	98,1	99,7	103,8	165,0
Obsługa rynku nieruchomości	96,0	105,4	103,4	103,3	107,5	98,4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	162,0	108,8	106,0	103,8	109,6	160,2
Administrowanie i działalność wspierająca.....	304,7	98,7	113,9	113,1	103,9	312,0

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

Spśród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu w 2011 r. największy wzrost przeciętnego zatrudnienia obserwowano w przedsiębiorstwach zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 11,4%) oraz robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 10,8%). Większe było również zatrudnienie m.in. w handlu hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi oraz ich naprawie (o 5,7%), produkcji wyrobów z metali (o 5,5%) oraz handlu detalicznym (o 4,7%). Obniżyło się

² W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

natomiast zatrudnienie m.in. w produkcji odzieży oraz handlu hurtowym (odpowiednio o 2,0% i o 1,7% w skali roku). Nieco niższe niż w 2010 r. było również zatrudnienie w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 0,4%).

Dynamika przeciętnego zatrudnienia w kolejnych kwartałach kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2010				2011			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego=100							
Sektor przedsiębiorstw	98,7	100,4	101,5	102,8	104,1	103,5	103,2	102,1
w tym:								
Przemysł.....	96,7	99,2	100,7	101,3	102,9	102,2	102,1	101,3
górnictwo i wydobywanie.....	100,3	99,7	97,7	93,1	92,9	93,2	95,0	101,3
przetwórstwo przemysłowe	96,0	98,9	100,8	101,7	103,6	102,7	102,6	101,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	97,9	98,7	100,9	105,8	105,6	105,0	101,9	96,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja.....	103,7	104,8	104,5	101,9	104,3	103,8	105,6	105,4
Budownictwo.....	99,3	100,1	101,6	105,3	108,4	108,3	107,3	106,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych.....	98,8	99,6	99,8	102,0	102,8	102,5	102,4	101,2
Transport i gospodarka magazynowa	98,7	99,3	100,8	102,1	101,7	101,9	101,3	101,0
Zakwaterowanie i gastronomia.....	103,4	104,5	104,2	113,2	109,5	108,5	108,4	104,0
Informacja i komunikacja	100,3	100,5	101,1	97,0	102,2	102,5	103,4	107,3
Obsługa rynku nieruchomości	102,1	102,8	103,7	104,6	109,1	108,1	109,0	103,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	104,1	103,1	102,8	105,3	108,0	111,1	111,0	108,2
Administrowanie i działalność wspierająca.....	109,0	113,6	114,9	115,0	110,7	105,8	102,5	97,4

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

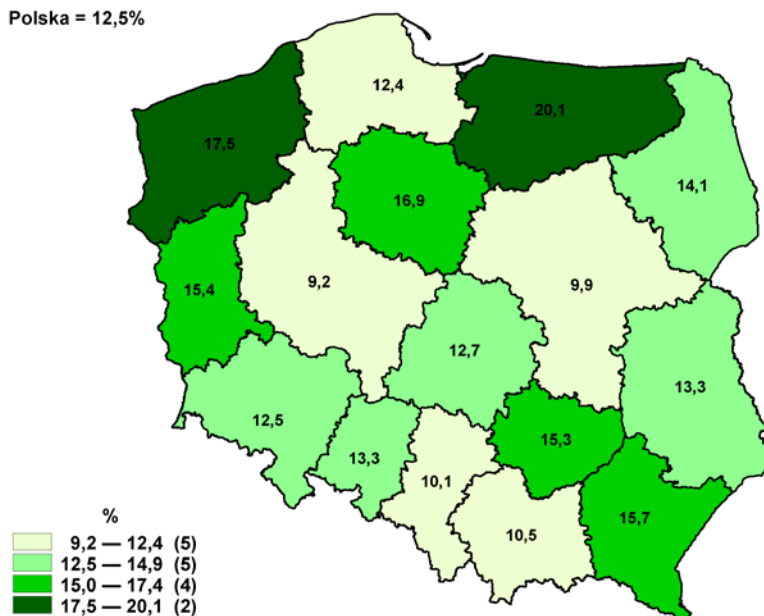
W grudniu 2011 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 5503,2 tys. osób i było o 2,3% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 2,5% przed miesiącem i o 2,4% w grudniu 2010 r.).

W końcu grudnia 2011 r. liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** w urzędach pracy ukształtowała się na poziomie 1982,7 tys., tj. zwiększyła się w porównaniu z poprzednim miesiącem o 3,5% (tj. o 67,7 tys.) i w skali roku – o 1,4% (tj. o 28,0 tys.). **Stopa bezrobocia** rejestrowanego wyniosła 12,5%, tj. była wyższa o 0,4 pkt proc. niż przed miesiącem i o 0,1 pkt proc. – niż przed rokiem.

Stopa bezrobocia w województwach kształtowała się w granicach od 9,2% w wielkopolskim do 20,1% w warmińsko-mazurskim. W ujęciu miesięcznym zwiększyła się ona we wszystkich województwach, najbardziej – w warmińsko-mazurskim i lubuskim (po 0,7 pkt proc.) oraz świętokrzyskim (o 0,6 pkt proc.), a najmniej – w śląskim (o 0,2 pkt proc.), łódzkim, pomorskim, mazowieckim i dolnośląskim (po 0,3 pkt proc.). W porównaniu z grudniem 2010 r. stopa bezrobocia wrosła w większości województw, w największym stopniu – w województwie łódzkim (o 0,5 pkt proc.) oraz podkarpackim i podlaskim (o 0,3 pkt proc.). Obniżenie stopy bezrobocia odnotowano w pięciu województwach: dolnośląskim (o 0,6 pkt proc.), zachodniopomorskim i opolskim (po 0,3 pkt proc.) oraz kujawsko-pomorskim i lubuskim (po 0,1 pkt proc.). W województwie wielkopolskim pozostała na poziomie sprzed roku.

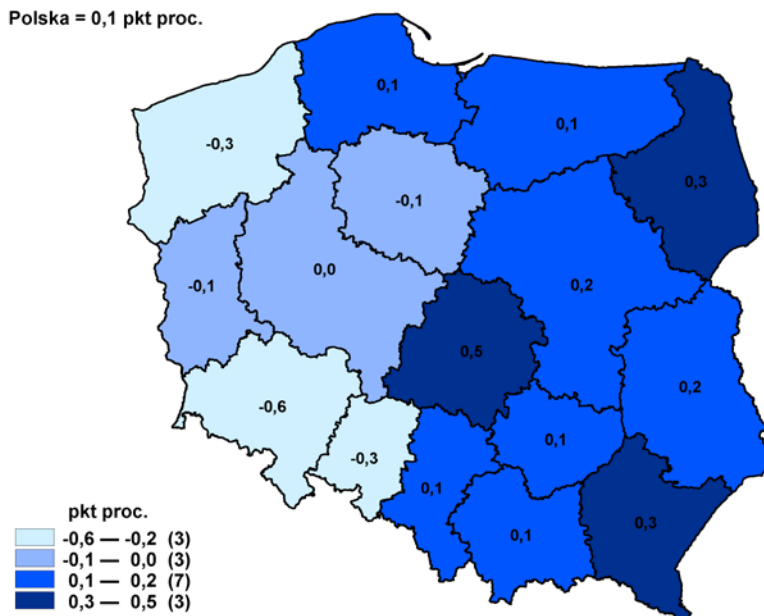
STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTWO Stan w końcu grudnia 2011 r.

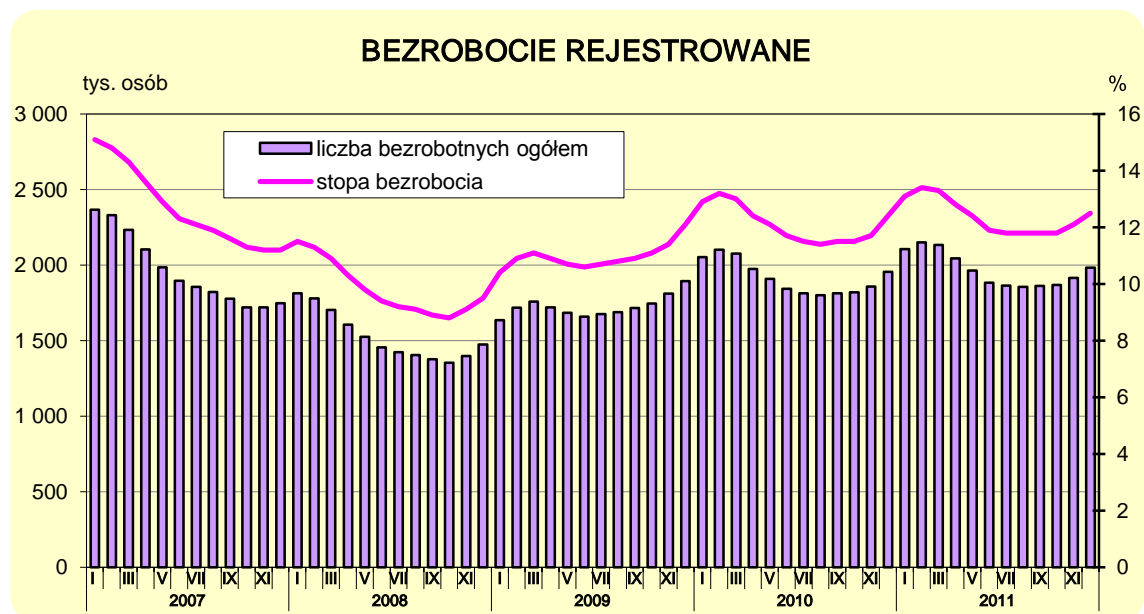
Polska = 12,5%

ZMIANY STOPY BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTWO Grudzień 2011 r. do grudnia 2010 r.

Polska = 0,1 pkt proc.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011	2010					2011			
	I-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII		I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
Bezrobotni zarejestrowani (w końcu okresu) w tys. osób.....	1982,7	1954,7	2076,7	1843,9	1812,6	1954,7	2133,9	1883,3	1861,7	1982,7
analogiczny okres roku poprzedniego=100.....	101,4	103,3	118,1	111,2	105,6	103,3	102,8	102,1	102,7	101,4
Bezrobotni nowo zarejestrowani w tys. osób.....	2591,5	3041,9	798,3	629,9	770,8	842,9	734,0	517,7	646,8	692,9
analogiczny okres roku poprzedniego=100.....	85,2	98,6	100,1	95,2	97,3	101,3	91,9	82,2	83,9	82,2
Bezrobotni wyrejestrowani w tys. osób.....	2563,5	2979,8	614,6	862,7	802,1	700,4	554,8	768,3	668,4	571,9
analogiczny okres roku poprzedniego=100.....	86,0	111,8	119,9	113,2	109,1	106,9	90,3	89,1	83,3	81,7
Płynność bezrobocia (napływ – odpływ).....	28,0	62,1	183,7	-232,8	-31,3	142,5	179,2	-250,6	-21,6	121,0
Stopa bezrobocia (w końcu okresu) w %.....	12,5	12,4	13,0	11,7	11,5	12,4	13,3	11,9	11,8	12,5

W końcu grudnia 2011 r. w **strukturze bezrobotnych** zarejestrowanych kobiety stanowiły 53,5% (tj. o 1,6 pkt proc. więcej niż przed rokiem). Zwiększył się również udział osób wcześniej pracujących o 0,8 pkt proc. do 80,1% (w tym osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładów pracy stanowiły 3,7%, wobec 3,9% w grudniu 2010 r.). W porównaniu z grudniem 2010 r. obniżył się natomiast odsetek osób bez prawa do zasiłku (o 0,2 pkt proc. do 83,5%). Udział absolwentów w bezrobotnych ogółem pozostał na poziomie zbliżonym do obserwowanego przed rokiem (6,2%).

Spośród osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w grudniu 2011 r. w największym stopniu wzrósł w skali roku odsetek osób długotrwale bezrobotnych³ (o 3,9 pkt proc. do 50,3%), których liczba od lipca 2011 r. przekraczała połowę zarejestrowanych ogółem. Zwiększył się również udział osób, które nie posiadały kwalifikacji zawodowych (o 3,4 pkt proc. do 29,8%), osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 0,7 pkt proc. do 22,3%), osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku do 18 roku życia (o 0,6 pkt proc. do 8,6%) oraz osób niepełnosprawnych (o 0,2 pkt proc. do 5,3%). Obniżył się natomiast odsetek osób bezrobotnych do 25 roku życia (o 0,9 pkt proc. do 21,0%). Liczba bezrobotnych w większości wymienionych kategorii zwiększyła się w ujęciu rocznym, z wyjątkiem liczby bezrobotnych do 25 roku życia. W największym stopniu wzrosła liczba osób bez kwalifikacji zawodowych (o 14,6%).

W 2011 r. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 2591,5 tys. osób i obniżyła się o 14,8% w skali roku (wobec spadku o 1,4% w 2010 r.). Najlichnieszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem pozostał na poziomie sprzed roku (79,0%). Nie zmienił się również odsetek osób zamieszkałych na wsi (40,5%). Obniżeniu uległ natomiast udział osób dotychczas niepracujących (o 2,8 pkt proc. do 21,8%), absolwentów (o 0,2 pkt proc. do 12,2%) oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy (o 0,1 pkt proc. do 2,5%).

Z ewidencji bezrobotnych w 2011 r. **skreślono** 2563,5 tys. osób, tj. o 14,0% mniej niż przed rokiem (wobec wzrostu o 11,8% przed rokiem). Główną przyczynę wyrejestrowania nadal stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 1130,7 tys. osób (wobec 1183,3 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zwiększył się o 4,4 pkt proc. w ujęciu rocznym (do 44,1%). Pracę niesubsydiowaną (w tym sezonową) podjęło 1019,9 tys. osób, a subsydiowaną (m.in. prace interwencyjne i roboty publiczne) – 110,8 tys. osób (przed rokiem odpowiednio 927,0 tys. i 256,3 tys.). Spośród osób wykreślonych z ewidencji wzrósł również odsetek osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (o 3,0 pkt proc. do 32,3%), osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego (o 1,1 pkt proc. do 5,7%) oraz osób, które nabyły prawa emerytalne i rentowe (o 0,4 pkt proc. do 1,0%). Zmniejszył się natomiast znacząco udział osób wyrejestrowanych w związku z rozpoczęciem stażu lub szkolenia u pracodawców (o 9,8 pkt proc. do 6,3%).

³ Do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

W 2011 r. do urzędów pracy zgłoszono 680,0 tys. **ofert zatrudnienia**⁴, tj. o 33,4% mniej niż przed rokiem. Oferty z sektora publicznego stanowiły 21,4% ogółu ofert (wobec 29,1% przed rokiem). Liczba ofert była znacznie mniejsza w obu sektorach własności, w sektorze prywatnym – o 26,2%, a w sektorze publicznym – o 51,0% (wobec wzrostu przed rokiem odpowiednio o 16,3% i o 6,2%). W końcu grudnia 2011 r. oferty zatrudnienia niewykorzystane dłużej niż jeden miesiąc stanowiły 32,8% ogółu ofert (wobec 30,2% przed miesiącem i 27,8% przed rokiem). Spośród wszystkich ofert jedynie 1,5% dotyczyło stażu, 10,1% było adresowanych do osób niepełnosprawnych, a 0,4% – do absolwentów.

W końcu grudnia 2011 r. zadeklarowano mniej niż przed miesiącem i przed rokiem zwolnień grupowych – 344 zakłady **zadeklarowały zwolnienie** 24,2 tys. pracowników, w tym 7,9 tys. osób z sektora publicznego (w końcu listopada 2011 r. odpowiednio 464 zakłady, 31,0 tys. pracowników, w tym 15,0 tys. z sektora publicznego, natomiast w końcu grudnia 2010 r. – 315 zakładów, 43,2 tys. pracowników, w tym 29,8 tys. z sektora publicznego).

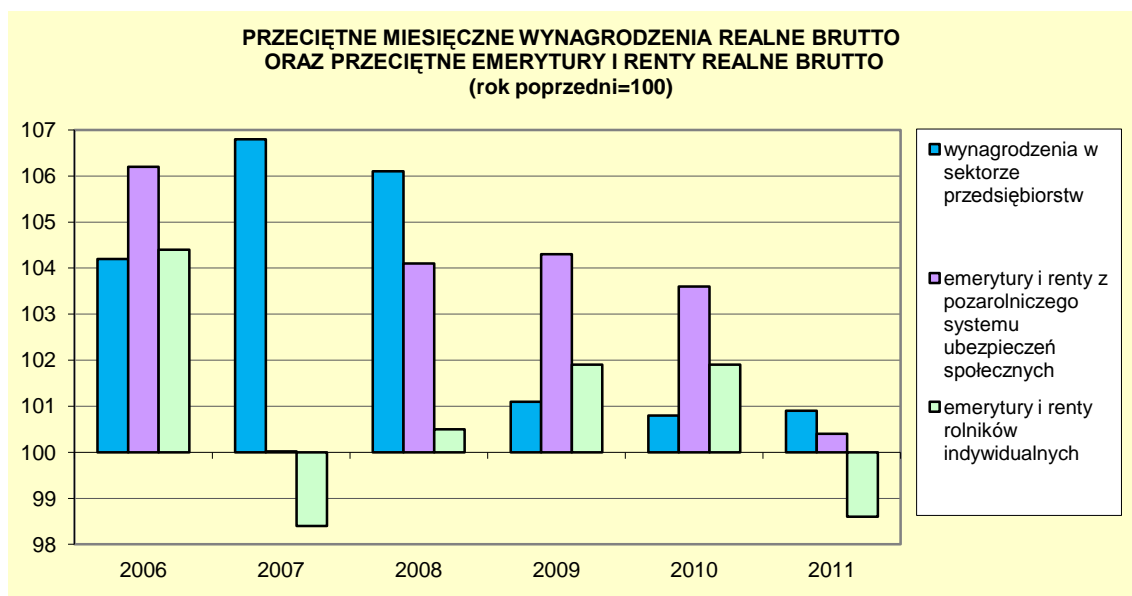
W 2011 r. zarejestrowano 53 **strajki**, w których uczestniczyło 18,7 tys. pracowników, tj. 32,2% zatrudnionych w jednostkach, w których wystąpiły strajki (w 2010 r. odpowiednio 79 strajków, 13,9 tys. strajkujących pracowników, tj. 42%). Straty czasu pracy z tytułu uczestnictwa w strajkach wyniosły 207,9 tys. roboczogodzin, tj. 11 godzin nieprzepracowanych przez 1 strajkującego (przed rokiem odpowiednio 107,0 tys. roboczogodzin, tj. 8 godzin).

⁴ Dotyczy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

W 2011 r. wzrost przeciętnych nominalnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw był szybszy niż w dwóch poprzednich latach. Przy relatywnie wysokiej dynamice cen konsumpcyjnych, tempo wzrostu płac realnych było niewielkie, zbliżone do odnotowanego w 2010 r.

W nieco większym stopniu niż wynagrodzenia wzrosły nominalne emerytury i renty brutto w systemie pracowniczym. Ich siła nabywcza była nieznacznie wyższa niż w 2010 r., obniżyła się natomiast siła nabywcza emerytur i rent rolników indywidualnych.

W 2011 r. **przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw**⁵ wyniosło 3604,68 zł i było o 5,0% większe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 3,3% w 2010 r.). Wzrost płac notowano we wszystkich sekcjach, największy w górnictwie i wydobywaniu (o 9,2%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 7,4%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 6,0%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 5,5%). Spośród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu najbardziej zwiększyły się wynagrodzenia w wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego (o 10,8%), budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 9,2%), produkcji wyrobów z metali (o 7,6%), handlu hurtowym (o 7,5%) oraz produkcji maszyn i urządzeń (o 6,2%).

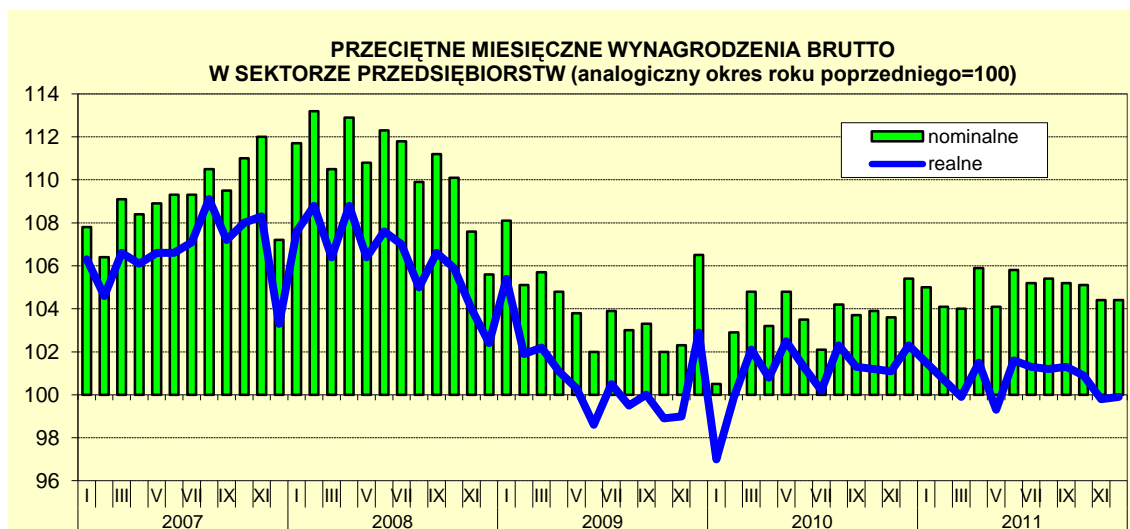
⁵ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011		2010		2011	
	XII			I-XII		
	w zł	analogiczny okres poprzedniego roku=100			w zł	
Sektor przedsiębiorstw	4015,37	104,4	105,4	103,3	105,0	3604,68
w tym:						
Przemysł	4232,97	105,0	107,3	105,2	105,5	3679,42
górnictwo i wydobywanie	11024,71	107,1	111,9	102,6	109,2	6403,38
przetwórstwo przemysłowe.....	3459,83	105,1	106,4	105,3	105,5	3319,07
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	7158,03	103,4	115,7	108,6	106,0	5635,27
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	4158,98	103,6	103,2	105,0	103,9	3565,27
Budownictwo.....	3963,05	103,5	103,2	102,2	104,6	3701,26
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	3443,60	104,1	104,2	102,0	105,0	3267,32
Transport i gospodarka magazynowa	3650,56	102,4	105,9	102,0	103,4	3428,64
Zakwaterowanie i gastronomia.....	2582,97	103,0	104,2	103,0	103,5	2463,30
Informacja i komunikacja	6597,95	103,2	108,0	104,1	104,2	6448,07
Obsługa rynku nieruchomości.....	4344,60	103,2	102,5	104,2	104,2	3710,14
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	5799,35	98,7	98,4	97,8	100,1	5309,41
Administrowanie i działalność wspierająca	2392,09	107,5	105,1	104,7	107,4	2312,21

a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

W grudniu 2011 r. **przeciętne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw** wyniosło 4015,37 zł i było o 4,4% wyższe niż w analogicznym miesiącu poprzedniego roku (wobec wzrostu o 4,4% przed miesiącem i o 5,4% w grudniu 2010 r.). Wzrost obserwowano w większości sekcji, największy w administrowaniu i działalności wspierającej (o 7,5%), górnictwie i wydobywaniu (o 7,1%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 5,1%). Spadek wynagrodzeń w tym okresie obserwowano jedynie w sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 1,3%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto, w kolejnych kwartałach, kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010				2011			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego=100							
Sektor przedsiębiorstw.....	102,8	103,8	102,0	104,3	104,1	105,0	106,1	104,6
w tym:								
Przemysł.....	104,7	104,5	105,1	106,2	104,2	107,1	106,2	104,6
górnictwo i wydobywanie.....	98,6	101,5	102,7	107,9	103,8	114,5	114,0	103,9
przetwórstwo przemysłowe	104,8	105,2	105,2	105,8	104,8	106,3	105,6	105,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	109,0	102,0	108,6	113,4	105,0	109,4	106,5	104,4
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja.....	106,2	105,2	105,0	103,7	103,1	105,0	104,1	103,5
Budownictwo.....	101,0	103,5	100,4	103,4	104,3	103,9	106,6	103,7
Handel; naprawa pojazdów samochodowych.....	101,4	103,7	100,2	102,6	104,3	102,6	106,8	106,4
Transport i gospodarka magazynowa	102,2	102,1	98,8	104,8	106,0	104,1	101,8	102,1
Zakwaterowanie i gastronomia.....	103,3	103,4	102,0	103,2	102,6	103,1	104,9	103,6
Informacja i komunikacja	103,2	103,0	103,7	106,7	104,6	106,5	105,0	100,8
Obsługa rynku nieruchomości	104,1	104,5	102,2	105,8	103,4	104,4	104,8	104,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	97,3	104,0	89,9	99,9	100,2	95,4	106,1	99,6
Administrowanie i działalność wspierająca.....	103,9	107,4	103,6	103,9	105,8	106,8	110,2	107,0

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

W 2011 r. **kwota wynagrodzeń** w sektorze przedsiębiorstw zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku o 8,3% (wobec wzrostu o 4,2% w 2010 r.).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w **sektorze publicznym** w 2011 r. ukształtowało się na poziomie 4428,27 zł (tj. o 6,5% większym niż przed rokiem), a w grudniu 2011 r. – 6044,97 zł (tj. wzrost o 7,2% w ujęciu rocznym). W **sektorze prywatnym** w 2011 r. przeciętna miesięczna płaca brutto wyniosła 3470,35 zł tj. o 5,0% więcej niż przed rokiem, a jej relacja w stosunku do przeciętnej płacy brutto w sektorze publicznym zmniejszyła się (z 79,5% w 2010 r. do 78,4%). W grudniu 2011 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze prywatnym wyniosło 3684,02 zł (tj. o 4,4 % więcej niż w analogicznym miesiącu 2010 r.).

Siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2011 r. była o 0,9% wyższa niż przed rokiem (w 2010 r. wzrost wyniósł 0,8%). W grudniu 2011 r. przeciętna realna płaca brutto nieznacznie obniżyła się w skali roku - o 0,1%.

Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010	2011					
	I-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	XII	
Przeciętna liczba emerytów i rencistów:							
w tys. osób	9243,5	9123,2	9171,9	9144,0	9118,9	9058,2	9066,3
analogiczny okres poprzedniego roku=100	99,0	98,7	98,8	98,7	98,8	98,6	98,7
Pobierający emerytury i renty:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w tys. osób	7868,8	7796,7	7828,4	7812,1	7798,1	7748,0	7758,6
rolników indywidualnych w tys. osób	1374,7	1326,5	1343,5	1331,9	1320,8	1310,2	1307,7
Przeciętna emerytura i renta:							
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1642,90	1727,82	1690,48	1735,03	1738,45	1747,72	1751,35
analogiczny okres poprzedniego roku=100	106,5	105,2	106,0	105,0	104,9	104,9	105,0
rolników indywidualnych w zł	954,68	985,93	971,69	991,18	991,05	991,12	984,06
analogiczny okres poprzedniego roku=100	104,8	103,3	104,1	103,1	103,1	103,0	103,0

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2011 r. wyniosła 1727,82 zł i była o 5,2% wyższa niż przed rokiem, natomiast w grudniu 2011 r. ukształtowała się na poziomie 1751,35 zł (wzrost w skali roku o 5,0%). **Siła nabywcza przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto** w systemie pracowniczym w 2011 r. zwiększyła się w ujęciu rocznym o 0,4% (wobec wzrostu o 3,6% w 2010 r.). W grudniu 2011 r. była ona natomiast nieznacznie niższa niż odpowiednio przed rokiem (o 0,2% wobec wzrostu o 2,9% w grudniu 2010 r.).

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w 2011 r. wyniosła 985,93 zł (tj. o 3,3% więcej niż przed rokiem), a w grudniu 2011 r. – 984,06 zł (wzrost o 3,0%). **Siła nabywcza przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto** rolników indywidualnych w 2011 r. była niższa niż przed rokiem o 1,4% (w 2010 r. wzrost o 1,9%), a w grudniu 2011 r. zmniejszyła się o 2,1% w skali roku (wobec wzrostu w analogicznym miesiącu 2010 r. o 1,1%).

W 2011 r. **kwota brutto zasiłków dla bezrobotnych** (bez składki na ubezpieczenie społeczne) wyniosła 2435,8 mln zł, tj. spadła o 7,1% w porównaniu z rokiem poprzednim. W grudniu 2011 r. wypłacono bezrobotnym 196,4 mln zł zasiłków, tj. o 4,5% więcej niż przed miesiącem i o 2,2% – niż przed rokiem.

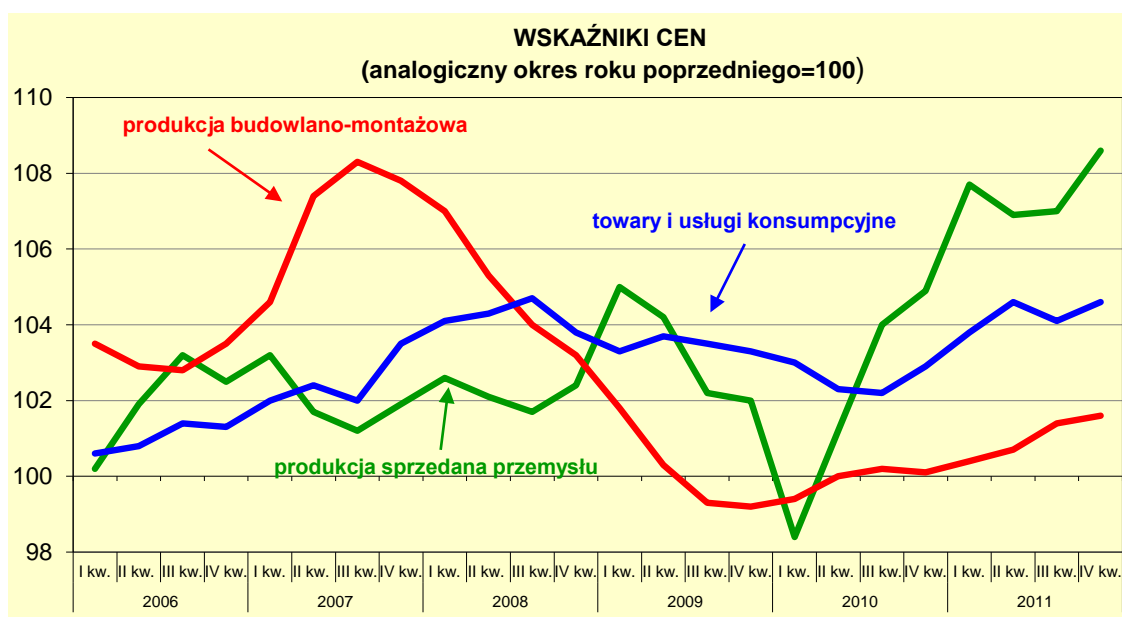
W 2011 r. wartość wypłat z tytułu **zasiłków i świadczeń przedemerytalnych** ukształtowała się na poziomie 1606,0 mln zł i była o 0,6% większa niż w poprzednim roku. W grudniu 2011 r. wypłacono ogółem świadczenia na kwotę 135,2 mln zł, tj. więcej o 0,2% niż przed miesiącem i o 3,0% więcej niż przed rokiem.

W 2011 r. **wypłaty z Funduszu Emerytur Pomostowych** pobierało przeciętnie 4,3 tys. osób, a suma wypłaconych świadczeń wyniosła 116,7 mln zł, podczas gdy przed rokiem – 72,3 mln zł. W grudniu 2011 r. zrealizowano 5,1 tys. wypłat z tego źródła (wobec 3,2 tys. przed rokiem) w łącznej kwocie 11,3 mln zł i wzrosła w ujęciu rocznym o ponad 3,7 mln zł.

Ceny

Średnioroczny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2011 r. był większy zarówno od notowanego przed rokiem, jak i od założonego w ustawie budżetowej. Przyspieszenie dynamiki cen w skali roku obserwowano m.in. w grupie towarów i usług związanych z żywnością i napojami bezalkoholowymi, mieszkaniem oraz transportem. Ceny produkcji sprzedanej przemysłu, głównie w wyniku utrzymującego się znacznego tempa wzrostu cen w przetwórstwie przemysłowym, rosły szybciej niż przed rokiem. Odnotowano również niewielki wzrost cen produkcji budowlano-montażowej, po nieznacznym spadku w 2010 r.

Według wstępnych danych, wzrost cen produkcji sprzedanej przemysłu w 2011 r. w stosunku do poprzedniego roku wyniósł 7,6% (wobec 2,1% w 2010 r.). Ceny producentów zwiększyły się we wszystkich sekcjach, w tym najbardziej w górnictwie i wydobywaniu (o 16,8% wobec 17,8% w 2010 r.). W przetwórstwie przemysłowym notowano znacznie wyższy niż przed rokiem wzrost cen (7,5% wobec 0,8%), w tym m.in. w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 33,6%), metali (o 15,0%), chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 11,9%), artykułów spożywczych (o 9,5%) oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 7,2%). Wyższe niż przed rokiem były również ceny pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 3,3%), wyrobów z metali (o 3,2%), napojów (o 2,9%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 2,1%), maszyn i urządzeń (o 1,8%), a także mebli (o 1,5%). Obniżono natomiast m.in. ceny produkcji urządzeń elektrycznych (o 1,4%) oraz komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 4,1%). W sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ceny wzrosły o 5,5% (wobec 6,1% przed rokiem), a w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę o 3,5% (wobec 3,3%).

W grudniu 2011 r. obserwowano wzrost cen produkcji sprzedanej przemysłu o 8,1% w skali roku (wobec wzrostu o 6,2% w grudniu 2010 r.). Przyspieszenie dynamiki w ujęciu rocznym obserwowano w przetwórstwie przemysłowym (wzrost cen o 8,9%), w tym m.in. w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (wzrost o 28,7%), metali (o 12,2%), chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 10,3%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 10,2%), artykułów spożywczych (o 10,1%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 7,4%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych oraz maszyn i urządzeń (po 5,8%), wyrobów z metali (o 5,7%), mebli (o 2,6%), urządzeń elektrycznych (o 2,3%), napojów (o 0,9%) oraz komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 0,8%). Znacznie słabsze tempo wzrostu cen niż przed rokiem notowano natomiast w sekcji górnictwo i wydobywanie (5,8% wobec 23,6%). Ceny w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja wzrosły o 4,6%, a w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę o 2,8%, w tym w zakresie wytwarzania paliw gazowych; dystrybucji i handlu paliwami gazowymi w systemie sieciowym – o 5,3%, wytwarzania i zaopatrywania w parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych – o 3,8% oraz wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i handlu energią elektryczną - o 2,4%.

Szacuje się, w 2011 r. **ceny produkcji budowlano-montażowej** były wyższe niż w porównaniu z poprzednim rokiem o 1,0% (wobec nieznacznego spadku – o 0,1% w 2010 r.), w tym ceny robót budowlanych specjalistycznych - o 1,3%, budowy obiektów inżynierii lądowej i wodnej o 1,1%, natomiast budowy budynków - o 0,9%. W grudniu 2011 r. notowano wzrost cen produkcji budowlano-montażowej w skali roku o 1,8%.

Według wstępnych danych, w grudniu 2011 r. ceny produkcji sprzedanej przemysłu w porównaniu z poprzednim miesiącem wzrosły o 0,3%, w tym wyższe były ceny w górnictwie i wydobywaniu (o 1,2%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 0,9%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (o 0,3%). Ceny w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, a także ceny producentów w budownictwie kształtowały na poziomie zbliżonym do notowanego w ubiegłym miesiącu.

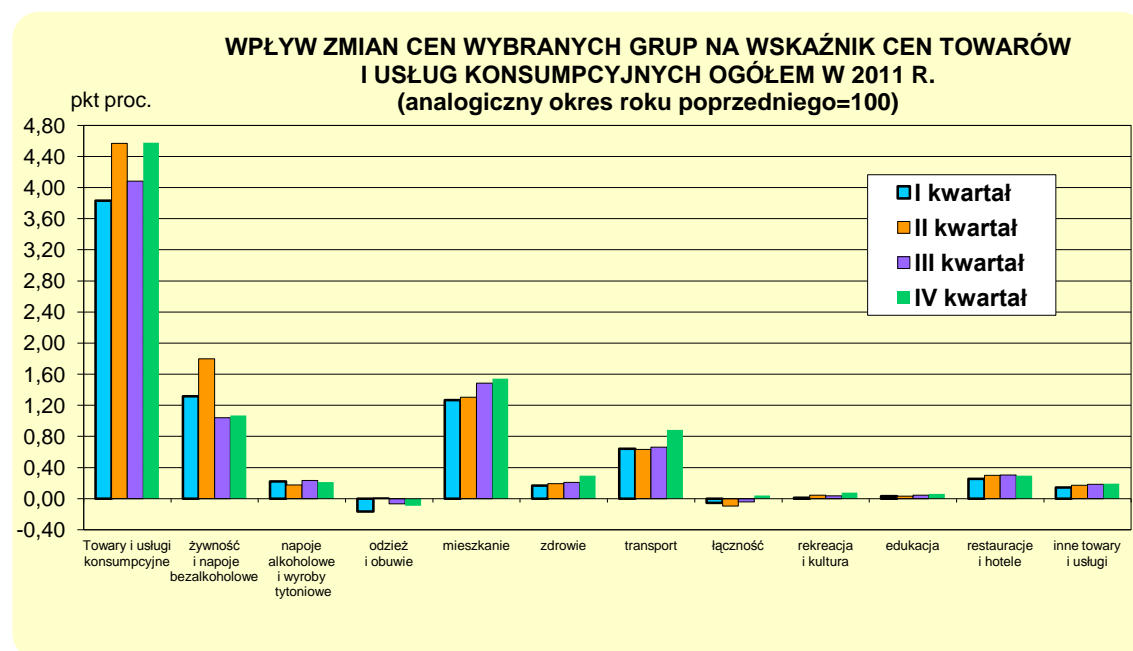
Dynamika cen w przemyśle i budownictwie kształtowała się następująco:

Okresy	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu					Ceny produkcji budowlano- montażowej
	ogółem	górnictwo i wydobywanie	przetwórstwo przemysłowe	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	
2010	Grudzień roku poprzedniego=100					
XII.....	106,2	123,6	105,1	105,2	105,9	100,0
2011						
XII	108,1	105,8	108,9	102,8	104,6	101,8
2010	Miesiąc poprzedni=100					
XI	100,4	101,7	100,3	100,0	100,2	100,0
XII.....	101,2	105,8	101,1	100,1	100,6	100,1
2011						
I.....	100,4	100,0	100,3	100,7	102,4	100,1
II.....	101,2	102,1	101,3	100,2	100,3	100,1
III.....	101,6	99,9	102,0	100,1	99,7	100,2
IV	100,7	104,2	100,6	100,0	100,3	100,2
V.....	99,7	98,3	99,7	100,0	100,3	100,2
VI.....	100,3	100,8	100,3	100,1	100,7	100,3
VII.....	100,4	101,2	100,3	101,0	100,4	100,2
VIII.....	100,6	99,1	100,7	100,5	100,2	100,3
IX.....	101,7	100,8	101,9	100,1	100,0	100,1
X.....	100,1	96,4	100,4	100,0	99,6	100,1
XI	100,9	101,9	100,9	100,1	99,8	100,0
XII	100,3	101,2	100,3	100,0	100,9	100,0
2010	Analogiczny okres roku poprzedniego=100					
XI	104,7	119,2	103,5	105,1	105,8	100,0
XII.....	106,2	123,6	105,1	105,2	105,9	100,0
I-III.....	98,4	115,7	96,7	101,4	106,5	99,4
IV-VI	101,2	116,3	99,9	102,3	106,8	100,0
VII-IX.....	104,0	119,1	102,9	104,2	105,4	100,2
X-XII	104,9	120,0	103,8	105,1	105,8	100,1
I-XII.....	102,1	117,8	100,8	103,3	106,1	99,9
2011						
I.....	106,2	120,2	105,3	105,0	106,8	100,3
II.....	107,5	124,0	107,0	103,7	106,9	100,4
III.....	109,5	122,4	109,5	103,7	106,2	100,6
IV	108,8	122,7	108,6	103,7	104,7	100,6
V.....	106,3	119,6	105,9	103,5	104,6	100,7
VI.....	105,6	119,5	105,2	102,4	105,6	100,8
VII.....	105,9	119,0	105,4	103,3	106,4	101,1
VIII.....	106,8	116,2	106,6	103,8	106,3	101,4
IX.....	108,4	114,3	108,7	104,0	104,9	101,6
X.....	108,5	110,3	109,2	102,8	104,7	101,6
XI	109,1	110,6	109,9	102,9	104,3	101,7
XII	108,1	105,8	108,9	102,8	104,6	101,8
I-III.....	107,7	122,2	107,3	104,1	106,6	100,4
IV-VI	106,9	120,6	106,6	103,2	105,0	100,7
VII-IX.....	107,0	116,5	106,9	103,7	105,8	101,4
X-XII.....	108,6	108,8	109,3	102,9	104,6	101,6
I-XII.....	107,6	116,8	107,5	103,5	105,5	101,0

Średnie miesięczne tempo wzrostu cen w przemyśle i budownictwie kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2010					2011				
	tempo wzrostu cen (w %)									
	I-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	IX-XII	I-XII
Ceny produkcji sprzedanej przemysłu	0,5	0,0	1,5	0,0	0,5	1,1	0,2	0,9	0,4	0,7
górnictwo i wydobywanie	1,8	1,0	1,9	1,8	2,4	0,7	1,1	0,4	-0,2	0,5
przetwórstwo przemysłowe	0,4	-0,2	1,5	-0,1	0,4	1,2	0,2	1,0	0,5	0,7
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	0,4	0,8	0,5	0,1	0,4	0,3	0,0	0,5	0,0	0,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	0,5	0,7	0,6	0,4	0,2	0,8	0,4	0,2	0,1	0,4
Ceny produkcji budowlano-montażowej	0,0	-0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,0	0,2

W 2011 r. **ceny towarów i usług konsumpcyjnych** wzrosły w stosunku do poprzedniego roku w wyższym stopniu niż w 2010 r. (4,3% wobec 2,6%). Wzrost cen zanotowano w większości grup towarów i usług, w tym znaczny – w zakresie transportu, mieszkania oraz żywności i napojów bezalkoholowych. Niższe były ceny odzieży i obuwia, a także towarów i usług związanych łącznie. Największy wpływ na poziom wskaźnika cen konsumpcyjnych w 2011 r. miały wzrosty cen towarów i usług związanych z mieszkaniem, dotyczących żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług w zakresie transportu, które podwyższyły wskaźnik ogółem odpowiednio o 1,40 pkt proc., 1,31 pkt proc. i 0,71 pkt proc. Spadki cen odzieży i obuwia oraz cen towarów i usług związanych z łącznością obniżyły wskaźnik ogółem odpowiednio o 0,08 pkt proc. i 0,04 pkt proc.

Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtowała się następująco:

Okresy	Ogółem	żywność i napoje bezalko- holowe	napoje alkoho- lowe i wyroby tytonio- we	odzież i obuwie	mieszka- nie	zdrowie	trans- port	łącznie	rekre- acja i kultura	edukacja	restara- cje i hotele
2010	Grudzień roku poprzedniego=100										
XII.....	103,1	103,9	104,1	97,4	103,7	102,8	106,9	99,7	100,8	102,5	102,9
2011											
XII.....	104,6	104,7	103,4	97,9	106,0	108,0	109,0	100,8	101,0	104,8	104,4
2010	Miesiąc poprzedni=100										
XI.....	100,1	100,2	100,6	100,0	100,2	100,1	99,8	100,0	99,8	100,1	100,3
XII.....	100,4	100,0	100,3	99,8	100,2	100,1	102,6	100,0	100,2	100,1	100,1
2011											
I.....	101,2	101,8	100,7	96,8	102,2	101,0	101,4	99,5	100,6	100,3	100,8
II.....	100,2	100,7	100,3	97,7	100,3	100,3	99,6	100,0	100,0	100,1	100,5
III.....	100,9	102,1	100,2	103,1	100,3	100,4	101,6	100,0	99,8	100,1	100,5
IV.....	100,5	100,8	100,0	101,2	100,2	100,4	101,7	100,1	100,1	100,1	100,5
V.....	100,6	101,3	100,5	101,9	100,3	100,8	100,3	98,8	100,1	100,1	100,4
VI.....	99,6	98,2	100,6	99,6	100,2	100,3	99,7	98,3	100,3	99,9	100,4
VII.....	99,7	98,3	100,4	97,7	100,6	100,3	100,0	99,5	100,8	100,3	100,3
VIII.....	100,0	98,6	100,2	97,2	100,4	100,2	100,9	104,8	100,0	100,0	100,1
IX.....	100,1	99,8	100,1	100,6	100,3	100,2	99,4	100,0	99,6	103,5	100,3
X.....	100,7	101,0	100,1	103,1	100,5	99,9	101,7	100,3	99,6	100,4	100,2
XI.....	100,7	101,2	100,2	100,0	100,4	102,3	101,5	99,7	100,1	100,1	100,1
XII.....	100,4	100,8	100,0	99,3	100,1	101,6	100,9	100,0	100,0	100,0	100,2
2010	Analogiczny okres roku poprzedniego=100										
XI.....	102,7	104,3	103,8	97,0	103,6	102,9	103,7	98,8	98,9	102,4	102,9
XII.....	103,1	103,9	104,1	97,4	103,7	102,8	106,9	99,7	100,8	102,5	102,9
I-III.....	103,0	102,4	107,5	95,2	103,4	102,9	109,3	98,8	100,9	102,6	103,9
IV-VI.....	102,3	101,2	106,8	96,0	103,1	103,0	107,1	98,5	99,4	102,6	103,3
VII-IX.....	102,2	103,0	103,5	96,6	103,2	102,9	103,3	98,5	99,0	103,0	102,9
X-XII.....	102,9	104,4	103,7	97,1	103,6	102,9	105,2	99,0	99,6	102,4	102,9
I-XII.....	102,6	102,7	105,3	96,2	103,3	102,9	106,2	98,7	99,7	102,7	103,2
2011											
I.....	103,6	104,6	104,5	96,5	105,2	103,4	107,5	98,5	99,5	102,6	103,5
II.....	103,6	105,0	104,2	95,8	104,7	103,5	106,5	98,9	100,3	102,7	103,7
III.....	104,3	106,8	103,1	98,2	104,9	103,6	107,3	99,2	100,6	102,7	104,0
IV.....	104,5	107,2	102,8	98,9	105,0	103,7	107,6	99,2	100,8	102,7	104,3
V.....	105,0	108,8	103,0	100,9	105,2	104,1	106,8	98,1	100,8	102,7	104,5
VI.....	104,2	106,4	103,6	100,9	105,1	104,2	106,4	96,4	100,2	102,5	104,5
VII.....	104,1	105,3	104,0	99,9	105,6	104,3	106,1	96,0	100,5	102,7	104,5
VIII.....	104,3	104,5	104,1	99,1	105,8	104,3	107,9	100,6	100,4	102,7	104,5
IX.....	103,9	103,3	104,2	97,1	105,9	104,2	107,6	100,6	100,5	105,1	104,4
X.....	104,3	104,1	104,1	98,4	105,9	104,0	109,1	101,0	100,8	105,0	104,4
XI.....	104,8	104,6	103,7	98,4	106,1	106,4	111,0	100,8	101,2	105,0	104,3
XII.....	104,6	104,7	103,4	97,9	106,0	108,0	109,0	100,8	101,0	104,8	104,4
I-III.....	103,8	105,5	103,9	96,8	104,9	103,5	107,1	98,8	100,2	102,7	103,7
IV-VI.....	104,6	107,5	103,1	100,2	105,1	104,0	106,9	97,9	100,6	102,6	104,4
VII-IX.....	104,1	104,4	104,1	98,7	105,8	104,3	107,2	99,1	100,5	103,5	104,5
X-XII.....	104,6	104,4	103,7	98,2	106,0	106,1	109,7	100,9	101,0	104,9	104,3
I-XII.....	104,3	105,4	103,7	98,5	105,5	104,5	107,7	99,2	100,5	103,4	104,2

W 2011 r. ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły w porównaniu z poprzednim rokiem o 5,4% (wobec wzrostu o 2,7% w 2010 r.), przy czym żywność była droższa o 5,6%, a napoje bezalkoholowe – o 3,8%. Znacznie podrożał m.in. cukier (o 48,2%), mąka (o 24,0%) oraz pieczywo (o 12,0%). Wyższe były również ceny owoców (o 9,3%), olejów i pozostałych tłuszczów (o 7,6%), ryb (o 6,2%), a także mięsa (przeciętnie o 5,2%, w tym drobiu – o 12,9%, mięsa wołowego – o 9,8%, mięsa wieprzowego – o 4,6% oraz wędlin – o 2,9%). Więcej niż w 2010 r. konsumenci płacili za makarony (o 3,7%), artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 3,5%, w tym za sery – o 4,7%, mleko – 4,5%, jogurty, śmietanę, napoje i desery mleczne – o 3,4%, przy spadku cen jaj – o 1,5%) oraz ryż (o 2,0%). Obniżeniu uległy natomiast ceny m.in. warzyw (o 3,9%).

Ceny napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych wzrosły w mniejszym stopniu niż przed rokiem (o 3,7% wobec wzrostu o 5,3% w 2010 r.). Wyroby tytoniowe podrożały o 9,0%, a napoje alkoholowe – o 0,9%.

Ceny odzieży i obuwia w 2011 r. były o 1,5% niższe niż w 2010 r. (wobec spadku o 3,8% przed rokiem), przy czym większe obniżki cen dotyczyły odzieży (o 1,9%) niż obuwia (o 0,6%).

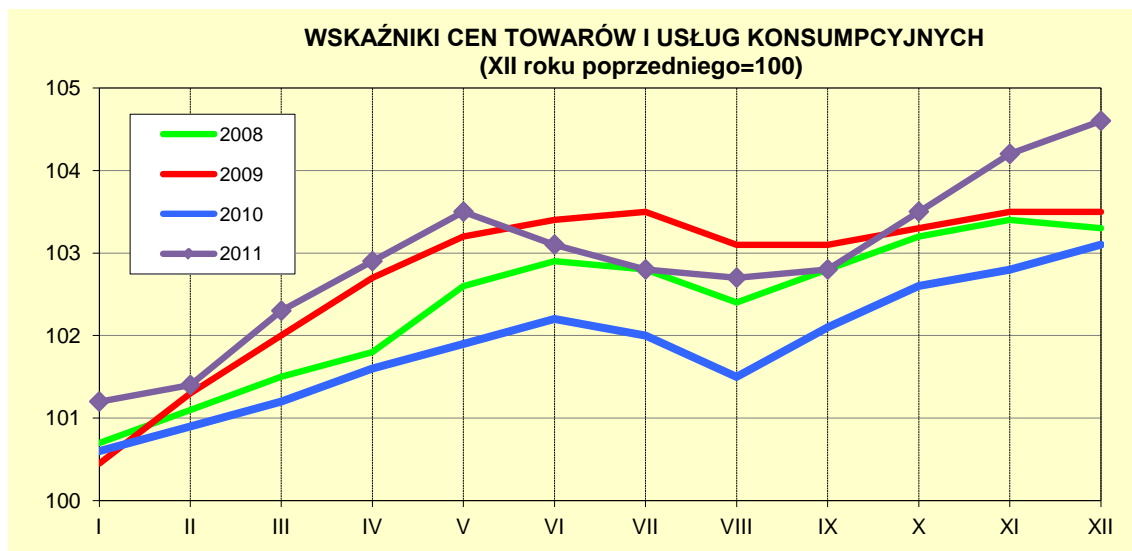
Wyższy niż przed rokiem wzrost obserwowano w zakresie cen towarów i usług związanych z mieszkaniem (5,5% wobec 3,3%). Podrożały usługi kanalizacyjne – o 9,2%, zaopatrywanie w wodę – o 6,5% oraz wywóz nieczystości (śmieci) – o 5,5%. Więcej niż przed rokiem należało zapłacić za nośniki energii (o 7,4%), w tym opał (o 8,7%), gaz (o 8,3%), energię elektryczną (o 7,1%) i energię ciepłą (o 5,2%). Wyższe były również ceny towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego (o 2,2%).

Opłaty związane ze zdrowiem podrożały o 4,5% (wobec wzrostu o 2,9% przed rokiem). Więcej niż przed rokiem konsumenci płacili za usługi sanatoryjne (o 12,3%), stomatologiczne (o 5,5%), lekarskie (o 4,5%) oraz szpitalne (o 3,7%). Wzrosły również ceny artykułów farmaceutycznych (o 4,5%).

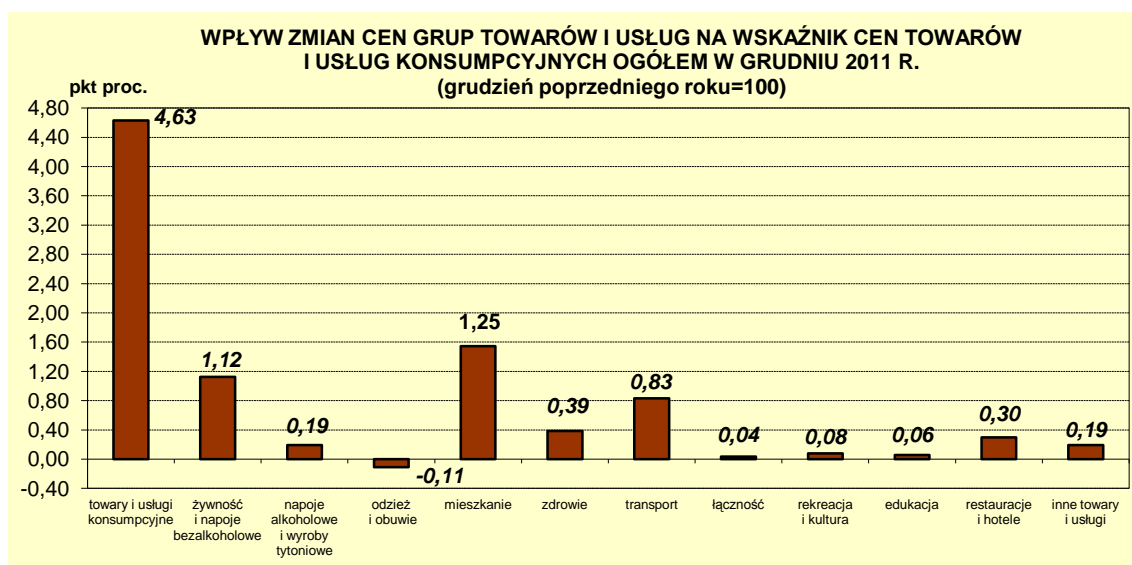
Ceny w zakresie transportu w 2011 r. były o 7,7% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 6,2% w poprzednim roku). Znacznie podrożały paliwa do prywatnych środków transportu (o 13,7%, w tym gaz ciekły oraz olej napędowy – po 17,7% oraz benzyny silnikowe – o 11,8%). Opłaty za usługi transportowe wzrosły o 7,1%. Niższe były natomiast ceny samochodów osobowych (o 2,9%).

Ceny towarów i usług w zakresie rekreacji i kultury w 2011 r. wzrosły w skali roku o 0,5% (wobec spadku o 0,3% w 2010 r.). Podniesiono m.in. ceny książek – o 4,3%, biletów do kin, teatrów i na koncerty – o 3,8%, oraz gazet i czasopism – o 3,3%. Podrożały również usługi związane z turystyką zorganizowaną (o 3,2%). Spadły natomiast ceny sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego – o 8,3%.

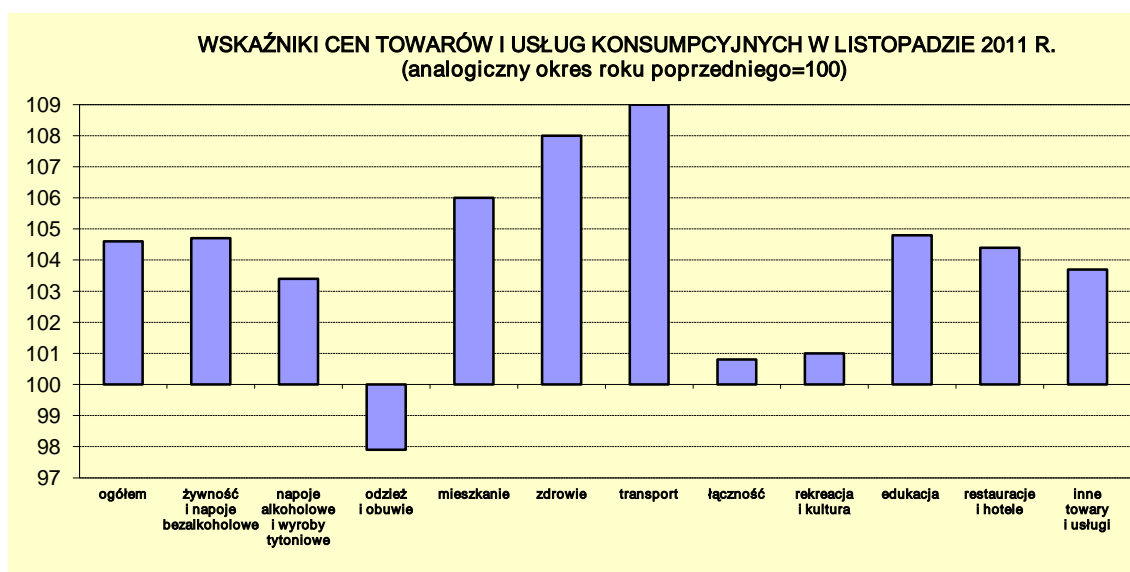
Wyższe niż w 2010 r. były ceny w zakresie edukacji (o 3,4%) oraz restauracji i hoteli (o 4,2%). Spośród innych towarów i usług podrożały m.in. ceny ubezpieczeń (o 7,9%) oraz usług w salonach fryzjerskich, kosmetycznych i zakładach pielęgnacyjnych (o 4,6%).

W grudniu w 2011 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły **w skali roku** o 4,6% (wobec 3,1% przed rokiem). Znacznie podniesiono ceny towarów i usług związanych z transportem (o 9,0%), zdrowiem (o 8,0%) oraz mieszkaniem (o 6,0%). Zwiększyły się również ceny w zakresie edukacji (o 4,8%) oraz ceny żywności i napojów bezalkoholowych (o 4,7%). Tańsze niż przed rokiem były natomiast odzież i obuwie (o 2,1%). Największy wpływ na poziom wskaźnika cen konsumpcyjnych w grudniu ub. roku miały wzrosty cen towarów i usług związanych z mieszkaniem, cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług w zakresie transportu, które podwyższyły wskaźnik ogółem odpowiednio o 1,55 pkt proc., 1,12 pkt proc. i 0,83 pkt proc. Spadek cen odzieży i obuwia wpłynął na obniżenie wskaźnika ogółem o 0,11 pkt proc.

W ujęciu rocznym w grudniu 2011 r. wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych wyniósł 4,7%, przy czym żywność była droższa o 4,6%, a napoje bezalkoholowe o 5,8%. Wzrosły ceny m.in. cukru (o 33,7%), mąki (o 12,0%), mięsa (przeciętnie o 11,1%, w tym drobiu - o 18,2%, mięsa wołowego - o 17,3%, mięsa wieprzowego - o 13,5% oraz wędlin - o 7,6%). Podrożały również ryby (o 11,0%), oleje i pozostałe tłuszcze (o 9,7%), pieczywo (o 6,8%), ryż (o 5,6%) oraz artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 5,1%, w tym jaj - o 6,8%, mleko - o 5,8%, jogurty, śmietana, napoje i desery mleczne - o 5,1% oraz sery - o 3,7%). Niższe były natomiast ceny m.in. warzyw (o 17,8%) oraz owoców (o 5,1%).

Wyroby tytoniowe w grudniu ub. roku były o 7,2% droższe niż przed rokiem, a napoje alkoholowe o 1,3%.

Ceny odzieży obniżyły się w stosunku do notowanych w grudniu 2010 r. o 2,3%, a obuwia - o 1,7%.

Ceny w zakresie mieszkania były w grudniu 2011 r. wyższe niż przed rokiem o 6,0% (wobec wzrostu o 3,7% w grudniu 2010 r.). Usługi kanalizacyjne podrożały o 10,5%, zaopatrywanie w wodę - o 7,3%, a wywóz nieczystości (śmieci) - o 6,1%. Ceny nośników energii wzrosły o 7,7%. Znacznie podrożał opał (o 9,5%), gaz (o 8,9%), energia elektryczna (o 6,8%) oraz ciepła (o 5,6%). Ceny towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego zwiększyły się o 3,0%.

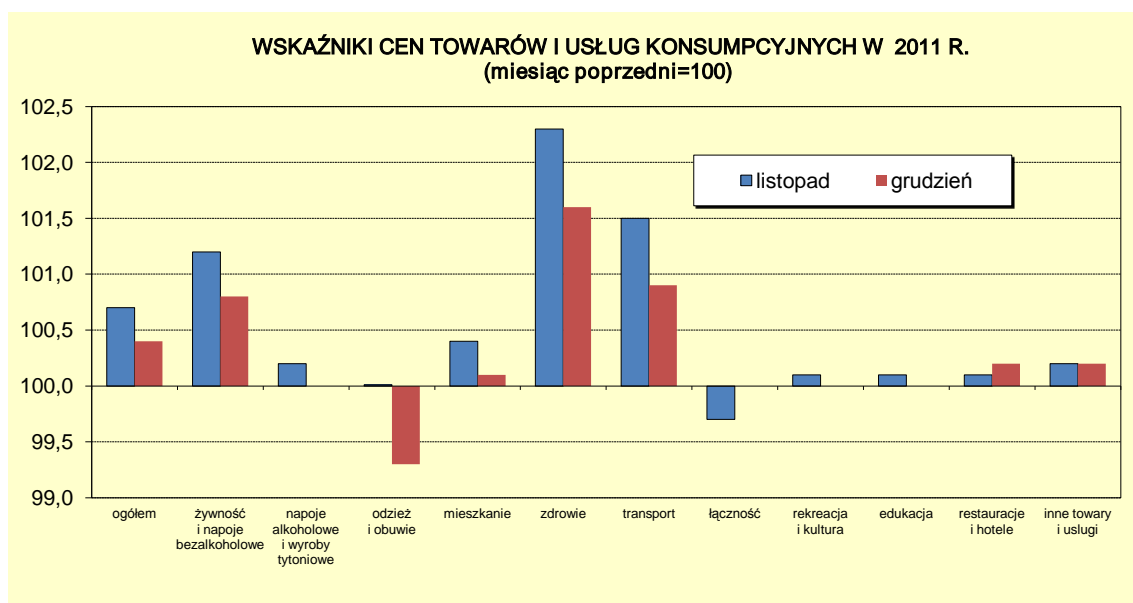
Znacznie podrożały artykuły i usługi związane ze zdrowiem (o 8,0%). Wyższe niż w grudniu 2010 r. były ceny artykułów farmaceutycznych (o 10,3%). Podniesiono również opłaty za usługi stomatologiczne (o 5,6%), lekarskie (o 4,8%), sanatoryjne (o 4,0%) oraz szpitalne (o 3,1%).

Ceny towarów i usług w zakresie transportu były wyższe niż w grudniu 2010 r. o 9,0%, w tym ceny paliw do prywatnych środków transportu – o 14,9% oraz ceny usług transportowych – o 11,2%. Ceny samochodów osobowych obniżono o 4,0%.

Ceny związane z rekreacją i kulturą w grudniu 2011 r. wzrosły o 1,0% w skali roku. Podrożały bilety do kin, teatrów i na koncerty – o 4,2%, gazet i czasopism – o 4,1%, a także książek – o 3,8%. Podniesiono opłaty za turystykę zorganizowaną (o 2,5%). Obniżyły się m.in. ceny sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego (o 7,4%).

Opłaty w zakresie edukacji były wyższe niż przed rokiem o 4,8%, a w zakresie restauracji i hoteli – o 4,4%. Spośród innych towarów i usług podniesiono m.in. ceny ubezpieczeń (o 6,6%) oraz usług w salonach fryzjerskich, kosmetycznych i zakładach pielęgnacyjnych (o 4,3%).

W grudniu 2011 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych **w skali miesiąca** wzrosły o 0,4%. Wyższe były ceny towarów i usług w zakresie zdrowia (o 1,6%), transportu (o 0,9%), żywności i napojów bezalkoholowych (o 0,8%), a także towarów i usług w zakresie restauracji i hoteli (o 0,2%) oraz mieszkania (o 0,1%).

W 2011 r. średnie miesięczne tempo wzrostu cen konsumpcyjnych było wyższe od obserwowanego przed rokiem i wyniosło 0,4% (wobec 0,3%). Najwyższe średnie miesięczne tempo wzrostu cen zanotowano w zakresie towarów i usług związanych z transportem.

Średnie miesięczne tempo wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2010					2011				
	tempo wzrostu cen (w %)									
	I-XII	I-III	VI-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-XII
Ceny towarów i usług konsumpcyjnych	0,3	0,4	0,3	0,0	0,3	0,8	0,2	-0,1	0,6	0,4
żywność i napoje bezalkoholowe	0,3	0,5	0,6	-0,2	0,4	1,5	0,1	-1,1	1,0	0,4
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	0,3	0,7	0,3	0,1	0,4	0,4	0,4	0,2	0,1	0,3
odzież i obuwie	-0,2	-1,1	0,0	-0,3	0,5	-0,8	0,9	-1,5	0,8	-0,2
mieszkanie	0,3	0,6	0,2	0,1	0,3	0,9	0,2	0,4	0,3	0,5
zdrowie	0,2	0,3	0,3	0,2	0,1	0,6	0,5	0,2	1,3	0,6
transport	0,6	0,9	0,8	-0,2	0,9	0,9	0,6	0,1	1,4	0,7
łącznie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2	-0,9	1,4	0,0	0,1
rekreacja i kultura	0,1	0,1	0,3	0,0	-0,2	0,1	0,2	0,1	-0,1	0,1
edukacja	0,2	0,1	0,1	0,3	0,3	0,2	0,0	1,3	0,2	0,4

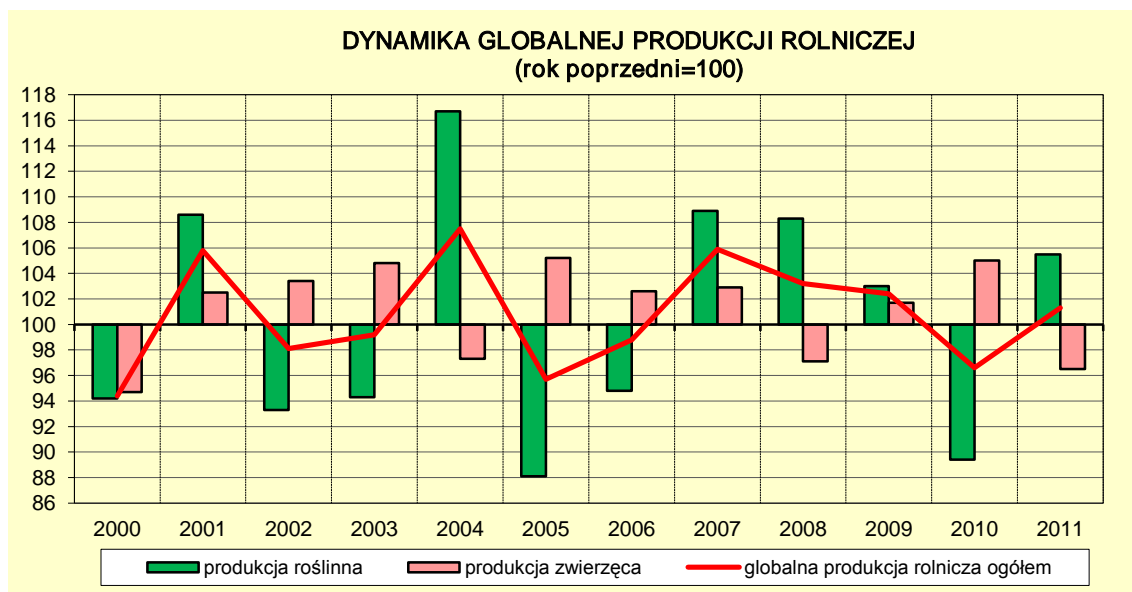
Średnioroczny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2011 r. był niższy niż przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw (4,3% wobec 5,0%). Zwiększyła się **siła nabywcza** płac w odniesieniu do części towarów żywnościowych (w tym m.in. warzyw, ryżu, artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” oraz makaronów. Relatywnie tańsze niż przed rokiem były odzież i obuwie, towary i usługi w zakresie łączności, rekreacji i kultury, edukacji, restauracji i hoteli, a także zdrowia. Zmniejszyła się natomiast siła nabywcza płac w odniesieniu do niektórych towarów żywnościowych: cukru, mąki, pieczywa, owoców, olejów i pozostałych tłuszczów, ryb oraz mięsa. Relatywnie droższe były również towary i usługi w zakresie transportu (m.in. paliwa do prywatnych środków transportu i usługi transportowe) oraz mieszkania (w tym usługi kanalizacyjne, nośniki energii, zaopatrywanie w wodę, a także wywóz nieczystości (śmieci)).

Wzrost cen według **zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP)**⁶ obliczonego metodą średniej ruchomej w okresie styczeń–grudzień 2011 r. w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. wyniósł 3,9% (2,7% odpowiednio w 2010 r.), wobec 4,3% średniorocznego wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych.

⁶ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) obliczany jest według ujednoliconej metodologii Unii Europejskiej. Podstawę do opracowania HICP dla Polski stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych oraz system wag oparty na strukturze spożycia indywidualnego w sektorze gospodarstw domowych (w 2011 r. - struktura spożycia z 2009 r. w cenach grudnia 2010 r.). Grupowanie towarów i usług konsumpcyjnych oparto na Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu opracowanej na potrzeby HICP (COICOP/HICP).

Rolnictwo

Według wstępnych szacunków **globalna produkcja rolnicza** w 2011 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła o 1,3%. Było to wynikiem zwiększenia **produkcji roślinnej** o 5,5%. **Produkcja zwierzęca** była natomiast o 3,5% niższa od uzyskanej przed rokiem.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) globalnej produkcji rolniczej kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 ^a	2010	2011 ^a
	rok poprzedni=100									struktura w %	
O g ół e m	99,2	107,5	95,7	98,8	105,9	103,2	102,4	96,6	101,3	100,0	100,0
Produkcja roślinna.....	94,3	116,7	88,1	94,8	108,9	108,3	103,0	89,4	105,5	53,1	57,3
Produkcja zwierzęca	104,8	97,3	105,2	102,6	102,9	97,1	101,7	105,0	96,5	46,9	42,7

^a Dane wstępne.

Na wzrost **produkcji roślinnej** wpłynęły znacznie większe niż w 2010 r. zbiory ziemniaków – o 10,8%, buraków cukrowych – o 13,5%, warzyw gruntowych – o 14,5%, owoców z drzew – o 28,7% i owoców jagodowych – o 0,8%. Niższe były natomiast zbiory zbóż – o 1,7% oraz rzepaku i rzepiku – o 16,5%.

Według wstępnych danych, na spadek **produkcji zwierzęcej** w 2011 r. miała wpływ niższa niż przed rokiem produkcja żywca wieprzowego i jaj kurzych (spadek odpowiednio o 3,8% i o 9,5%). Nieco wzrosła produkcja żywca drobiowego (o 0,8%) i wołowego (łącznie z cielęcym) – o 0,2%. Produkcja mleka kształtowała się na poziomie o 1,1% wyższym niż w 2010 r. Według badań z końca 2011 r. znacznie zmniejszyło się w skali roku pogłowie trzody chlewnej i w niewielkim stopniu – bydła.

W 2011 r. średnie **ceny zbóż** w skupie wzrosły o ok. 47%, w stosunku do już wysokich w 2010 r. W obrocie targowiskowym wzrost cen podstawowych gatunków zbóż wynosił od ok. 47% (w przypadku pszenicy) do ok. 62% (dla żyta). Odnotowano również znaczny wzrost cen: **żywca wołowego (bez cieląt)** – zarówno w skupie, jak i na targowiskach (odpowiednio o 20,6% i o 15,2%), **żywca wieprzowego** (w skupie o 16,2%, a na targowiskach – o 20,9%) oraz w skupie **żywca drobiowego i mleka** – odpowiednio o 18,4% i o 14,6%. Ceny **ziemniaków** w skupie kształtowały się na poziomie zbliżonym do notowanego w 2010 r., natomiast znacznie wzrosły na targowiskach (o 13,2%). Od początku 2011 r. stopniowa poprawa opłacalności tuczu trzody chlewnej wpływała na wzrost cen prosiąt do dalszego chowu (od 100,98 zł w styczniu do 151,94 zł w grudniu). Przeciętne roczne ceny **prosiąt** były jednak nadal o 7,0% niższe niż przed rokiem. Na poziomie wyższym od notowanego w 2010 r. kształtowały się średnie ceny **krów dojnych i jałówek** w obrocie targowiskowym (wzrost odpowiednio o 4,4% i o 10,3%).

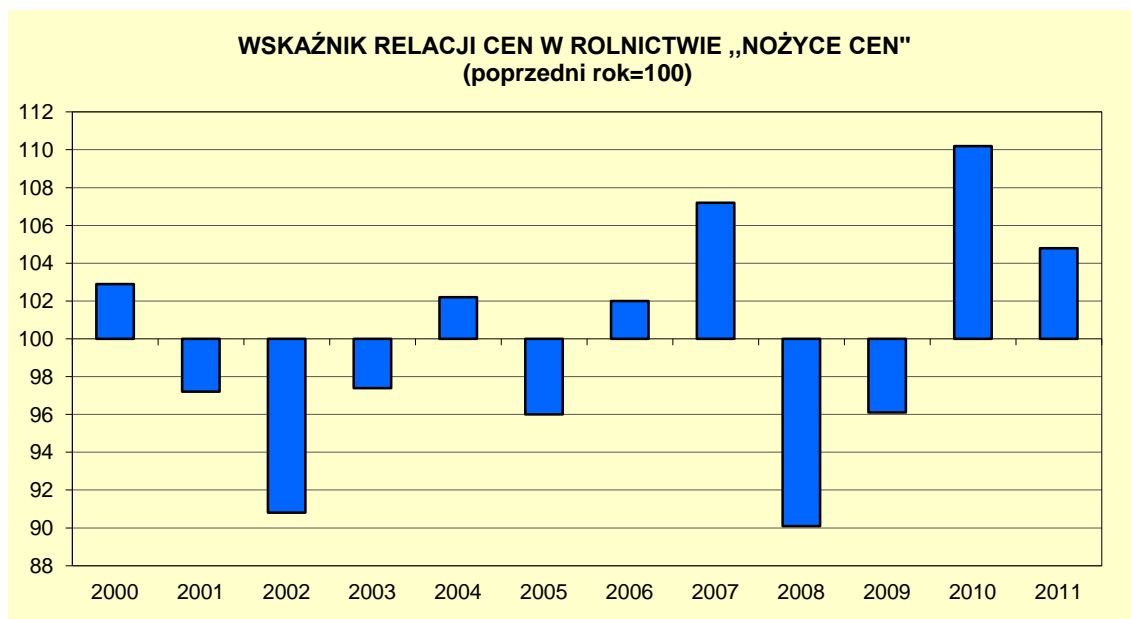
W 2011 r. ceny większości towarów i usług zakupywanych na bieżącą produkcję rolniczą oraz przeznaczonych na cele inwestycyjne były wyższe niż przed rokiem. Najbardziej zwiększyły się ceny w grupie nasion siewnych, drzewek, sadzonek i innych (o 28,7%), nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych (o 19,6%), w tym nawozów azotowych (o 28,7%), pasz (o 22,9%) i paliw, olejów i smarów technicznych (łącznie z węglem) – o 12,5%. Spadek cen odnotowano jedynie w grupie zwierząt hodowlanych i ptactwa (o 2,2%).

Dynamika cen detalicznych środków do produkcji rolnej kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 ^a
	rok poprzedni=100								
Nasiona siewne, drzewka, sadzonki i inne.....	101,0	111,0	95,4	110,1	132,8	103,0	89,9	102,9	128,7
Nawozy mineralne lub chemiczne oraz wapniowe.....	100,5	114,0	107,9	100,4	106,6	138,4	107,1	89,4	119,6
w tym:									
azotowe	101,5	120,6	108,9	100,4	108,4	128,9	102,7	91,4	128,7
fosforowe	100,2	103,7	101,8	98,4	106,4	155,9	110,8	82,9	107,4
wapniowe	101,4	105,2	103,7	101,9	103,2	108,8	105,5	101,6	105,6
Środki ochrony roślin	99,4	101,9	101,7	100,8	101,1	109,9	107,0	100,8	100,8
Zwierzęta hodowlane i ptactwo	98,5	107,0	107,6	102,9	102,3	104,1	103,5	104,8	97,8
Pasze.....	102,6	112,1	90,4	99,1	116,2	114,5	94,0	100,4	122,9
Maszyny i narzędzia rolnicze.....	102,7	117,7	110,6	102,2	103,1	102,9	102,1	101,4	103,0
Materiały budowlane.....	100,1	111,1	104,9	100,9	113,0	105,0	98,1	99,2	104,8
Paliwa, oleje i smary techniczne (łącznie z węglem).....	105,0	112,6	107,7	99,6	104,2	107,2	97,4	108,8	112,5
Obsługa maszynowa produkcji rolniczej i ogrodniczej.....	102,8	106,2	105,1	104,0	103,9	111,4	106,2	103,5	105,7
Usługi weterynaryjne	104,8	102,1	102,3	101,4	101,2	103,1	102,9	101,7	102,8

^a Dane wstępne.

W 2011 r. obserwowano pogorszenie rynkowych uwarunkowań produkcji rolnej w porównaniu z bardzo dobrym rokiem poprzednim. **Wskaźnik relacji cen („nożyce cen”)** nadal jednak kształtował się na korzystnym poziomie i według szacunków wynosił 104,8 (wobec 110,2 w 2010 r.). Na jego poziom wpłynął wzrost cen produktów rolnych sprzedawanych przez gospodarstwa indywidualne – o 15,7% oraz cen towarów i usług zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej i na cele inwestycyjne – o 10,4%.

Dynamika cen produktów rolnych sprzedawanych przez rolników oraz cen towarów i usług zakupywanych przez gospodarstwa indywidualne, a także wskaźnik relacji cen („nożyce cen”) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 ^a
	rok poprzedni=100								
Wskaźnik cen produktów rolnych sprzedawanych.....	99,5	111,4	97,9	102,6	114,5	101,2	97,9	112,1	115,7
Wskaźnik cen towarów i usług zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej i inwestycje.....	102,2	108,9	102,0	100,5	106,8	112,3	101,9	101,7	110,4
Wskaźnik relacji cen („nożyce cen”) produktów rolnych sprzedawanych do towarów i usług zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej i inwestycje.....	97,4	102,2	96,0	102,0	107,2	90,1	96,1	110,2	104,8

^a Dane wstępne.

W 2011 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrost cen zbóż wpłynął znacząco na poprawę relacji cen detalicznych środków produkcji dla rolnictwa do cen skupu zarówno pszenicy, jak i żyta. Przy niewielkim wzroście cen skupu żywca wołowego minimalnie poprawiła się ich relacja tylko w stosunku do cen oleju napędowego. Wyraźne pogorszenie odnotowano natomiast w relacjach cen pozostałych środków produkcji do cen żywca oraz mleka.

Relacje cen detalicznych wybranych środków produkcji dla rolnictwa do cen skupu podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Lata/ kwartały	Ceny środków produkcji wyrażone w:				
		dt				hl mleka
		pszenicy	żyta	żywca		
				wieprzowego	wołowego	
Ciągnik „Ursus 3724” ^a – szt.....	2010	1298	1845	200	170	729
	I	1646	2400	212	164	765
	II	1601	2267	199	176	767
	III	1184	1652	178	176	743
	IV	1076	1304	201	159	673
	2011	1371	1498	251	205	937
	I	1252	1481	288	210	978
	II	1165	1455	254	198	951
	III	1469	1577	233	195	939
	IV	1499	1390	214	184	893
Saletra amonowa - 1 dt.....	2010	1,7	2,4	0,26	0,22	0,95
	I	2,1	3,1	0,28	0,21	1,0
	II	2,1	3,0	0,26	0,23	1,0
	III	1,5	2,1	0,22	0,22	0,93
	IV	1,5	1,8	0,27	0,21	0,91
	2011	1,6	1,7	0,29	0,24	1,1
	I	1,3	1,6	0,30	0,22	1,0
	II	1,4	1,7	0,30	0,23	1,1
	III	1,7	1,9	0,28	0,23	1,1
	IV	1,8	1,7	0,26	0,22	1,1
Mieszanka paszowa „PT-2”, dla tuczników ^b - 1 dt.....	2010	1,6	2,3	0,25	0,21	0,91
	I	2,0	2,9	0,26	0,20	0,92
	II	1,9	2,7	0,24	0,21	0,92
	III	1,5	2,1	0,22	0,22	0,93
	IV	1,4	1,7	0,26	0,21	0,89
	2011	1,6	1,7	0,29	0,24	1,1
	I	1,4	1,6	0,31	0,23	1,1
	II	1,3	1,7	0,29	0,23	1,1
	III	1,7	1,9	0,28	0,23	1,1
	IV	1,8	1,6	0,25	0,22	1,1
Olej napędowy - 1 hl	2010	7,3	10,4	1,1	0,96	4,1
	I	x	x	x	x	x
	II	9,0	12,7	1,1	0,98	4,3
	III	6,7	9,4	1,0	1,0	4,2
	IV	x	x	x	x	x
	2011	6,1	6,7	1,1	0,91	4,2
	I	x	x	x	x	x
	II	5,2	6,5	1,1	0,88	4,2
	III	6,5	7,0	1,0	0,87	4,2
	IV	6,9	6,4	0,99	0,85	4,1

^a W 2010 r. dane dotyczą ciągnika „Ursus 3512” i są nieporównywalne z danymi za 2011 r. ^b Od 2011 r. dane dotyczą „Mieszanki pełnoporcjowej dla tuczników – II faza tuczu”.

Ogólna powierzchnia zasiewów pod zbiory w 2011 r. wyniosła 10,6 mln ha i była o 1,4% większa niż przed rokiem. W stosunku do 2010 r. areał uprawy zbóż ogółem (zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, kukurydzy, gryki, prosa i innych zbożowych)

zwiększył się o 2,0% i wyniósł 7,8 mln ha. Wzrosła również powierzchnia uprawy ziemniaków (o 1,2% do 393,0 tys. ha) i upraw pastewnych (o 17,3% do 1,0 mln ha). Wyraźnemu ograniczeniu uległa powierzchnia upraw roślin przemysłowych (o 10,2%), w tym rzepaku i rzepiku (o 12,3% do 0,8 mln ha).

Zużycie nawozów mineralnych i chemicznych (NPK) pod zbiory 2011 r. wyniosło ogółem 1954,3 tys. ton i było o 9,9% wyższe w porównaniu z poprzednim rokiem. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze zużyto 132,2 kg NPK (w 2010 r. 121,7 kg NPK), przy czym nawozów azotowych – 73,8 kg, potasowych – 30,8 kg i fosforowych 27,6 kg, tj. o odpowiednio: 4,8%, 13,2% i 14,0% więcej niż przed rokiem. Odnotowano dalszy spadek (o 5,2%) zużycia **nawozów wapniowych (CaO)** do 38,4 kg na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze.

Według wynikowego szacunku przeprowadzonego w listopadzie 2011 r., zbiory i plony głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych w 2011 r. kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Zbiory			Plony		
	w mln ton	2010=100	2001-2005= =100	z 1 ha w dt	2010=100	2001-2005= =100
Zboża ogółem.....	26,8	98,3	100,0	34,3	96,3	107,5
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi.....	24,3	96,7	97,8	32,9	94,3	106,5
pszenica.....	9,3	99,3	103,5	41,3	94,1	108,7
żyto.....	2,6	91,2	66,5	24,0	89,6	98,4
jęczmień.....	3,3	97,9	99,7	32,7	93,7	103,2
owies.....	1,4	91,1	102,7	25,3	96,2	102,4
pszenżyto.....	4,2	92,6	130,9	33,4	97,1	103,7
mieszanki zbożowe.....	3,4	101,0	85,4	28,1	92,7	102,2
Rzepak i rzepik.....	1,9	83,5	158,0	22,4	94,9	91,1
Ziemniaki.....	9,4	110,8	64,1	230	109,0	127,8
Buraki cukrowe.....	11,3	113,5	92,5	556	115,1	135,3
Warzywa gruntowe.....	4,8	114,5	103,1	x	x	x
Owoce z drzew.....	2,9	128,7	103,6	x	x	x
Owoce jagodowe.....	0,5	100,8	111,3	x	x	x

a Przeciętne roczne.

Plonowanie zbóż w 2011 r. było słabsze niż przed rokiem, przede wszystkim na skutek niekorzystnych warunków agrometeorologicznych. W konsekwencji zbiory zbóż ogółem wyniosły 26,8 mln t i były o 1,7% mniejsze od wysokich zbiorów uzyskanych w 2010 r. Przy zmniejszonym plonowaniu i znacznym ograniczeniu powierzchni uprawy, zbiory rzepaku i rzepiku ukształtowały się na poziomie o 16,5% niższym niż przed rokiem. Znacznie większe niż w 2010 r. były natomiast zbiory pozostałych głównych ziemiopłodów, głównie dzięki sprzyjającym warunkom wilgotnościowym dla upraw korzeniowych.

Skup zbóż^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	VI-XII 2011		XII 2011		
	w tys. t	analogiczny okres poprzedniego roku=100	w tys. t	analogiczny okres poprzedniego roku=100	XI 2011=100
Ziarno zbóż^b	4296,1	105,1	383,2	110,7	86,3
w tym:					
pszenica.....	3179,0	110,9	307,7	114,0	85,3
żyto.....	319,7	91,0	20,6	86,7	69,5

^a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Podstawowych z mieszankami zbożowymi bez ziarna siewnego.

Skup zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) ze zbiorów w okresie lipiec–grudzień 2011 r. wyniósł 4296,1 tys. t i był większy o 5,1% niż odpowiednio przed rokiem. Pszenicy skupiono więcej o 10,9%, a żyta mniej o 9,0%. W grudniu 2011 r. skupiono 383,2 tys. t zbóż podstawowych, tj. więcej o 10,7% niż przed rokiem, przy czym skup pszenicy był wyższy o 14,0%, a żyta mniejszy o 13,3%.

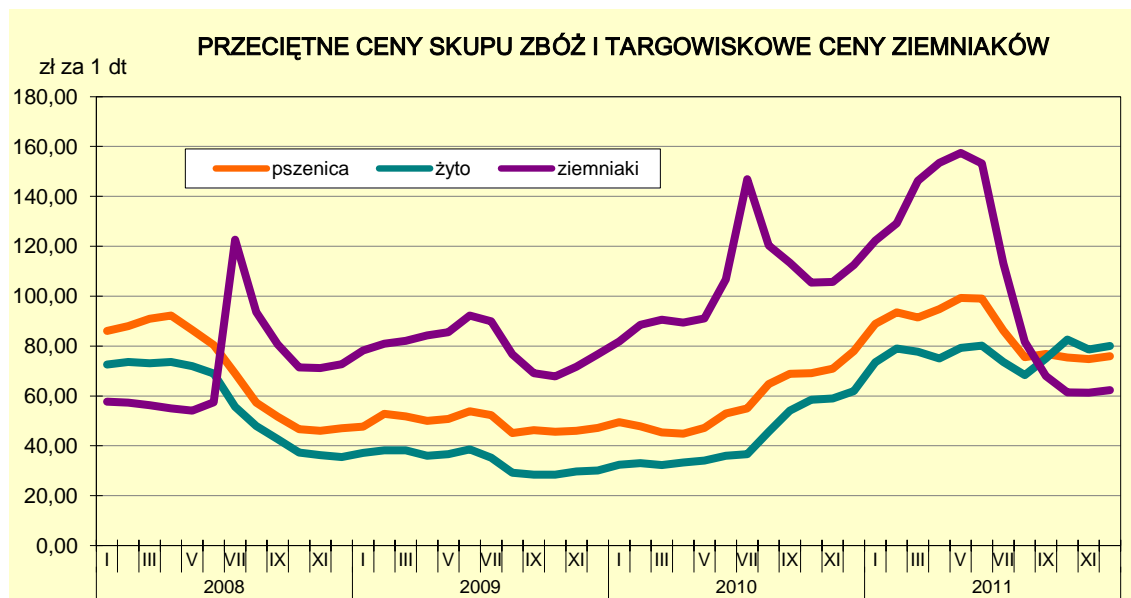
Ceny podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ceny w skupie					Ceny na targowiskach				
	XII 2011			I-XII 2011 ^a		XII 2011			I-XII 2011	
	zł	XII 2010= =100	XI 2011= =100	zł	I-XII 2010= =100	zł	XII 2010= =100	XI 2011= =100	zł	I-XII 2010= =100
Pszenica ^b za 1 dt	75,91	97,4	101,6	82,75	139,3	87,23	106,3	99,7	95,51	147,1
Żyto za 1 dt	79,99	129,2	101,8	75,78	186,2	78,92	122,8	100,4	78,79	162,2
Ziemniaki ^c za 1 dt.....	32,80	85,5	137,8	36,08	100,1	62,27	55,3	101,6	111,47	113,2
Żywiec rzeźny za 1 kg wagi żywej										
w tym:										
bydło (bez cieląt) ^d	6,35	123,1	103,9	5,55	120,6	6,04	125,8	104,3	5,52	115,2
trzoda chlewna.....	5,57	143,2	107,1	4,52	116,2	5,34	133,5	103,3	4,63	120,9
drób.....	4,34	128,1	103,1	4,09	118,4
Prosię na chów za 1 szt..	151,94	141,4	110,2	121,13	93,0
Mleko za 1 hl.....	129,28	109,3	101,9	121,10	114,5	x	x	x	x	x

^a Dane nieostateczne. ^b W skupie bez ziarna siewnego. ^c Na targowiskach – jadalne. ^d Na targowiskach średnia ważona cena bydła rzeźnego obliczona przy przyjęciu struktury ilości skupu młodego bydła i krów rzeźnych.

Przy zmniejszonej krajowej podaży ziarna ze zbiorów 2010 r., w okresie lipiec 2010 r. – czerwiec 2011 r. **ceny zbóż** wykazywały tendencję wzrostową, szczególnie widoczną w I półroczu ub. roku. W II półroczu 2011 r., przy wyższym niż przed rokiem skupie zbóż ze zbiorów 2011 r., ceny ziarna obniżały się, ale nadal kształtowały się na poziomie wyższym niż przed rokiem. W 2011 r. przeciętne ceny pszenicy w skupie były o 39,3% wyższe od ubiegłorocznych, a na targowiskach – o 47,1%. W znacznie większej skali oraz szybciej niż w przypadku większości pozostałych zbóż rosły ceny żyta, które w skupie były droższe niż przed rokiem o 86,2%, a na targowiskach – o 62,2%. W grudniu 2011 r., w porównaniu z czerwcem, cena pszenicy była niższa w skupie o 23,4% oraz

o 15,1% na targowiskach. Spadek przeciętnych cen żyta w tym okresie (przy zmniejszonej w skali roku podaży) był znacznie mniejszy i wyniósł 0,1% w skupie i 3,7% na targowiskach.

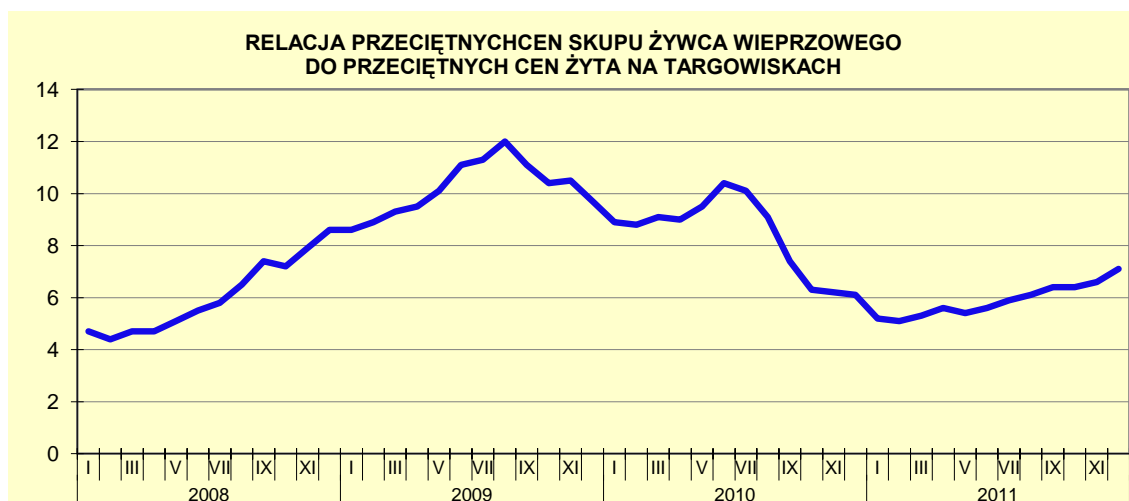
W 2011 r., przy większych niż przed rokiem zbiorach **ziemniaków**, ich ceny w II półroczu wykazywały tendencję spadkową, kształtując się na poziomie znacznie niższym niż przed rokiem. W grudniu przeciętna cena ziemniaków, przy zmniejszonej podaży, wyniosła w skupie 32,80 zł/dt, a na targowiskach 62,27 zł/dt i była niższa niż przed rokiem odpowiednio o 14,5% i o 44,7%. Przeciętna cena 1 dt ziemniaków w 2011 r. była jednak wyższa niż w 2010 r. – o 0,1% w skupie i o 13,2% na targowiskach i wyniosła stosownie 36,08 zł/dt i 111,47 zł/dt.

Skup podstawowych produktów zwierzęcych ^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	I–XII 2011		XII 2011		
	w tys. t	analogiczny okres roku poprzedniego= =100	w tys. t	analogiczny okres roku poprzedniego= =100	XI 2011= =100
Żywiec rzeźny ^{bc}	2782,4	x	216,2	x	107,7
w tym:					
wołowy (z cielęcym).....	221,0	x	11,5	x	88,4
wieprzowy.....	1342,7	105,5	88,9	88,9	97,3
drobiowy.....	1211,4	104,5	115,4	123,4	120,2
Mleko ^d	8989,4	103,4	738,1	109,1	104,4

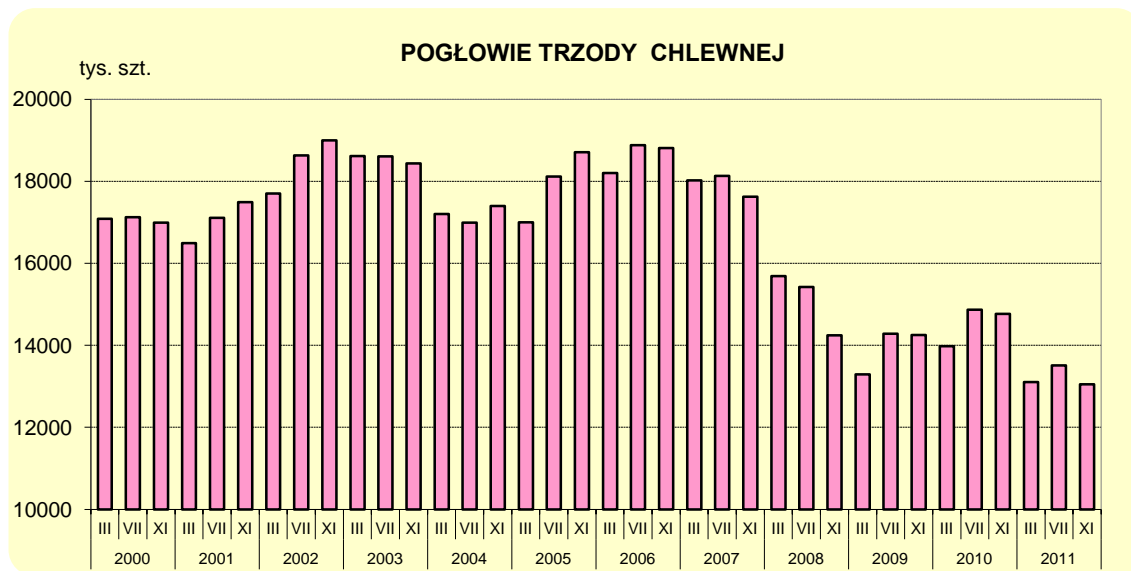
^a W okresie lipiec-grudzień 2011 r. bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Obejmuje bydło, cielęta, trzodę chlewną, owce, konie i drób; w przeliczeniu na mięso łącznie z tłuszczami w wadze poubojowej ciepłej. ^c Od 2011 r. zmiana wskaźnika do przeliczeń bydła w wadze żywej na mięso w wadze poubojowej ciepłej (łącznie z tłuszczami). ^d W milionach litrów.

W 2011 r., przy wzroście w skali roku krajowej podaży żywca wieprzowego (o 5,5%) i żywca drobiowego (o 4,5%), skup żywca rzeźnego ogółem (w wadze poubojowej ciepłej) wynosił 2782,4 tys. ton. Pomimo zwiększonych krajowych dostaw **żywca wieprzowego** w 2011 r., ceny trzody chlewnej wykazywały tendencję wzrostową i kształtowały się na poziomie znacznie wyższym niż przed rokiem. W skupie za 1 kg żywca wieprzowego płacono średnio 4,52 zł/kg, a na targowiskach 4,63 zł/kg (tj. więcej niż przed rokiem odpowiednio o 16,2% i o 20,9%). W grudniu 2011 r., przy sezonowym spadku podaży (o 2,7%), cena 1 kg żywca wieprzowego w skupie wynosiła 5,57 zł/kg, tj. odpowiednio o 7,1% więcej niż przed miesiącem i o 43,2% więcej niż przed rokiem. Wyższe niż w listopadzie 2011 r. (o 3,3%) i grudniu 2010 r. (o 33,5%) były również ceny żywca wieprzowego w obrocie targowiskowym, kształtując się na poziomie 5,34 zł/kg. Pomimo rosnących cen trzody chlewnej, wysoki poziom cen zbóż wpływał na niską opłacalność tuczu. W ostatnim kwartale 2011 r. obserwowano poprawę opłacalności tuczu trzody chlewnej w skali roku i w grudniu 2011 r. relacja cen skupu trzody chlewnej do cen żyta na targowiskach wynosiła 7,1, wobec 6,6 przed miesiącem i 6,1 przed rokiem. Przy malejącej podaży prosiąt i utrzymującej się tendencji wzrostowej ich cen, w grudniu 2011 r. za 1 prosię płacono przeciętnie ok. 152 zł, tj. więcej niż przed miesiącem i przed rokiem (odpowiednio o 10,2% i o 41,4%). W 2011 r. przeciętna cena 1 prosięcia ukształtowała się na poziomie o 7,0% niższym niż przed rokiem i wyniosła ok. 121 zł.

W wyniku utrzymującej się w I półroczu 2011 r. niskiej opłacalności tuczu **trzody chlewnej**, obserwowano dalsze pogłębienie redukcji pogłowia tego gatunku. Według stanu w końcu listopada 2011 r. pogłowie trzody chlewnej zmniejszyło się do poziomu notowanego w 1964 roku i wynosiło 13,1 mln szt. (spadek o 11,7% w stosunku do poprzedniego roku). Spadek pogłowia wystąpił we wszystkich grupach wiekowo – użytkowych. Największa redukcja liczebności miała miejsce w grupie prosiąt. Pogłowie loch na chów, którego wielkość świadczy o nastawieniach produkcyjnych w chowie trzody

i jednocześnie określa aktualne możliwości reprodukcyjne stada, zmniejszyło się w skali roku o 15,3% do 1124,5 tys. szt., w tym loch prośnych – o 14,4% do 716,1 tys. szt. Stado prosiąt liczyło 3556,3 tys. szt., tj. było o 17,0% mniejsze niż przed rokiem.

Pogłowie trzody chlewnej kształtowało się następująco:

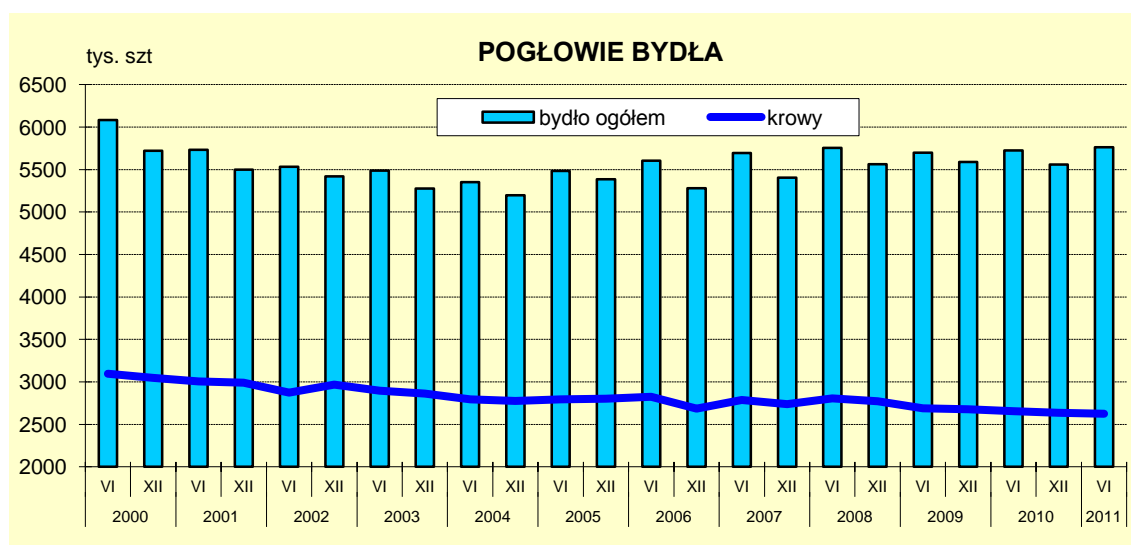
Wyszczególnienie	Marzec 2011		Lipiec 2011		Listopad ^a 2011		
	w tys. szt.	rok poprzedni= =100	w tys. szt.	rok poprzedni= =100	w tys. szt.	rok poprzedni= =100	w odsetkach
O g ó ł e m	13100,2	93,7	13508,7	90,9	13052,2	88,3	100,0
Prosięta do 20 kg	4021,4	93,3	3948,5	86,9	3556,3	83,0	27,2
Warchlaki od 20 kg do 50 kg	3671,2	95,7	3737,8	93,5	3583,9	89,5	27,5
Trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej:							
na ubój	4207,9	95,3	4612,4	94,3	4758,6	92,8	36,5
na chów	1199,7	84,7	1210,0	84,5	1153,4	84,7	8,8
w tym lochy	1168,2	84,4	1177,3	84,3	1124,5	84,7	8,6
w tym prośne	756,5	84,5	739,8	85,4	716,1	85,6	5,5

^a Dane wstępne.

W 2011 r., pomimo wysokiego poziomu skupu żywca drobiowego, przeciętna cena **drobiu rzeźnego** wzrosła w porównaniu z przeciętną z 2010 r. o 18,4%. W grudniu 2011 r., przy skupie żywca drobiowego (115,4 tys. t) większym o ponad 20% niż przed miesiącem i przed rokiem, cena 1 kg tego surowca była wyższa niż w listopadzie 2011 r. (o 3,1%) oraz w grudniu 2010 r. (o 28,1%) i wyniosła 4,34 zł.

W okresie styczeń-grudzień 2011 r. na rynku wołowiny ceny żywca systematycznie rosły. Średnia roczna cena skupu **żywca wołowego** (5,55 zł/kg) wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem o 20,6%. Na targowiskach cena 1 kg żywca wołowego wyniosła

5,52 zł/kg, tj. o 15,2% więcej niż przed rokiem. Za **młode bydło rzeźne** w 2011 r. płacono przeciętnie 5,93 zł/kg – o 13,8% więcej niż w 2010 r. W grudniu 2011 r. przeciętne ceny skupu żywca wołowego wzrosły zarówno w skali miesiąca, jak i roku (odpowiednio o 3,9% i o 23,1%). Za młode bydło rzeźne trzeba było w skupie zapłacić 6,71 zł/kg, tj. więcej niż przed miesiącem (o 3,6%) i przed rokiem (o 20,1%). W obrocie targowiskowym w grudniu 2011 r. przeciętna cena 1 kg żywca wołowego (6,04 zł/kg) była o 4,3% wyższa niż przed miesiącem i o 25,8% niż przed rokiem. Średnia cena młodego bydła rzeźnego (6,46 zł/kg) zwiększyła się w porównaniu z listopadem 2011 r. o 5,2% i grudniem 2010 r. – o 25,2%.

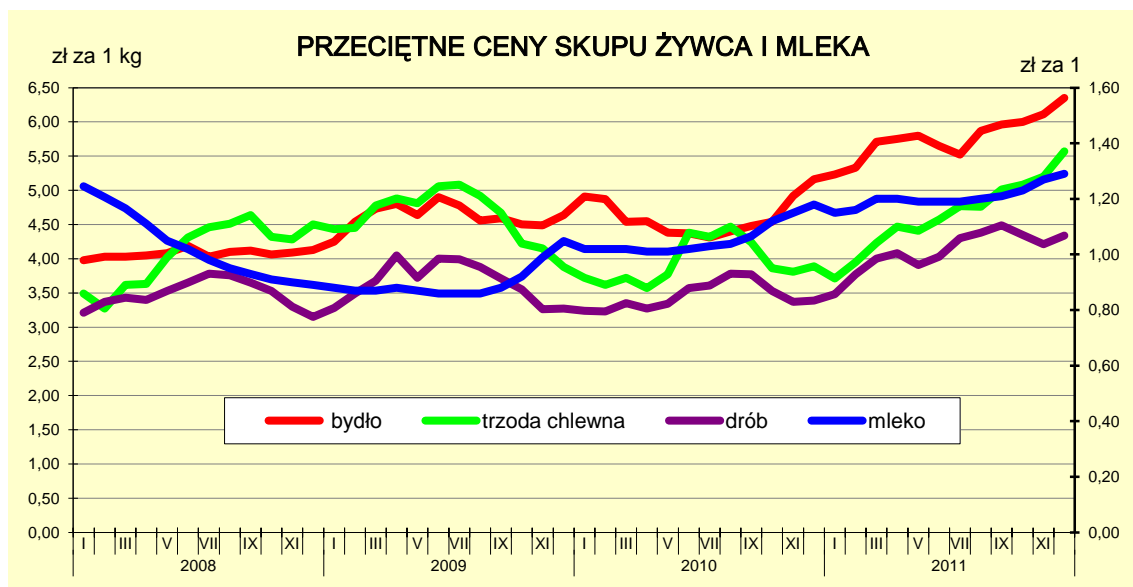
W grudniu 2011 r. **pogłowie bydła** ogółem liczyło 5499,6 tys. sztuk i było mniejsze o 62,2 tys. szt. (o 1,1%) niż przed rokiem. Spadek ten był wynikiem zmniejszenia stanu pogłowia we wszystkich grupach wiekowo-użytkowych, z wyjątkiem młodego bydła w wieku 1-2 lat. Pogłowie krów mlecznych, pomimo wzrostu cen skupu mleka, zmniejszyło się w porównaniu z rokiem poprzednim o 3,3%.

Pogłowie bydła kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	Czerwiec 2011			Grudzień 2011 ^a		
	w tys. szt.	rok poprzedni= =100	w %	w tys. szt.	rok poprzedni= =100	w %
O g ó ł e m	5761,9	100,7	100,0	5499,6	98,9	100,0
Cielęta poniżej 1 roku.....	1481,4	101,7	25,7	1361,1	98,2	24,8
Młode bydło od 1 do 2 lat.....	1299,5	104,5	22,6	1255,8	102,4	22,8
Bydło 2-letnie i starsze	2981,0	98,6	51,7	2882,7	97,8	52,4
w tym krowy	2626,0	98,9	45,6	2567,7	97,4	46,7
w tym mleczne.....	2473,2	97,4	42,9	2445,9	96,7	44,5

^a Dane wstępne.

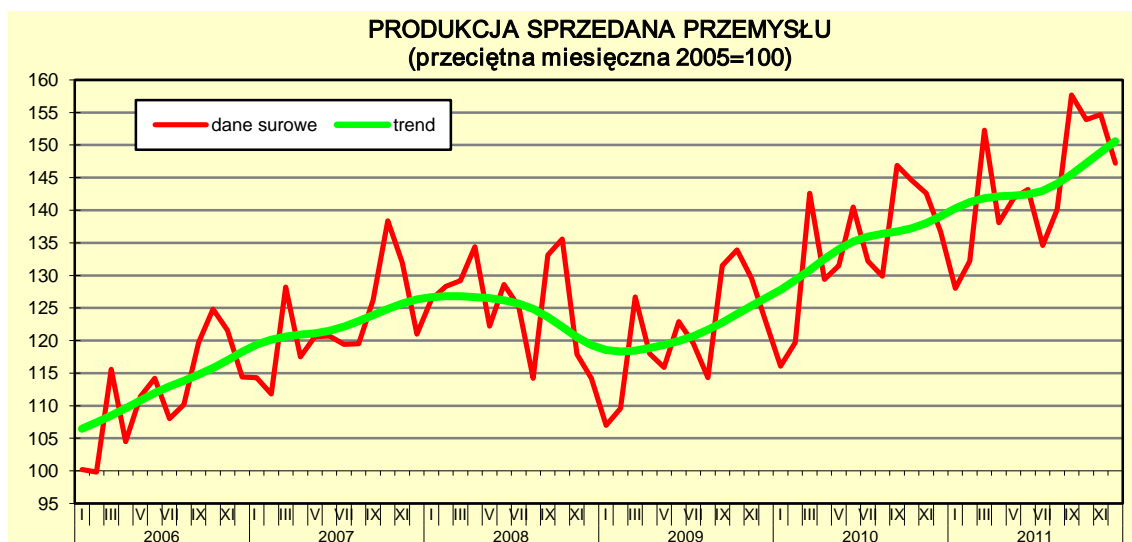
W 2011 r., przy skupie **mleka** (8989,4 mln l) większym o 3,4% niż przed rokiem, od czerwca utrzymywała się tendencja wzrostowa jego cen w ujęciu miesięcznym. W okresie styczeń-grudzień 2011 r. przeciętne ceny mleka kształtowały się na poziomie 121 zł/hl i były znacznie wyższe (o 14,6%) niż w 2010 r. W grudniu 2011 r., przy zwiększonej podaży surowca, zarówno w skali miesiąca (o 4,4%), jak i roku (o 9,1%), wzrost cen wyniósł odpowiednio 1,9% i 9,3%.

W 2011 r. w obrocie targowiskowym średnie ceny krowy dojnej (ok. 2606 zł) i jałówki jednorocznej (ok. 1735 zł) były wyższe od notowanych przed rokiem (odpowiednio o 4,4% i o 10,3%).

Przemysł

Według wstępnych szacunków **produkcja sprzedana przemysłu**⁷ ogółem ukształtowała się w 2011 r. na poziomie o 7,5% wyższym niż w roku poprzednim (w 2010 r. wzrost o 9,0%).

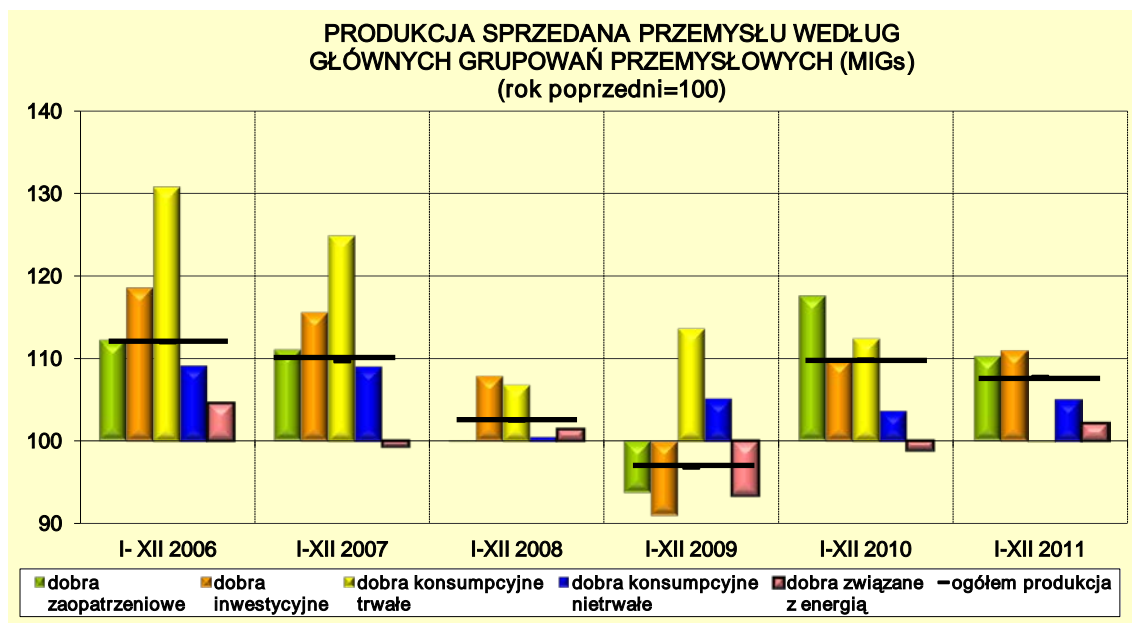

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w 2011 r. była o 7,7% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu o 9,8% w 2010 r.). Wzrost obserwowano we wszystkich sekcjach przemysłu, najwyższy w przetwórstwie przemysłowym (o 8,3%). W dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji produkcja zwiększyła się o 6,7%, w górnictwie i wydobywaniu o 2,7%, a w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę o 2,0%.

Wśród **głównych grupowań przemysłowych**⁸ w 2011 r. najwyższy wzrost odnotowano w zakresie dóbr inwestycyjnych – o 10,9% oraz zaopatrzeniowych – o 10,3%. Sprzedaż dóbr konsumpcyjnych nietrwałych była wyższa niż przed rokiem o 5,0%, dóbr związanych z energią – o 2,1%, a konsumpcyjnych trwałych – o 0,1%.

⁷ W cenach stałych, łącznie z przedsiębiorstwami o liczbie pracujących do 9 osób.

⁸ Grupowania przedsiębiorstw na wytwarzające głównie dobra inwestycyjne, konsumpcyjne nietrwałe i trwałe, zaopatrzeniowe oraz związane z energią (ang. MIGs – Main Industrial Groupings) dokonano zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 656/2007 z dnia 14 czerwca 2007 r. zmieniającym Rozporządzenie (WE) nr 586/2001 w sprawie wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1165/98 dotyczącego krótkookresowej statystyki w zakresie definicji Głównych Grupowań Przemysłowych.

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, była w 2011 r. o 5,5% wyższa niż przed rokiem, przy większym o 2,1% przeciętnym zatrudnieniu i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 5,5%.

W 2011 r. wzrost produkcji sprzedanej w ujęciu rocznym odnotowano w 26 (spośród 34) działach przemysłu, których udział stanowił 88,4% wartości produkcji przemysłowej ogółem. Zwiększenie sprzedaży obserwowano m.in. w produkcji;

- mebli – o 20,4%,
- wyrobów z metali – o 18,5% (m.in. metalowych elementów konstrukcyjnych – o 24,8%),
- wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – o 14,4% (m.in. wyrobów z cementu, betonu i gipsu – o 24,0%),
- pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – o 13,6% (m.in. części i akcesoriów do pojazdów silnikowych – o 15,8%),
- wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – o 12,8%,
- metali – o 12,0% (m.in. metali szlachetnych i innych metali nieżelaznych – o 29,0%),
- chemikaliów i wyrobów chemicznych – o 11,4% (m.in. pozostałych wyrobów chemicznych – o 33,3%),
- urządzeń elektrycznych – o 9,0% (m.in. elektrycznych silników, prądnic, transformatorów, aparatury rozdzielczej i sterowniczej energii elektrycznej – o 25,9%),
- papieru i wyrobów z papieru – o 8,0% (m.in. wyrobów z papieru i tektury – o 8,8%).

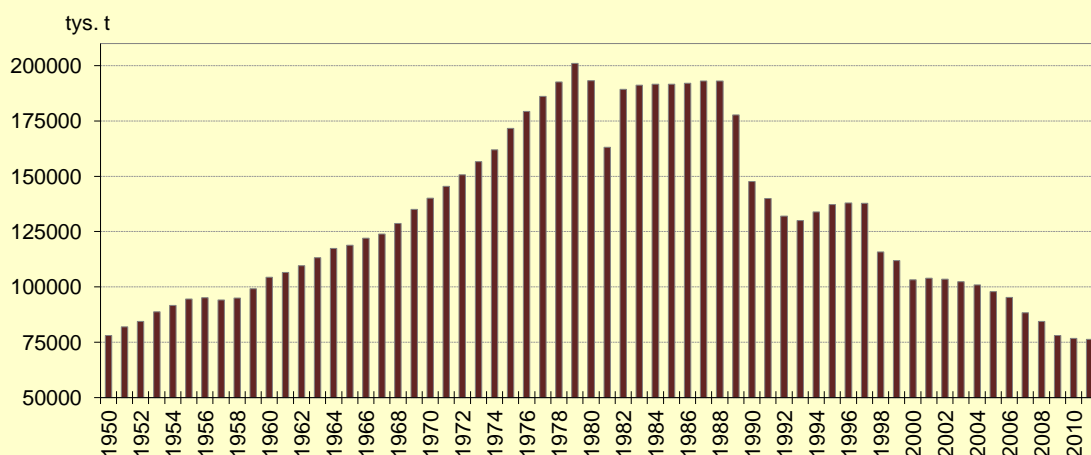
Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010					2011						
	I-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	XII	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100											struk- tura w %
Przemysł	109,8	109,5	111,6	110,8	107,5	109,1	105,8	106,1	109,7	107,7	107,7	100,0
górnictwo i wydobywanie	101,3	98,1	103,6	107,4	96,1	104,6	106,4	97,3	103,2	107,6	102,7	5,4
przetwórstwo przemysłowe	111,1	110,8	112,5	112,5	108,9	110,2	106,2	106,4	110,7	108,6	108,3	83,8
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	100,1	102,8	104,6	94,3	98,5	100,3	100,1	105,7	102,8	100,4	102,0	8,7
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	106,3	107,0	109,5	102,6	106,4	107,4	105,2	109,4	105,0	102,7	106,7	2,1
Z przemysłu ogółem – działy:												
wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego	96,3	100,7	103,5	96,3	86,2	97,0	99,8	91,1	94,6	105,5	95,6	2,6
produkcja artykułów spożywczych	106,7	107,7	106,0	105,2	107,9	103,5	103,7	106,5	109,7	107,8	105,9	15,5
produkcja napojów	92,3	84,5	92,7	98,9	91,5	100,3	107,7	91,9	117,7	106,1	103,6	1,8
produkcja odzieży	100,0	99,3	100,2	99,4	100,9	107,9	111,3	109,5	104,0	97,4	108,0	0,6
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	110,5	104,7	112,5	111,4	112,9	110,9	100,8	99,1	98,4	100,2	102,0	2,3
produkcja papieru i wyrobów z papieru	117,4	121,7	121,5	118,9	108,6	109,4	105,2	107,3	110,2	111,7	108,0	2,6
produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	96,9	111,9	111,2	100,1	71,2	97,4	100,1	99,3	130,1	126,3	105,5	7,9
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	112,0	109,7	129,3	138,3	71,4	109,1	94,2	95,4	176,2	113,0	111,4	4,8
produkcja wyrobów farmaceutycznych	106,0	111,4	99,3	111,0	103,0	94,3	97,8	78,2	81,4	85,6	87,7	1,0
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	115,7	114,4	119,1	112,5	116,9	121,0	110,5	109,9	111,1	107,6	112,8	5,5
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	116,9	104,2	113,3	123,9	122,3	129,8	118,9	107,2	108,5	124,7	114,4	4,1
produkcja metali	120,9	106,6	125,1	104,4	149,1	130,8	116,0	120,0	89,6	105,1	112,0	4,2
produkcja wyrobów z metali	113,8	102,6	108,9	121,2	121,6	121,8	120,0	116,9	116,3	115,5	118,5	6,0
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	147,1	151,5	180,8	142,7	125,5	100,9	80,9	88,6	97,3	102,6	91,7	3,1
produkcja urządzeń elektrycznych	115,4	123,8	102,0	115,3	119,8	104,2	122,0	112,5	100,7	99,8	109,0	3,7
produkcja maszyn i urządzeń	98,6	93,6	93,9	101,7	105,4	91,3	98,6	94,6	100,9	95,7	96,5	3,0
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	115,9	125,0	116,2	114,7	108,8	120,0	110,8	113,5	110,6	106,7	113,6	9,8
produkcja pozostałego sprzętu transportowego	88,4	91,1	79,0	88,6	97,4	119,8	117,6	137,2	162,0	100,8	134,3	1,2
produkcja mebli	94,9	88,6	93,9	99,7	97,2	128,0	115,3	118,3	120,5	122,9	120,4	2,6

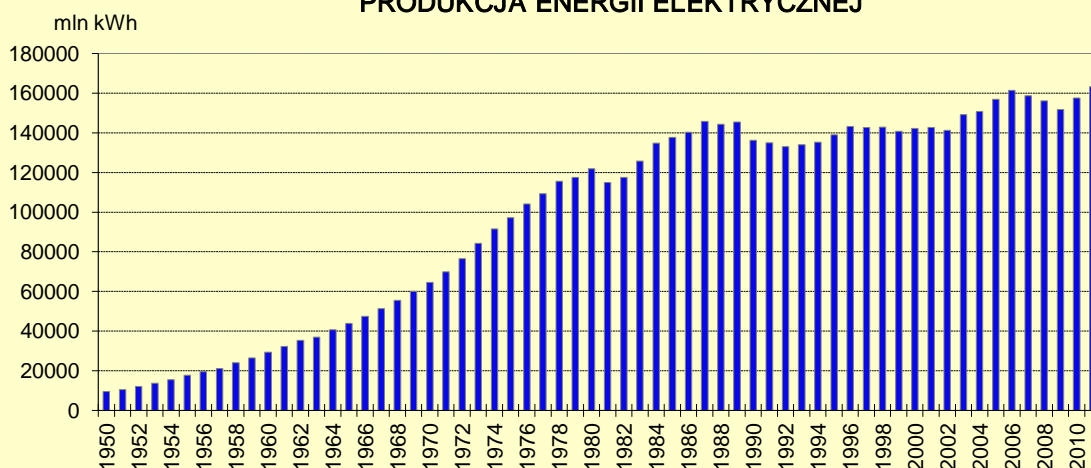
Produkcja artykułów spożywczych (stanowiąca ok. 16% produkcji sprzedanej przemysłu) w 2011 r. była o 5,9% wyższa niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 6,7%). Zwiększenie sprzedaży obserwowano w przetwarzaniu i konserwowaniu ryb, skorupiaków i mięczaków – o 14,4%, produkcji wyrobów piekarskich i mącznych – o 9,0%, przetwarzaniu i konserwowaniu mięsa oraz produkcji wyrobów z mięsa – o 5,7%, produkcji pozostałych artykułów spożywczych – o 5,3%, wytwarzaniu wyrobów mleczarskich oraz produkcji gotowych pasz i karmy dla zwierząt – po 4,8%. Spadek wystąpił w produkcji olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego – o 13,6%, w wytwarzaniu produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 3,7% oraz przetwarzaniu i konserwowaniu owoców i warzyw – o 2,1%.

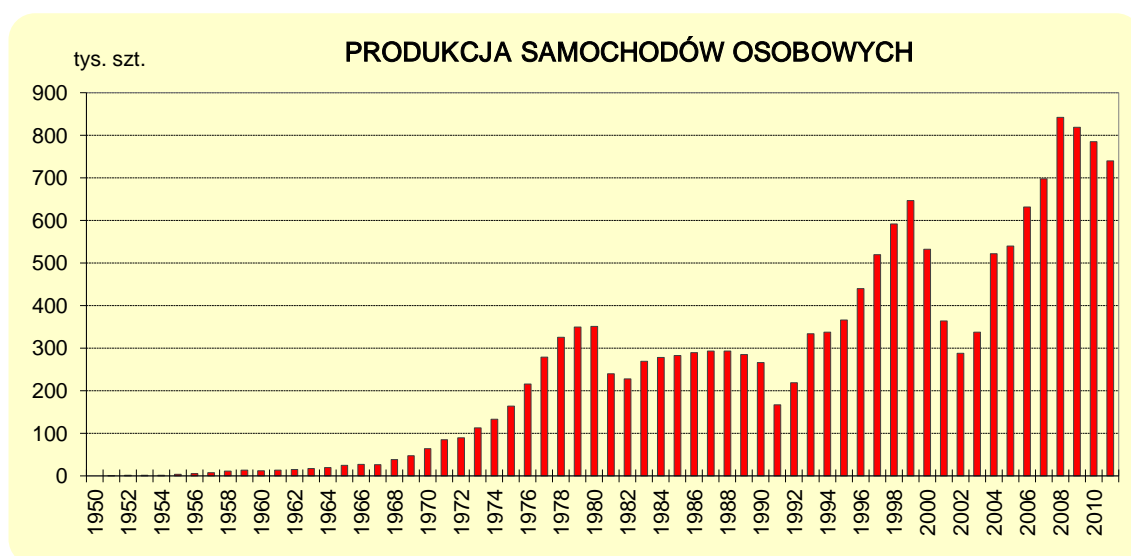
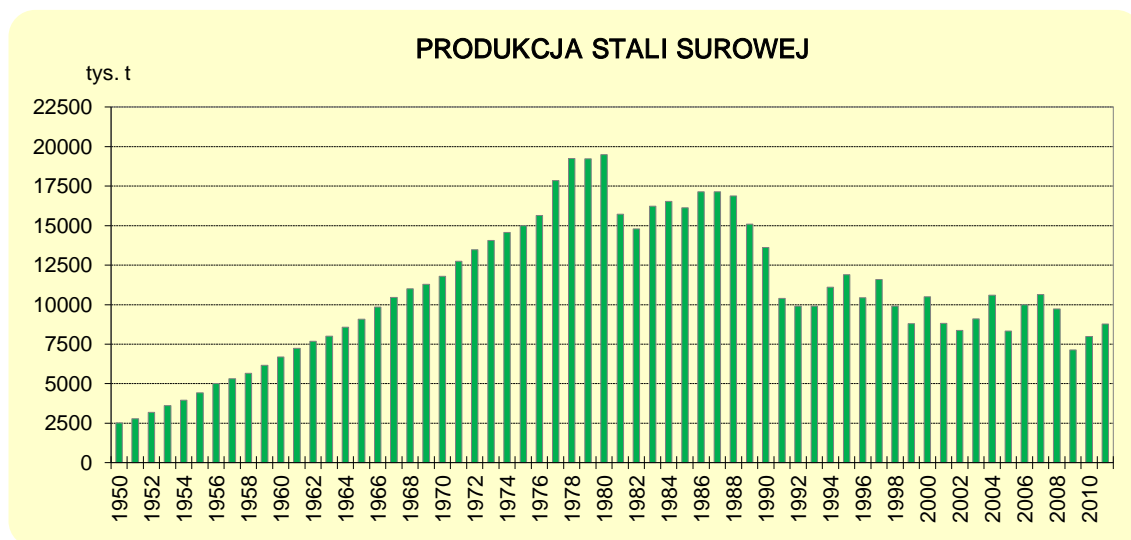
W 2011 r. utrzymał się obserwowany od 2009 r. spadek produkcji sprzedanej przemysłu w zakresie wydobywania węgla kamiennego i brunatnego – o 4,4% oraz produkcji maszyn i urządzeń – o 3,5%. Po wzroście notowanym w 2010 r. obniżyła się w ujęciu rocznym m.in. sprzedaż wyrobów farmaceutycznych – o 12,3% oraz komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych – o 8,3%.

WYDOBYCIE WĘGLA KAMIENNEGO

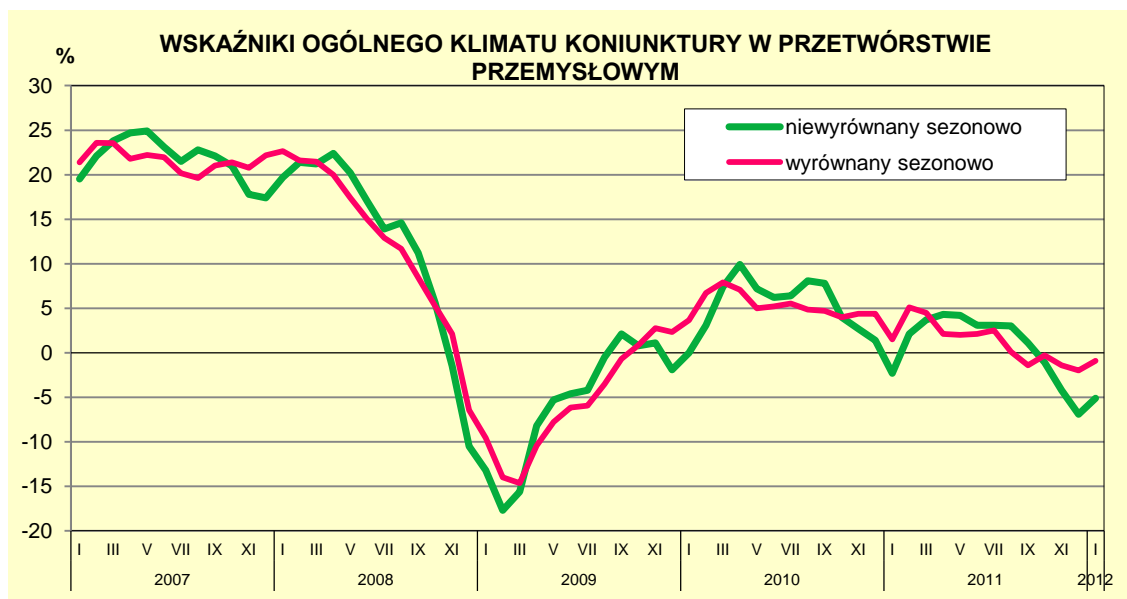

PRODUKCJA ENERGII ELEKTRYCZNEJ

Z obserwowanych w 2011 r. 237 **wyrobów i grup wyrobów przemysłowych** produkcja 156 była wyższa niż przed rokiem, w tym m.in. węgla brunatnego, gazu ziemnego, siarki, mięsa drobiowego, wędlin, margaryny oraz produktów do smarowania, masła, serów podpuszczkowych dojrzewających, serów niedojrzewających i twarogu, cukru, piwa, papierosów, obuwia, tarcicy iglastej, olejów napędowych, nawozów azotowych i fosforowych, opon, cementu, stali surowej, wyrobów walcowanych na gorąco (bez półwyrobów), rur stalowych, miedzi rafinowanej, zmywarek do naczyń, odkurzaczy, pojazdów do transportu publicznego, samochodów ciężarowych i ciągników drogowych do ciągnięcia naczep, wagonów kolejowych towarowych oraz energii elektrycznej. Niższa niż przed rokiem była natomiast produkcja 81 wyrobów i grup wyrobów, w tym m.in. produktów uboju trzody chlewnej, win owocowych, koksu, benzyny silnikowej, olejów opałowych, komputerów, odbiorników telewizyjnych, akumulatorów kwasowo-ołowiowych, chłodziarek i zamrażarek, ciągników rolniczych, samochodów osobowych oraz rowerów.

W styczniu br. **ogólny klimat koniunktury** w przetwórstwie przemysłowym oceniany jest mniej pesymistycznie niż w grudniu ub. roku, ale gorzej niż w styczniu 2010 r. i 2011 r. Utrzymują się trudności w regulowaniu bieżących zobowiązań finansowych. Pogorszyły się niekorzystne oceny bieżącej sytuacji gospodarczej, portfela zamówień oraz produkcji, ale mniej pesymistyczne niż w grudniu ub. roku były przewidywania w tym zakresie. Planowane ograniczanie zatrudnienia może być nieznacznie mniejsze niż przed miesiącem. Przewidywany jest szybszy niż w grudniu ub. roku wzrost cen.

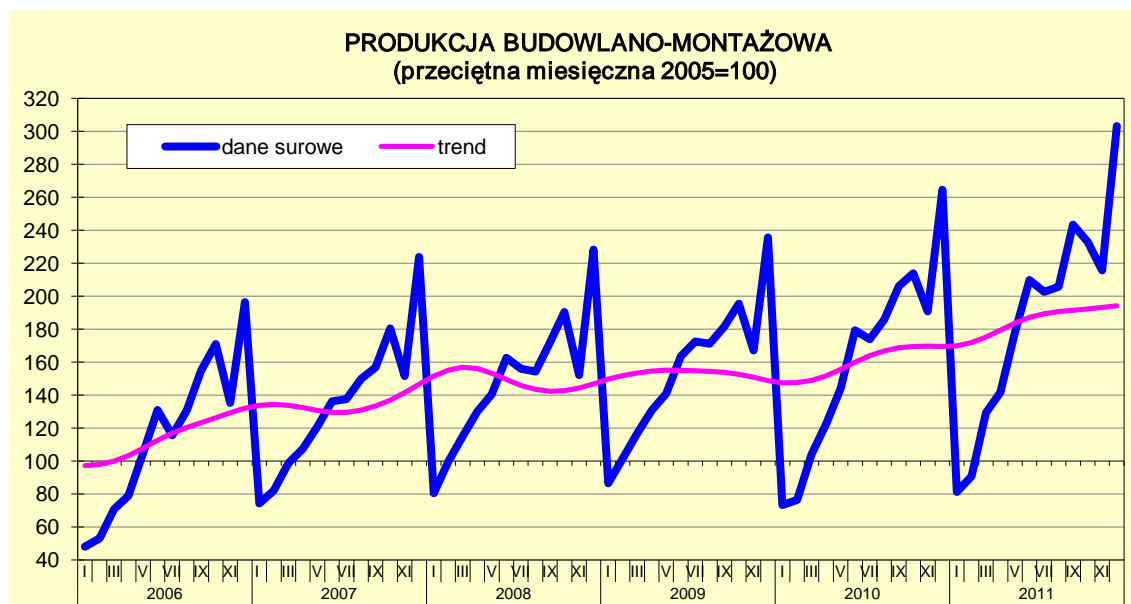
Stan zapasów wyrobów gotowych ogółem zwiększa się w styczniu br. do poziomu określanego przez przedsiębiorców jako nadmierny. Wzrost nadwyżek zapasów w ujęciu miesięcznym sygnalizowany jest przez m.in. producentów wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych oraz wyrobów farmaceutycznych. Spadek nadmiernych zapasów zgłaszają natomiast m.in. producenci pozostałego sprzętu transportowego.

Wykorzystanie mocy produkcyjnych w przetwórstwie przemysłowym szacowane jest w styczniu br. na 72,9% i kształtuje się na poziomie nieco wyższym niż przed rokiem. W ujęciu rocznym zwiększyło się wykorzystanie mocy produkcyjnych m.in. w naprawie, konserwacji i instalowaniu maszyn i urządzeń oraz produkcji pozostałego sprzętu transportowego. Zmniejszenie wykorzystania mocy produkcyjnych notowano m.in. w poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników informacji oraz w produkcji skór i wyrobów skórzanych.

Wśród barier ograniczających bieżącą działalność przedsiębiorstw w styczniu br. najbardziej uciążliwymi pozostają: niedostateczny popyt na rynku krajowym, niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej, koszty zatrudnienia oraz wysokie obciążenia na rzecz budżetu. W ujęciu rocznym najbardziej zwiększyło się znaczenie kosztów zatrudnienia i niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej.

Budownictwo

Szacuje się, że w 2011 r. produkcja budowlano-montażowa⁹ zrealizowana na terenie kraju przez wszystkie przedsiębiorstwa budowlane była wyższa niż przed rokiem o ponad 12% (wobec wzrostu o 4,6% w 2010 r.).

Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana na terenie kraju przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób w 2011 r. była o 16,3% wyższa niż w 2010 r. (wobec wzrostu o 3,5% w roku poprzednim). Znaczny wzrost notowano zarówno w sprzedaży robót o charakterze remontowym, jak i inwestycyjnym (odpowiednio o 20,5% i 14,2%). Udział robót inwestycyjnych w produkcji budowlano-montażowej ogółem zmniejszył się w porównaniu z 2010 r. o 1,2 pkt proc. do 65,3%.

W grudniu 2011 r. produkcja budowlano-montażowa była o 14,6% wyższa niż przed rokiem. Wzrost nastąpił we wszystkich działach budownictwa. Po wyeliminowaniu czynników o charakterze sezonowym wzrost w skali roku wyniósł 20,5%, natomiast w ujęciu miesięcznym 2,9%.

⁹ W cenach stałych, łącznie z jednostkami budowlanymi o liczbie pracujących do 9 osób.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2010				2011					2010	
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	XII	I-XII	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100									struktura w %	
Ogółem	84,8	93,9	98,5	103,5	118,8	120,8	118,2	116,3	114,6	100,0	100,0
z tego roboty budowlane o charakterze:											
inwestycyjnym.....	79,5	89,0	96,0	99,9	116,8	119,7	115,1	114,2	112,9	65,3	66,5
remontowym.....	98,7	105,8	104,3	111,4	122,9	123,0	124,8	120,5	117,5	34,7	33,5
Z ogółem działy:											
budowa budynków.....	81,4	93,3	97,7	102,8	108,3	104,1	104,4	102,0	100,1	38,1	43,6
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	92,6	95,0	97,8	101,8	126,7	139,6	130,1	125,9	121,0	38,1	35,1
roboty budowlane specjalistyczne.....	84,4	94,0	101,5	107,7	130,7	129,6	128,4	129,8	134,7	23,8	21,3

W 2011 r. niewielki wzrost sprzedaży w ujęciu rocznym notowano w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie budową budynków – o 2,0% (w tym w jednostkach specjalizujących się w robotach budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieskalnych – o 0,5%), natomiast wysoki – w podmiotach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 25,9% oraz w robotach budowlanych specjalistycznych – o 29,8%.

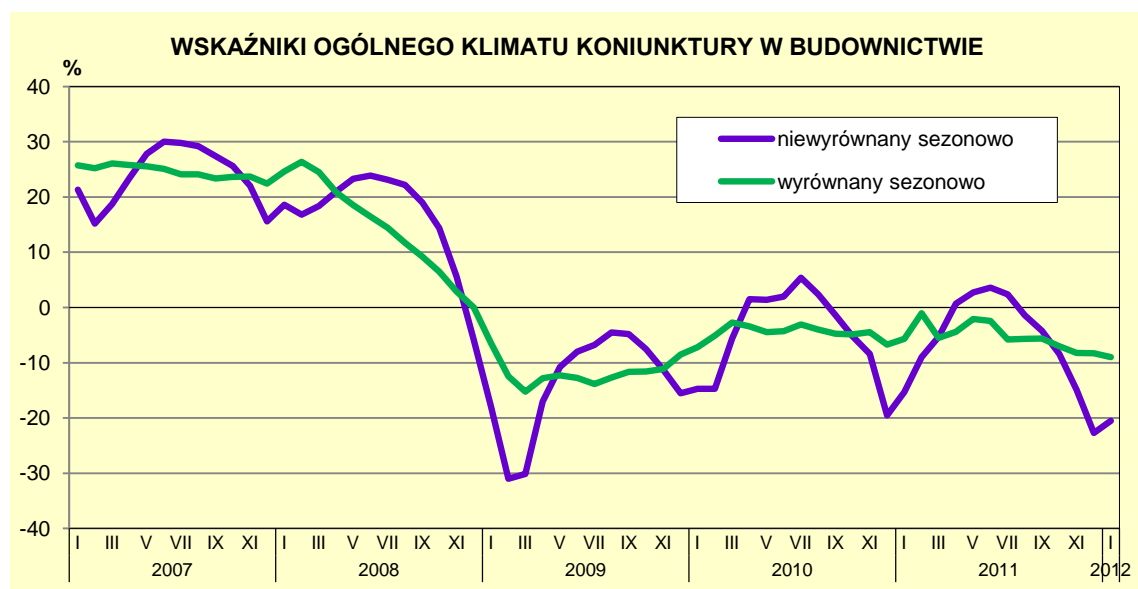
Wśród podmiotów zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej w 2011 r. wysoki wzrost produkcji (o 36,1% w ujęciu rocznym) obserwowano w przedsiębiorstwach specjalizujących się w robotach związanych z budową dróg kołowych i szynowych, tj. w grupie która miała największy udział w tym dziale. Większa niż przed rokiem była również produkcja w jednostkach zajmujących się głównie robotami związanymi z budową rurociągów, linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych (o 12,7%) oraz w podmiotach specjalizujących się w robotach związanych z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 0,5%).

Spośród przedsiębiorstw zajmujących się robotami budowlanymi specjalistycznymi w 2011 r. w porównaniu z 2010 r. najbardziej zwiększyła się produkcja w przedsiębiorstwach zajmujących się wykonywaniem pozostałych specjalistycznych robót budowlanych (o 55,9%) oraz robót budowlanych wykończeniowych (o 45,6%). Wzrost obserwowano również w jednostkach wykonujących głównie instalacje elektryczne, wodno-kanalizacyjne i pozostałe instalacje budowlane (o 16,7%) oraz zajmujących się głównie rozbiórką i przygotowaniem terenu pod budowę (o 15,6%).

W 2011 r. w strukturze produkcji budowlano-montażowej ogółem niższy niż przed rokiem był udział budynków mieszkalnych i niemieskalnych. Zwiększył się natomiast udział obiektów inżynierii lądowej i wodnej, w tym głównie autostrad, dróg ekspresowych, ulic i dróg pozostałych.

Struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej wg rodzajów obiektów budowlanych przedstawiała się następująco:

Rodzaje obiektów	Struktura (w %)	
	I–XII 2010	I–XII 2011
OGÓŁEM	100,0	100,0
Budynki razem	40,6	39,9
Budynki mieszkalne	12,7	12,4
w tym:		
mieszkalne jednorodzinne	1,5	1,3
o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	10,0	9,7
Budynki niemieszkalne	27,9	27,5
w tym:		
biurowe	3,2	3,1
handlowo-usługowe	6,2	6,5
przemysłowe i magazynowe	7,9	8,3
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej....	7,7	6,6
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	59,4	60,1
w tym:		
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe.....	25,4	26,6
drogi szynowe, drogi kolei napowietrznych lub podwieszanych.....	3,6	3,7
mosty, wiadukty i estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	4,1	4,2
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	5,1	5,8
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze.....	10,8	9,2
oczyszczalnie wód i ścieków	2,2	1,8
kompleksowe budowle na terenach przemysłowych.....	4,8	4,4
obiekty pozostałe, gdzie indziej nie sklasyfikowane	2,0	2,5

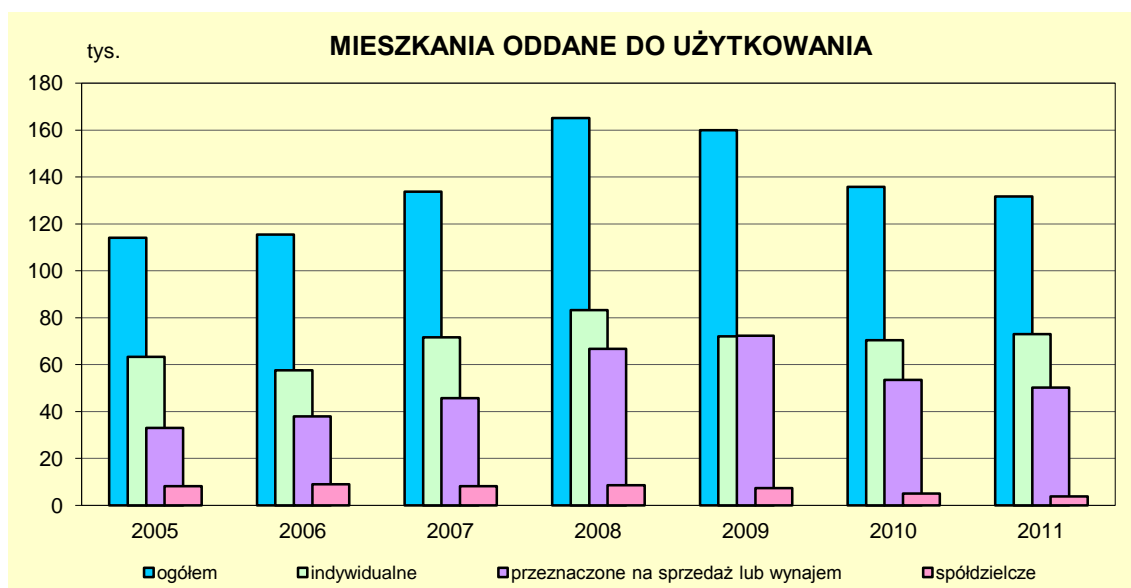
W styczniu br. **ogólny klimat koniunktury** w budownictwie oceniany jest nieco mniej pesymistycznie niż przed miesiącem. Pogarszają się negatywne oceny sytuacji finansowej i produkcji budowlano-montażowej, jednak prognozy w tym zakresie są lepsze

niż formułowane w grudniu 2011 r. Przedsiębiorcy przewidują mniejsze niż przed miesiącem ograniczanie produkcji na rynku krajowym i zagranicznym. Zapowiadane redukcje zatrudnienia mogą być mniej znaczące od planowanych przed miesiącem. Firmy sygnalizują możliwość spadku cen robót budowlano-montażowych na poziomie zbliżonym do prognozowanego w grudniu 2011 r. W styczniu br., podobnie jak przed miesiącem, jako główne bariery w prowadzeniu działalności budowlanej przedsiębiorcy wskazują koszty zatrudnienia oraz konkurencję na rynku. W skali roku najbardziej wzrosło znaczenie bariery związanej z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej i kosztami materiałów, spadło natomiast znaczenie utrudnień związanych z warunkami atmosferycznymi.

Budownictwo mieszkaniowe

Według wstępnych danych¹⁰, rok 2011 był trzecim z kolei w którym odnotowano obniżenie liczby mieszkań oddanych do użytkowania, jednak skala tego spadku była mniejsza niż w dwóch poprzednich latach. Wyższa niż w 2010 r. była natomiast liczba mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia oraz mieszkań, których budowę rozpoczęto. W końcu grudnia 2011 r. w budowie było więcej mieszkań niż przed rokiem.

W 2011 r. **oddano do użytkowania** 131,7 tys. mieszkań, tj. o 3,0% mniej niż przed rokiem (w 2010 r. odnotowano spadek o 15,1%). Zmniejszyła się liczba mieszkań oddanych w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 6,2% do 50,2 tys.), spółdzielczym (o 24,1% do 3,8 tys.), komunalnym (o 28,3% do 2,4 tys.) oraz społecznym czynszowym (o 39,9% do 1,9 tys. mieszkań). Wzrost był obserwowany natomiast w budownictwie indywidualnym (o 3,7% do 73,0 tys. mieszkań) oraz zakładowym (o 15,9% do 0,3 tys. mieszkań).

W drugim roku z rzędu utrzymał się spadek udziału budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania (o 1,3 pkt. proc. do 38,1%), wzrósł natomiast udział budownictwa indywidualnego (o 3,5 pkt. proc. do 55,4%).

W 2011 r. efekty budownictwa mieszkaniowego w ośmiu województwach były gorsze niż przed rokiem. Największy spadek liczby mieszkań oddanych do użytkowania odnotowano w województwie opolskim (o 19,6% do 1,7 tys.). Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w 2011 r. w skali roku zwiększyła się najbardziej w województwie świętokrzyskim (o 30,8% do 3,0 tys.). Wzrost odnotowano również w województwie podkarpackim, lubelskim, kujawsko-pomorskim, podlaskim, małopolskim, wielkopolskim i pomorskim.

¹⁰ Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

W grudniu 2011 r. **oddano do użytkowania** 17,7 tys. mieszkań, tj. o 24,5% więcej w skali roku (w grudniu 2010 r. odnotowano spadek o 11,7%). Większą niż przed rokiem liczbę mieszkań przekazano w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 39,5% do 7,3 tys. mieszkań) oraz indywidualnym (o 14,9% do 8,8 tys.). Lepsze niż przed rokiem były również efekty w budownictwie spółdzielczym (919 mieszkań wobec 452 w grudniu 2010 r.) oraz zakładowym (192 mieszkania wobec 2). Spadek w liczbie mieszkań oddanych do użytkowania odnotowano w budownictwie komunalnym, w którym zrealizowano 330 mieszkań (wobec 440 w grudniu 2010 r.) oraz społecznym czynszowym – 161 mieszkań (wobec 432).

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania kształtowała się następująco:

Formy budownictwa mieszkaniowego	2010				2011			
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	2009=100	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ²	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	2010=100	przeciętna powierzchnia 1 mieszkania w m ²
Ogółem	135835	100,0	84,9	106,1	131721	100,0	97,0	107,6
indywidualne.....	70441	51,9	97,9	145,7	73034	55,4	103,7	143,7
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	53505	39,4	74,0	66,2	50187	38,1	93,8	64,7
spółdzielcze.....	5052	3,7	69,6	59,1	3834	2,9	75,9	57,5
społeczne czynszowe	3129	2,3	86,9	49,4	1881	1,4	60,1	49,5
komunalne.....	3418	2,5	81,3	38,7	2449	1,9	71,7	40,9
zakładowe.....	290	0,2	45,1	69,7	336	0,3	115,9	68,2

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2011 r. wyniosła 107,6 m² i była o 1,5 m² większa niż przed rokiem. Wzrost przeciętnej powierzchni mieszkania odnotowano w budownictwie komunalnym i społecznym czynszowym. Mieszkania przekazane do użytkowania w ramach pozostałych form budownictwa były mniejsze niż przed rokiem.

W 2011 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań, na które **wydano pozwolenia** (o 5,2% do 184,1 tys.) oraz liczby **mieszkań rozpoczętych** (o 2,6% do 162,2 tys.).

Liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia i których budowę rozpoczęto w 2011 r. kształtowała się następująco:

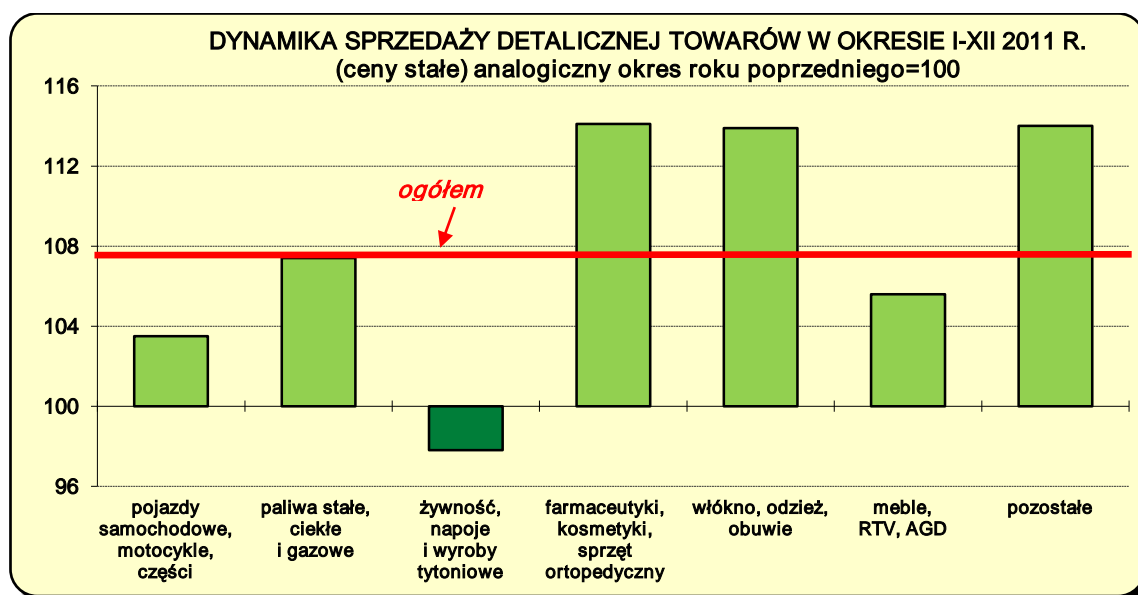
Formy budownictwa mieszkaniowego	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia			Mieszkania, których budowę rozpoczęto		
	2011					
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	2010=100	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	2010=100
Ogółem	184101	100,0	105,2	162200	100,0	102,6
indywidualne	96398	52,4	97,4	90500	55,8	104,7
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	81763	44,4	119,2	64706	39,9	102,7
spółdzielcze	3184	1,7	90,2	2263	1,4	48,7
społeczne czynszowe.....	403	0,2	44,4	2779	1,7	136,6
komunalne	2242	1,2	79,4	1566	1,0	86,3
zakładowe	111	0,1	72,5	386	0,2	wzrost prawie 5 razy

W końcu grudnia 2011 r. **w budowie** było 723,0 tys. mieszkań (o 4,4% więcej niż przed rokiem).

Rynek wewnętrzny

Według wstępnych szacunków, **sprzedaż detaliczna ogółem**¹¹ w 2011 r. ukształtowała się na poziomie o 1,3% wyższym niż w roku poprzednim (kiedy notowano spadek o 1,0%).

W przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób sprzedaż detaliczna w cenach stałych w 2011 r. zwiększyła się o 7,3% (wobec 3,1% w 2010 r.). Wzrost obserwowano w większości grup o znaczącym udziale w sprzedaży, największy w przedsiębiorstwach prowadzących pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach (o 28,7%). Zwiększenie notowano również w jednostkach zajmujących się handlem paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi (o 7,4%) oraz pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami (o 3,5%). W drugim z kolei roku obniżyła się sprzedaż w firmach handlujących głównie żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi - o 2,2%.

¹¹ W cenach stałych, łącznie z przedsiębiorstwami o liczbie pracujących do 9 osób.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) sprzedaży detalicznej kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010							2011							2010
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-XII	XII		I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-XII	XII		I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego=100														struktura w %
O g ół e m^a	100,3	101,1	102,9	107,3	103,1	109,1		106,0	108,8	107,1	106,9	107,3	104,2	100,0	100,0
w tym:															
pojazdy samochodowe, motocykle, części ..	90,7	103,0	114,0	123,7	108,3	140,7		110,2	111,3	100,9	95,4	103,5	85,9	8,8	9,6
paliwa stałe, ciekłe i gazowe	106,3	106,4	100,6	107,6	105,1	105,7		104,7	105,9	111,2	106,9	107,4	105,6	19,6	18,2
żywność, napoje i wyroby tytoniowe	96,0	96,4	96,8	102,4	98,1	100,2		95,5	99,3	99,0	97,4	97,8	97,5	25,7	27,9
pozostała sprzedaż detaliczna															
w niewyspecjalizowanych sklepach.....	114,4	111,1	112,9	116,2	113,6	115,9		128,9	130,6	127,1	128,3	128,7	130,3	9,1	7,8
farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt															
ortopedyczny	114,0	113,7	118,0	112,7	114,5	115,4		117,6	112,2	110,5	115,9	114,1	112,7	4,7	4,5
włókno, odzież, obuwie	116,8	109,2	122,7	119,1	117,1	117,0		116,5	120,6	105,9	113,5	113,9	118,5	4,9	4,8
meble, rtv, agd	110,4	120,6	135,5	126,2	123,5	122,4		105,4	106,9	103,2	106,7	105,6	107,8	6,7	7,0
prasa, książki, pozostała sprzedaż															
w wyspecjalizowa-nych sklepach	86,7	80,6	81,2	81,7	82,3	89,4		99,1	106,0	102,4	112,2	105,2	107,0	5,6	5,9
pozostałe.....	94,4	92,8	93,8	98,2	94,8	104,1		109,7	115,6	115,0	114,5	114,0	105,5	14,3	13,6

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii wg przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wolumenu sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

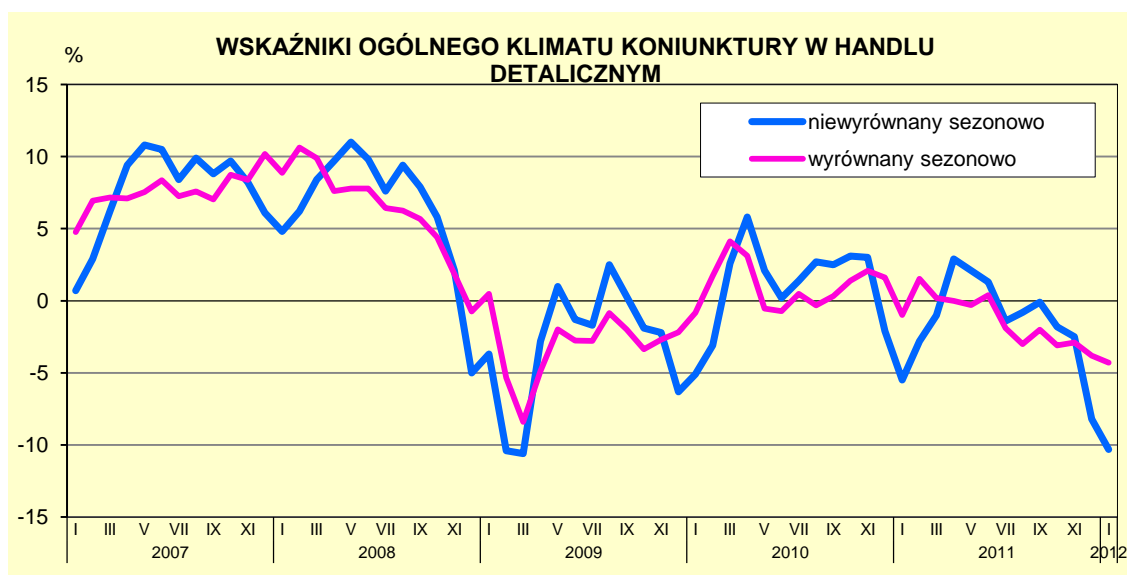
W grudniu 2011 r. sprzedaż detaliczna w cenach stałych (w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) rosła w skali roku wolniej niż w poprzednich miesiącach, tj. zwiększyła się o 4,2% wobec 7,4% w listopadzie. Wzrost sprzedaży utrzymał się w większości grup. Obniżyła się natomiast sprzedaż w jednostkach handlujących pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami (o 14,1%) oraz żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi (o 2,5%).

Sprzedaż hurtowa¹² w przedsiębiorstwach handlowych w 2011 r. była w cenach bieżących o 13,4% wyższa niż przed rokiem, a w przedsiębiorstwach hurtowych – większa o 13,0%. Szybciej niż przed rokiem rosła sprzedaż m.in. w grupie „kosmetyki i wyroby farmaceutyczne” (14,4%). Umocnił się również wzrost sprzedaży w grupie „żywność” i wyniósł 4,0%.

W grudniu 2011 r. utrzymał się, obserwowany w poprzednich miesiącach, znaczący wzrost sprzedaży hurtowej w przedsiębiorstwach handlowych (15,1% w skali roku, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych – 16,5%).

¹² W cenach bieżących, w przedsiębiorstwach handlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W styczniu br. **ogólny klimat koniunktury** w handlu detalicznym jest oceniany negatywnie, gorzej niż przed miesiącem. Pesymistyczne są nastroje firm mikro, małych i średnich, przy pozytywnych (jednak słabszych niż w grudniu 2011 r.) ocenach przedsiębiorstw dużych. Negatywnie oceniają koniunkturę jednostki z branży „żywność”, „artykuły gospodarstwa domowego ogółem”, „pojazdy samochodowe” oraz „włókno, odzież, obuwie”. Utrzymują się pesymistyczne oceny bieżące ogółu przedsiębiorstw dotyczące zdolności do regulowania zobowiązań finansowych, natomiast w prognozach na kolejne trzy miesiące firmy działające w handlu detalicznym sygnalizują możliwość pogłębienia problemów w tym zakresie. Poziom zapasów towarów jest nadal uważany za nadmierny. Znacznie gorsze niż przed miesiącem są pesymistyczne wskazania dotyczące przyszłej sprzedaży oraz popytu na towary. Firmy planują ograniczenie zatrudnienia, nieco większe od przewidywań sprzed miesiąca. Przedsiębiorstwa sygnalizują dalszy wzrost cen.

Wśród barier utrudniających działalność ankietowanych firm w styczniu br., podobnie jak w całym 2011 r., najbardziej dotkliwymi pozostają: konkurencja na rynku, koszty zatrudnienia, niedostateczny popyt oraz wysokie obciążenia na rzecz budżetu. W porównaniu z sytuacją sprzed roku zwiększyła się uciążliwość m.in. niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej oraz niejasnych i niespójnych przepisów prawnych.

Transport

Szacuje się, że w 2011 r. **sprzedaż usług**¹³ w jednostkach transportu ogółem¹⁴ zwiększyła się o 8,0% w stosunku do roku poprzedniego (w 2010 r. wzrost o 5,4%), na co wpłynął głównie wzrost sprzedaży usług zrealizowanych przez jednostki sektora prywatnego.

W jednostkach transportu o liczbie pracujących powyżej 9 osób w 2011 r. sprzedaż w cenach stałych była o 10,4% wyższa niż przed rokiem (w 2010 r. notowano wzrost o 7,4%).

Spośród grup o największym udziale w transporcie ogółem, w 2011 r. zwiększenie sprzedaży usług odnotowano w transporcie samochodowym (o 17,1%), kolejowym (o 7,5%) oraz w magazynowaniu i działalności wspierającej transport (o 3,2%). Spadek natomiast wystąpił w transporcie rurociągowym (o 2,4%). Sprzedaż usług transportowych zrealizowana w grudniu ub. roku była o 7,4% wyższa niż w roku poprzednim.

Przewozy ładunków ogółem (w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w 2011 r. wyniosły 468,7 mln ton, tj. o 8,8% więcej niż w 2010 r. Wzrost przewozów obserwowano w transporcie samochodowym i kolejowym, natomiast spadek – w transporcie wodnym śródlądowym, morskim i rurociągowym. W grudniu 2011 r. przewieziono 38,0 mln ton ładunków – o 10,4% więcej odpowiednio przed rokiem.

Transportem kolejowym w 2011 r. przewieziono 248,0 mln ton ładunków (o 5,8% więcej niż przed rokiem), a wzrost przewozów notowano w większości grup ładunków. Średniodobowe przewozy ładunków były w ujęciu rocznym mniejsze o 5,0% (w 2010 r. – mniejsze o 17,7%). W komunikacji międzynarodowej przewozy ładunków wzrosły o ok. 2% (w tym notowano zwiększenie przewozów ładunków importowanych o ok. 13% oraz spadek eksportowanych o ok. 13% i tranzytowych o ok. 1%), natomiast w komunikacji wewnętrznej – zwiększyły się o ok. 7%. W grudniu 2011 r. transportem kolejowym przewieziono 20,3 mln ton ładunków (wzrost o 9,0% w skali roku).

Transportem samochodowym zarobkowym w 2011 r. przewieziono 155,5 mln ton ładunków, tj. o 22,3% więcej niż w roku poprzednim. W grudniu 2011 r. przewieziono 12,4 mln ton ładunków (wzrost o 21,1% w ujęciu rocznym). Potencjał przewozowy transportu samochodowego zarobkowego zwiększył się o 7,6% w stosunku do grudnia 2010 r.

Transportem rurociągowym w 2011 r. przetłoczono 54,9 mln ton ropy i produktów naftowych (o 2,4% mniej niż w 2010 r.), w tym w grudniu – 4,6 mln ton (o 2,6% mniej niż w analogicznym miesiącu 2010 r.).

Przewozy ładunków **transportem morskim** w 2011 r. wyniosły 6,8 mln ton, tj. o 16,5% mniej niż w roku poprzednim (w grudniu – 0,5 mln ton, tj. spadek o 23,2%).

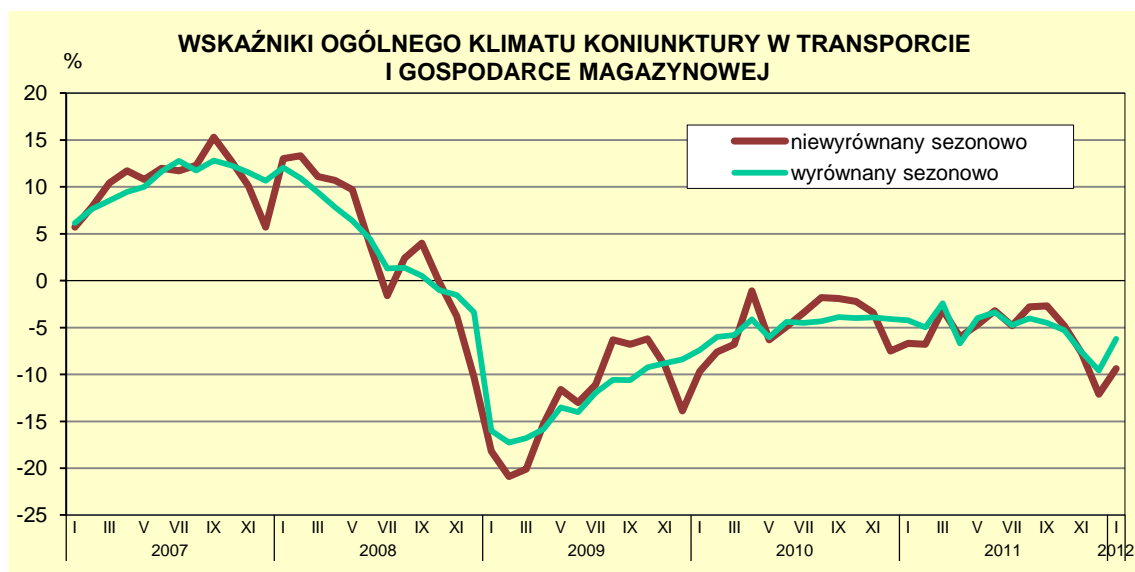
¹³ W cenach stałych, obejmująca wpływy za przewozy ładunków, bagażu, poczty, przeładunki, spedycję, składowanie i magazynowanie ładunków oraz inne usługi związane z obsługą transportu.

¹⁴ Łącznie z jednostkami o liczbie pracujących do 9 osób.

W portach morskich w 2011 r. przeładowano 57,7 mln ton ładunków, tj. o 3,0% mniej niż rok wcześniej. Znacznie niższe były przeładunki w grupie ładunków masowych ciekłych – o 19,5% (głównie z powodu spadku przeładunku ropy naftowej – o 23,5%), a nieco niższe – pozostałych ładunków drobnicowych – o 1,2% oraz ładunków masowych suchych – o 0,5% (w wyniku znaczącego obniżenia przeładunku węgla i koksu – o 32,4%). Wzrosły natomiast przeładunki kontenerów (o 20,3%) oraz ładunków tocznych (o 6,0%). W grudniu 2011 r. w portach morskich przeładowano 4,6 mln ton ładunków (spadek o 5,9% w ujęciu rocznym).

W 2011 r. w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się wielkość przeładunków w porcie Gdańsk (o 11,0% do 23,5 mln ton). Wzrost odnotowano w portach: Police (o 10,6% do 2,0 mln ton), Gdynia (o 5,2% do 13,0 mln ton) oraz Szczecin (o 1,2% do 8,1 mln ton). Wielkość przeładunku w porcie Świnoujście była zbliżona do poziomu notowanego przed rokiem (10,7 mln ton).

Środkami komunikacji publicznej w 2011 r. przewieziono 763,9 mln pasażerów, tj. o 8,7% mniej niż rok wcześniej, co było związane m.in. ze zmniejszeniem przewozów w transporcie samochodowym (o 13,6% do 492,5 mln osób). Wzrosła natomiast wielkość przewozów w transporcie kolejowym (o 1,1% do 264,1 mln osób) i lotniczym (o 33,5% do 6,7 mln pasażerów).

W styczniu br. wskaźnik **ogólnego klimatu koniunktury** w sekcji transport i gospodarka magazynowa jest ujemny, jednak nieco mniej pesymistyczny niż w poprzednim miesiącu. Jest to wynikiem mniej negatywnych niż w grudniu ub. roku ocen ogólnej sytuacji gospodarczej przedsiębiorstw. Pogorszyły się natomiast niekorzystne oceny bieżącej sytuacji finansowej. Bardziej pesymistycznie postrzegane są również bieżący popyt i sprzedaż, jednak prognozy w tym zakresie są lepsze niż przed miesiącem. W najbliższych miesiącach można spodziewać się wolniejszego spadku zatrudnienia. Przewidywany jest większy wzrost cen usług transportowych.

Łączność

Szacuje się, że w 2011 r. **sprzedaż usług łączności ogółem**¹⁵, obejmująca wpływy za usługi pocztowe i kurierskie oraz za usługi telekomunikacyjne, była o ponad 3% wyższa niż przed rokiem (w 2010 r. wzrost o 1,7%).

W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób sprzedaż usług w cenach stałych w 2011 r. była o 2,9% wyższa niż w 2010 r., przy czym wzrost w większym stopniu dotyczył usług telekomunikacyjnych niż pocztowych i kurierskich.

W końcu grudnia 2011 r. liczba abonentów i użytkowników (usługi z przedpłatą) **telefonii ruchomej (komórkowej)** ukształtowała się na poziomie 50,7 mln (w tym ok. 53% to użytkownicy) i była o 6,8% większa niż w końcu grudnia 2010 r. Na 100 mieszkańców przypadało 132,7 abonentów i użytkowników wobec 123,5 przed rokiem. W 2011 r. przybyło ok. 3 mln abonentów i użytkowników (wobec 2 mln rok wcześniej).

Utrzymał się spadek liczby **telefonicznych łączy głównych**¹⁶ zapoczątkowany w 2005 r. Na koniec 2011 r. ich liczba w sieci publicznej telefonii przewodowej wyniosła ok. 7,5 mln i była o ok. 8% niższa niż przed rokiem. Na 100 mieszkańców przypadało ok. 19,8 łączy (w końcu poprzedniego roku – 20,2). Liczba łączy w dostęпах **ISDN**¹⁷ w końcu grudnia 2011 r. wyniosła ok. 1,2 mln (w tym ok. 93% zainstalowano w miastach) i była o ponad 2% mniejsza niż w końcu 2010 r.

¹⁵ W cenach stałych, łącznie z jednostkami łączności o liczbie pracujących do 9 osób.

¹⁶ Standardowe łączy główne (abonenci telefonii przewodowej) powiększone o liczbę łączy w dostęпах ISDN.

¹⁷ ISDN – telefoniczna sieć cyfrowa z integracją usług, umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci do transferu głosu, obrazu, faksów, danych.

Bilans płatniczy

Według wstępnych danych **saldo rachunku bieżącego bilansu płatniczego**¹⁸ było w listopadzie 2011 r. ujemne i wyniosło minus 1034 mln EUR, tj. poprawiło się o 1663 mln EUR w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego. Na jego wysokość znaczny wpływ miały ujemne salda dochodów oraz obrotów towarowych. W listopadzie 2011 r. **saldo obrotów towarowych** poprawiło się w ujęciu rocznym i ukształtowało na poziomie minus 749 mln EUR (wobec minus 1280 mln EUR przed rokiem), przy czym eksport wzrósł o 7,3%, a import – o 2,3%. **Saldo usług** wyniosło 377 mln EUR (wobec 198 mln EUR w listopadzie 2010 r.), a na jego wartość wpłynęły dodatnie salda podróży zagranicznych (205 mln EUR) i usług transportowych (180 mln EUR) oraz ujemne saldo pozostałych usług (8 mln EUR). Przychody z tytułu eksportu usług ukształtowały się na poziomie 2140 mln EUR (spadek o 6,3%), a rozchody z tytułu importu usług – 1763 mln EUR (spadek o 15,5%). Ujemne **saldo dochodów** poprawiło się w porównaniu z listopadem 2010 r. o 245 mln EUR (tj. o 20,5% i wyniosło minus 952 mln EUR). Było to głównie rezultatem spadku wartości rozchodów do kwoty 1378 mln EUR. Na wysokość salda dochodów w znacznym stopniu wpływało ujemne saldo dochodów z inwestycji (minus 1060 mln EUR). Dochody uzyskane przez bezpośrednich inwestorów zagranicznych z tytułu ich zaangażowania kapitałowego w polskich podmiotach ukształtowały się na poziomie 772 mln EUR. Saldo **transferów bieżących** w listopadzie 2011 r. było dodatnie i wyniosło 290 mln EUR (wobec ujemnego salda – 418 mln EUR w roku poprzedzającym), przy czym wartość przychodów wyniosła 651 mln EUR (wzrost z 276 mln EUR w listopadzie 2010 r.), a rozchodów – 361 mln EUR (spadek z 694 mln EUR).

Rachunek kapitałowy bilansu płatniczego zamknął się dodatnim saldem w wysokości 137 mln EUR (wobec 112 mln EUR w analogicznym okresie 2010 r.).

Saldo rachunku finansowego bilansu płatniczego w listopadzie 2011 r. wyniosło minus 585 mln EUR (wobec 2741 mln EUR w roku poprzednim). **Saldo inwestycji zagranicznych w Polsce** było ujemne i ukształtowało się na poziomie minus 113 mln EUR. Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych wyniosła minus 144 mln EUR, a polskie inwestycje bezpośrednie za granicą – 88 mln EUR. Na wielkość **salda rachunku finansowego** wpływały również inwestycje portfelowe: aktywa w wysokości 229 mln EUR, a pasywa – 186 mln EUR oraz pozostałe inwestycje: aktywa wyniosły minus 765 mln EUR, a pasywa minus 155 mln EUR. Saldo pochodnych instrumentów finansowych ukształtowało się na poziomie minus 24 mln EUR.

¹⁸ Opracowano na podstawie materiałów NBP.

Wartość **aktywów rezerwowych** w listopadzie 2011 r. spadła o 866 mln EUR¹⁹. Stan oficjalnych aktywów rezerwowych na koniec listopada 2011 r. wyniósł 74275 mln EUR.

Bilans płatniczy kształtował się następująco:

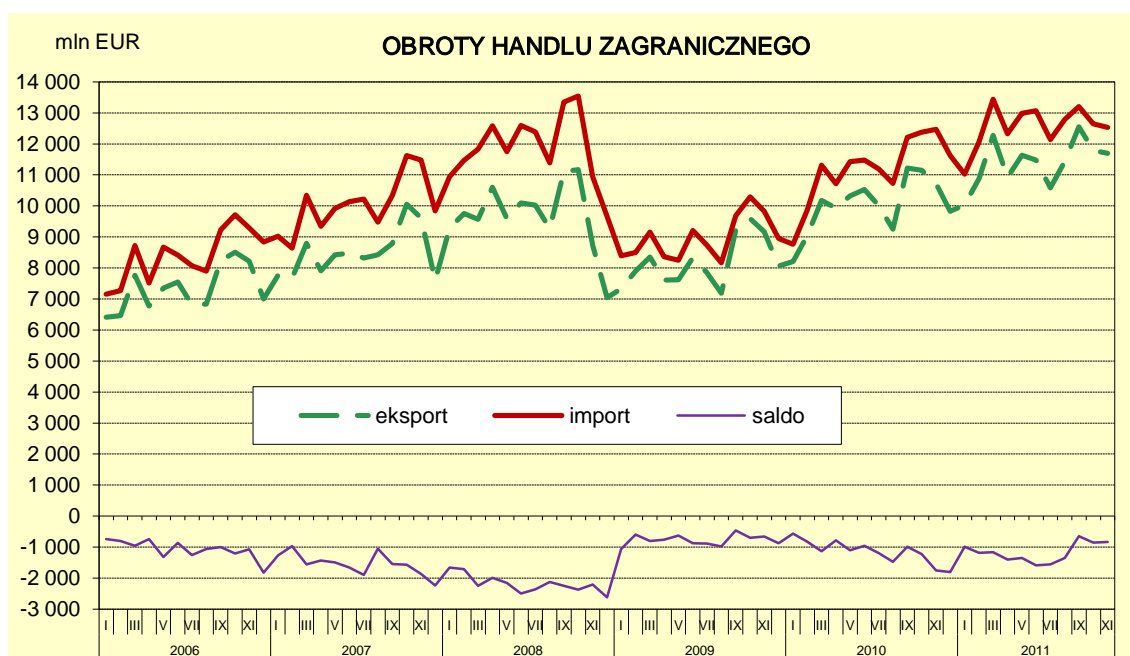
Wyszczególnienie	XI 2010	XI 2011	XII 2010–XI 2011 ^a
	w mln EUR		
A. RACHUNEK BIEŻĄCY	-2697	-1034	-15726
Saldo obrotów towarowych	-1280	-749	-10478
Eksport	11173	11986	137527
Import	12453	12735	148005
Saldo usług	198	377	4575
Przychody	2285	2140	26378
Rozchody	2087	1763	21803
Saldo dochodów	-1197	-952	-13927
Przychody	342	426	6128
Rozchody	1539	1378	20055
Saldo transferów bieżących	-418	290	4104
Przychody	276	651	8804
Rozchody	694	361	4700
B. RACHUNEK KAPITAŁOWY	112	137	7364
Przychody	196	160	7870
Rozchody	84	23	506
C. RACHUNEK FINANSOWY	2741	-585	14557
Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą	-321	88	-5830
Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce	-882	-144	10007
Inwestycje portfelowe – aktywa	150	229	-148
Udziałowe papiery wartościowe	134	90	104
Dłużne papiery wartościowe	16	139	-252
Inwestycje portfelowe – pasywa	589	186	12914
Udziałowe papiery wartościowe	1697	-52	2556
Dłużne papiery wartościowe	-1108	238	10358
Pozostałe inwestycje – aktywa	432	-765	-5046
NBP	0	0	0
Sektor rządowy	1	-15	-107
Monetarne Instytucje Finansowe	139	-1169	-4205
Pozostałe sektory	292	419	-734
Pozostałe inwestycje – pasywa	2807	-155	3273
NBP	734	-197	-1680
Sektor rządowy	927	-52	2048
Monetarne Instytucje Finansowe	786	-693	-588
Pozostałe sektory	360	787	3493
Pochodne instrumenty finansowe	-34	-24	-613
D. SALDO BŁĘDÓW I OPUSZCZEŃ	-427	616	-6468
Razem A-D	-271	-866	-273
E. OFICJALNE AKTYWA REZERWOWE	271	866	273

^a Dane skumulowane są prezentowane krocząco w ujęciu 12 miesięcy.

¹⁹ Po uwzględnieniu różnic kursowych i zmian wyceny wartość aktywów rezerwowych wyniosła 930 mln EUR.

Handel zagraniczny

W okresie styczeń–listopad 2011 r. obroty handlu zagranicznego ukształtowały się na poziomie wyższym niż przed rokiem, przy czym nieco większy wzrost notowano po stronie eksportu. Zwiększyła się wartość wymiany towarowej ze wszystkimi grupami krajów. Znacząco wzrósł import z krajów Europy Środkowo-Wschodniej, głównie na skutek wyższej niż przed rokiem wartości dostaw ropy naftowej z Rosji. W wyniku pogorszenia ujemnego salda wymiany z tą grupą krajów pogłębiło się w skali roku ujemne saldo obrotów ogółem (pomimo poprawy dodatniego salda obrotów z krajami rozwiniętymi, w tym z krajami UE).

Eksport liczony w złotych **w cenach bieżących** był wyższy o 14,9% w porównaniu z okresem styczeń–listopad 2010 r. i wyniósł 508,3 mld zł. Import wzrósł o 14,3% osiągając poziom 560,2 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w wysokości 51,9 mld zł (wobec minus 48,0 mld zł rok wcześniej). Obroty liczone w euro zwiększyły się po stronie eksportu o 13,3% do 125,3 mld EUR, a po stronie importu – o 12,8% do 138,2 mld EUR. Ujemne saldo wyniosło 12,9 mld EUR (w analogicznym okresie roku poprzedniego minus 12,0 mld EUR). Eksport w dolarach USA wyniósł 175,0 mld USD, a import – 193,0 mld USD (wzrost odpowiednio o 19,4% i o 18,8%), w rezultacie ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 18,0 mld USD (w okresie styczeń–listopad 2010 r. minus 15,9 mld USD).

Eksport w cenach stałych w okresie styczeń–październik 2011 r. wzrósł w skali roku o 8,0%, a import – o 6,2%. W obrotach z krajami UE wolumen eksportu zwiększył się o 5,8%, z krajami Europy Środkowo-Wschodniej – o 13,8%, a z krajami rozwijającymi się – o 15,0%. Wolumen towarów sprowadzanych z krajów UE wzrósł o 7,8%, z krajów Europy Środkowo-Wschodniej – o 10,3%, a z krajów rozwijających się – o 3,4%.

Dynamika cen (liczonych w złotych) towarów eksportowanych i importowanych ogółem w okresie styczeń–październik 2011 r. była wyższa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. **Wskaźnik terms of trade** ogółem wyniósł 98,1 wobec 99,3 przed rokiem.

W obrotach towarowych z krajami UE, w wyniku szybszego wzrostu cen towarów eksportowanych (o 6,5%) niż importowanych (o 6,1%), wskaźnik terms of trade wyniósł 100,4 wobec 103,0 w analogicznym okresie 2010 r.

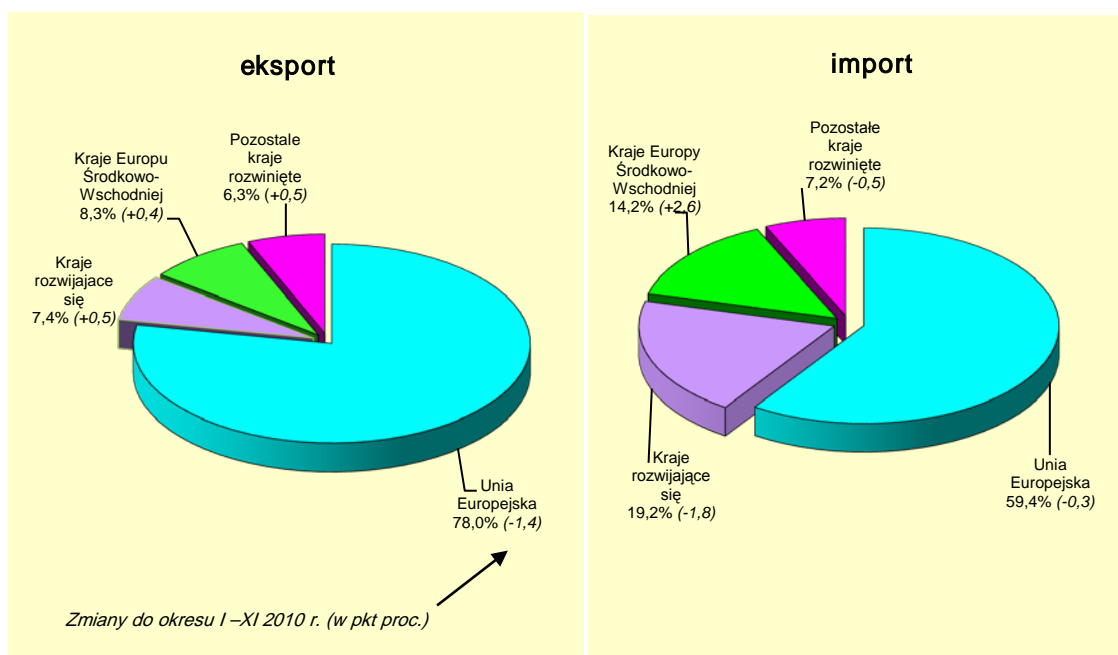
W wymianie handlowej z krajami Europy Środkowo-Wschodniej wskaźnik terms of trade kształtował się na niekorzystnym poziomie 82,5 (wobec 81,7 w okresie styczeń–październik 2010 r.), co spowodowane było znacznym wzrostem cen towarów importowanych – o 27,7% (w tym zwłaszcza paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, głównie sprowadzanych z Rosji – o 34,9%), przy mniejszym wzroście cen towarów eksportowanych – o 5,4%.

W obrotach z krajami rozwijającymi się w okresie dziesięciu miesięcy 2011 r. wskaźnik terms of trade wyniósł 102,8 wobec 103,5 w analogicznym okresie 2010 r. Było to rezultatem wzrostu cen towarów eksportowanych o 4,0%, a towarów importowanych o 1,2%.

Obroty handlu zagranicznego kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I–XI 2011						I–XI	I–XI
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I–XI 2010=100			2010	2011
				zł	EUR	USD		
EKSPORT	508272,6	125294,1	174952,4	114,9	113,3	119,4	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	428662,8	105706,1	147631,8	113,8	112,3	118,1	85,2	84,3
w tym Unia Europejska	396653,6	97801,5	136606,0	113,0	111,4	117,2	79,4	78,0
w tym strefa euro	275961,4	68042,5	95025,8	111,5	109,9	115,5	56,0	54,3
Kraje rozwijające się	37225,1	9159,6	12773,3	121,4	119,7	126,7	6,9	7,4
Kraje Europy Śr.-Wsch.....	42384,7	10428,4	14547,3	121,0	119,3	126,4	7,9	8,3
IMPORT	560164,3	138220,4	193008,6	114,3	112,8	118,8	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	372814,1	92044,6	128621,5	112,8	111,4	117,3	67,4	66,6
w tym Unia Europejska	332852,5	82179,6	114857,1	113,7	112,3	118,2	59,7	59,4
w tym strefa euro	259240,9	64000,9	89456,7	113,4	111,9	117,9	46,6	46,3
Kraje rozwijające się	107653,9	26536,7	36990,5	104,8	103,4	109,0	21,0	19,2
Kraje Europy Śr.-Wsch.....	79696,3	19639,1	27396,6	139,8	137,8	144,9	11,6	14,2
SALDO	-51891,7	-12926,3	-18056,2	x	x	x	x	x
Kraje rozwinięte	55848,7	13661,5	19010,3	x	x	x	x	x
w tym Unia Europejska	63801,1	15621,9	21748,9	x	x	x	x	x
w tym strefa euro	16720,5	4041,6	5569,1	x	x	x	x	x
Kraje rozwijające się	-70428,8	-17377,1	-24217,2	x	x	x	x	x
Kraje Europy Śr.-Wsch.....	-37311,6	-9210,7	-12849,3	x	x	x	x	x

STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW HANDLU ZAGRANICZNEGO w okresie styczeń–listopad 2011 r.

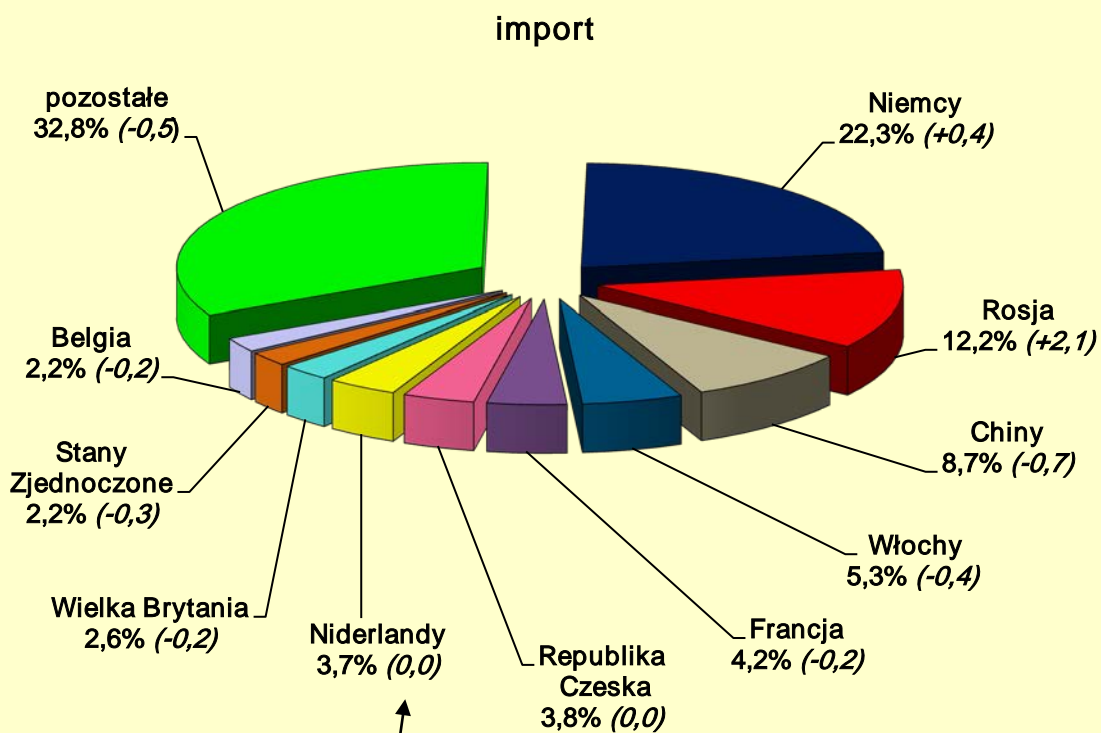
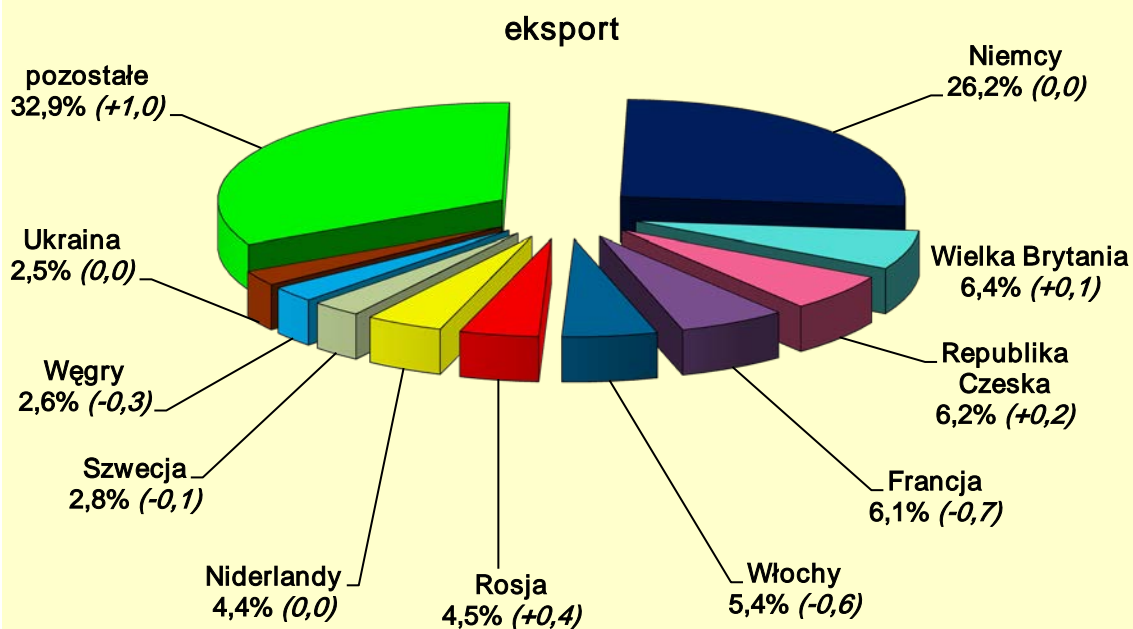

W strukturze geograficznej w porównaniu z okresem styczeń–listopad 2010 r. zmniejszył się w obrotach towarowych ogółem udział krajów rozwiniętych (w tym krajów UE), przy wzroście znaczenia krajów Europy Środkowo-Wschodniej, natomiast udział krajów rozwijających się wzrósł w eksporcie, a w imporcie – uległ obniżeniu.

W obrotach z krajami **Unii Europejskiej** eksport zwiększył się o 13,0% do 396,7 mld zł, a import – o 13,7% do 332,9 mld zł, co wpłynęło na poprawę dodatniego salda z 58,2 mld zł w okresie styczeń–listopad 2010 r. do 63,8 mld zł. Obroty liczone w euro wyniosły w eksporcie 97,8 mld EUR, tj. o 11,4% więcej niż w roku poprzednim, a w imporcie 82,2 mld EUR – wzrost o 12,3%. Dodatkowo saldo ukształtowało się na poziomie 15,6 mld EUR (w okresie jedenastu miesięcy 2010 r. – 14,6 mld EUR). Eksport w dolarach USA był wyższy o 17,2%, a import – o 18,2%. Dodatkowo saldo wyniosło 21,7 mld USD (wobec 19,4 mld USD rok wcześniej). Eksport do krajów Unii Europejskiej stanowił 78,0% wartości eksportu ogółem, a import z tych krajów – 59,4% wartości importu ogółem wobec odpowiednio 79,4% i 59,7% w okresie styczeń–listopad 2010 r.

Wartość eksportu do **Niemiec** wzrosła o 15,1% do poziomu 133,3 mld zł, a importu z tego kraju zwiększyła się o 16,0% do 124,8 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 8,5 mld zł (8,3 mld zł rok wcześniej). Obroty z Niemcami wyrażone w euro wzrosły o 13,4% w eksporcie i o 14,5% w imporcie. Podobnie jak w okresie jedenastu miesięcy 2010 r., dodatkowo saldo wyniosło 2,1 mld EUR. Udział Niemiec w eksporcie ogółem nie zmienił się i wyniósł 26,2%, a w imporcie ogółem wzrósł do 22,3% (wobec 21,9% w analogicznym okresie roku poprzedniego).

STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW HANDLU ZAGRANICZNEGO w okresie styczeń–listopad 2011 r.

Zmiany do okresu I–XI 2010 r. (w pkt proc.)

W wymianie z Niemcami (wg grup towarowych SITC) odnotowano m.in. wzrost eksportu spalinowych silników tłokowych i ich części, wyrobów z metali nieszlachetnych, części i akcesoriów do pojazdów oraz mebli i ich części, natomiast spadek – m.in. odbiorników telewizyjnych. W imporcie zwiększyła się m.in. wartość dostaw różnych produktów chemicznych, spalinowych silników tłokowych i ich części oraz części i akcesoriów do pojazdów, a obniżyła się – m.in. samochodów osobowych.

Wśród naszych partnerów handlowych, kolejne pozycje po Niemczech zajmowały w eksporcie – W. Brytania (6,4%), Republika Czeska (6,2%), Francja (6,1%), Włochy (5,4%), Rosja (4,5%), Niderlandy (4,4%), Szwecja (2,8%), Węgry (2,6%) oraz Ukraina (2,5%), a w imporcie – Rosja (12,2%), Chiny (8,7%), Włochy (5,3%), Francja (4,2%), Republika Czeska (3,8%), Niderlandy (3,7%), W. Brytania (2,6%), Stany Zjednoczone i Belgia (po 2,2%).

W okresie styczeń–listopad 2011 r. obroty towarowe z krajami **Europy Środkowo-Wschodniej** zwiększyły się w skali roku w eksporcie o 21,0% do poziomu 42,4 mld zł, a w imporcie – o 39,8% do 79,7 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem 37,3 mld zł (wobec minus 22,0 mld zł odpowiednio przed rokiem). Obroty liczone w euro w eksporcie wyniosły 10,4 mld EUR, a w imporcie 19,6 mld EUR i były wyższe o 19,3% i o 37,8%, natomiast ujemne saldo wyniosło 9,2 mld EUR wobec minus 5,5 mld EUR w okresie styczeń–listopad 2010 r. Eksport i import w dolarach USA były wyższe odpowiednio o 26,4% i o 44,9%. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 12,8 mld USD i pogłębiło się w stosunku do notowanego przed rokiem (minus 7,4 mld USD). Udział eksportu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej w eksporcie ogółem wzrósł z 7,9% w okresie styczeń–listopad 2010 r. do 8,3%, a importu odpowiednio – z 11,6% do 14,2%.

W rankingu naszych partnerów handlowych **Rosja** przesunęła się w eksporcie z siódmego miejsca w okresie jedenastu miesięcy 2010 r. na szóste, a w imporcie pozostała na drugim. Eksport do Rosji zwiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 25,5% i wyniósł 23,0 mld zł, natomiast import wzrósł o 38,3% – do poziomu 68,1 mld zł. Ujemne saldo obrotów wyniosło 45,1 mld zł (w okresie styczeń–listopad 2010 r. – minus 30,9 mld zł). Obroty z Rosją wyrażone w euro zwiększyły się o 23,8% w eksporcie i o 36,3% w imporcie, a ujemne saldo wyniosło 11,1 mld EUR (wobec minus 7,7 mld EUR rok wcześniej). Wartość wymiany liczonej w dolarach USA po stronie eksportu wzrosła o 31,2%, a po stronie importu – o 43,1%. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 15,5 mld USD (minus 10,3 mld USD przed rokiem). Udział Rosji zwiększył się w eksporcie ogółem z 4,1% w okresie styczeń–listopad 2010 r. do 4,5%, a w imporcie – z 10,1% do 12,2%.

W obrotach z Rosją (wg grup SITC) wyższa niż w okresie jedenastu miesięcy 2010 r. była m.in. wartość eksportu statków łodzi i konstrukcji pływających oraz części i akcesoriów do pojazdów, a niższa – m.in. preparatów perfumeryjnych, kosmetycznych i toaletowych oraz leków. Na wzrost importu wpłynęło zwiększenie wartości dostaw ropy naftowej, a także m.in. węgla, statków łodzi i konstrukcji pływających oraz propanu i butanu skroplonego.

W obrotach ogółem wg nomenklatury SITC odnotowano wzrost we wszystkich sekcjach towarowych, szczególnie wysoki – paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych. W strukturze towarowej obrotów znacznie obniżył się udział maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, natomiast zwiększył się – towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca oraz paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych.

Dynamika i struktura obrotów ogółem wg sekcji SITC kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-XI 2011		I-XI 2010	I-XI 2011
	w mln zł	I-XI 2010=100	struktura w %	
EKSPORT	508272,6	114,9	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	46594,3	115,3	9,1	9,2
Napoje i tytoń	6380,9	110,0	1,3	1,3
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	11836,3	115,5	2,3	2,3
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	24518,1	137,2	4,0	4,8
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	986,4	112,0	0,2	0,2
Chemikalia i produkty pokrewne	45481,4	120,2	8,6	9,0
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca	108900,6	121,4	20,3	21,4
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	198028,2	108,6	41,2	39,0
Różne wyroby przemysłowe	64912,2	114,3	12,8	12,8
IMPORT	560164,3	114,3	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	36169,7	114,2	6,5	6,5
Napoje i tytoń	3339,9	109,6	0,6	0,6
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	19254,0	128,5	3,1	3,4
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	71367,6	136,9	10,6	12,7
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	2453,0	161,8	0,3	0,4
Chemikalia i produkty pokrewne	80110,5	113,7	14,4	14,3
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca	102511,8	116,5	18,0	18,3
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	176327,6	104,9	34,3	31,5
Różne wyroby przemysłowe	54812,2	108,9	10,3	9,8

W okresie styczeń–listopad 2011 r. eksport **produktów rolno-spożywczych** w ujęciu rocznym zwiększył się o 13,8% i wyniósł 55969,6 mln zł (13771,8 mln EUR), a import wzrósł o 16,4% do poziomu 46071,1 mln zł (11362,1 mln EUR). Obroty zamknęły się dodatnim saldem 9898,5 mln zł (2409,7 mln EUR) wobec dodatniego salda 9600,6 mln zł (2400,7 mln EUR) w analogicznym okresie 2010 r. Udział produktów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem wyniósł 11,0%, a w imporcie ogółem – 8,2% (w okresie styczeń–listopad 2010 r. odpowiednio 11,1% i 8,1%).

Zwiększyła się wartość obrotów towarami rolno-spożywczymi ze wszystkimi grupami krajów, w tym eksport do krajów rozwijających się – o 43,2%, do krajów Europy Środkowo-Wschodniej – o 14,7% i do krajów rozwiniętych – o 11,4% (w tym do krajów UE o 11,6%) oraz import z krajów rozwiniętych – o 15,3% (w tym z krajów UE o 18,1%) i z krajów rozwijających się – o 13,8%.

Obroty towarowe produktami rolno-spożywczymi (wg CN) przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	I–XI 2011							
	eksport				import			
	w mln zł	w mln EUR	I–XI 2010= =100	struktura w %	w mln zł	w mln EUR	I–XI 2010= =100	struktura w %
Produkty rolno-spożywcze	55969,6	13771,8	113,8	100,0	46071,1	11362,1	116,4	100,0
Przetwory spożywcze.....	25982,2	6394,1	114,3	46,4	18729,8	4615,4	113,4	40,6
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	18962,8	4667,2	116,4	33,9	11866,0	2923,9	110,5	25,8
Produkty pochodzenia roślinnego	9662,5	2376,2	107,4	17,3	12666,4	3131,7	120,0	27,5
Oleje i tłuszcze.....	1362,1	334,3	116,4	2,4	2808,9	691,1	158,7	6,1

Wielkość eksportu **zbóż** obniżyła się o 38,6% w skali roku do 1148,9 tys. ton o wartości 1095,9 mln zł (263,4 mln EUR). W okresie styczeń–listopad 2011 r. na rynki zagraniczne skierowano m.in. 637,8 tys. ton pszenicy i mieszanki żyta z pszenicą, 220,6 tys. ton kukurydzy, 99,7 tys. ton jęczmienia, 82,6 tys. ton żyta oraz 71,1 tys. ton pszenżyta. Głównymi odbiorcami zbóż były Niemcy. Import zbóż wyniósł 1513,0 tys. ton (o 35,9% więcej niż w okresie jedenastu miesięcy 2010 r.) o wartości 1532,3 mln zł (382,2 mln EUR). Sprowadzano przede wszystkim pszenicę i mieszankę żyta z pszenicą (709,7 tys. ton), kukurydzę (432,5 tys. ton), jęczmień (205,3 tys. ton) oraz ryż (105,8 tys. ton). Dostawy pochodziły głównie z Republiki Czeskiej, Niemiec, Węgier i Słowacji.

W okresie styczeń–listopad 2011 r. w strukturze **rozdysponowania importu według głównych kategorii ekonomicznych** obniżył się w skali roku udział importu dóbr inwestycyjnych z 15,6% do 14,7% oraz towarów przeznaczonych na cele konsumpcyjne z 21,0% do 19,6%, wzrósł natomiast udział importu towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie z 63,4% do 65,7%. Odnotowano wzrost importu we wszystkich grupach towarowych, w tym towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie o 18,4%, dóbr inwestycyjnych o 7,7% oraz towarów konsumpcyjnych o 6,7%.

Pieniądz

W końcu grudnia 2011 r. **подаż pieniądza M3²⁰** wyniosła 881060,4 mln zł i była o 12,4% wyższa niż przed rokiem i o 3,2% większa niż na koniec listopada 2011 r.

Komponenty podaży pieniądza M3 oraz aktywa systemu bankowego^a kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010	2011			
	XII	XI	XII	zmiana w stosunku do	
				XI 2011	XII 2010
	w mln zł				
Podaż pieniądza (M3).....	783648,5	853469,3	881060,4	27591,2	97412,0
pieniądz gotówkowy w obiegu	92707,0	99410,2	101843,9	2433,7	9136,9
depozyty i inne zobowiązania	681950,9	737509,9	761929,8	24420,0	79978,9
pozostałe składniki M3	8990,6	16549,2	17286,7	737,5	8296,2
Aktywa zagraniczne netto	90328,2	137662,6	133650,2	-4012,4	43322,0
Aktywa krajowe netto	693320,3	715806,6	747410,2	31603,6	54089,9
należności	769989,6	881681,5	881282,4	-399,1	111292,8
zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego.....	124381,0	101138,0	123505,7	22367,7	-875,3
saldo pozostałych pozycji netto.....	-201050,3	-267012,9	-257377,9	9 635,0	-56327,6

^a Stan w końcu okresu.

Zasoby pieniądza gotówkowego w obiegu (poza kasami banków) w końcu grudnia ub. roku wyniosły 101843,9 mln zł i zwiększyły się w porównaniu z końcem grudnia 2010 r. o 9,9%, a w stosunku do listopada 2011 r. wzrosły o 2,4%.

Depozyty i inne zobowiązania, tj. główna pozycja w strukturze podaży pieniądza (M3), w końcu grudnia 2011 r. wyniosły 761929,8 mln zł i były wyższe niż przed rokiem o 11,7%. Depozyty i inne zobowiązania wobec gospodarstw domowych wzrosły o 13,5%, przedsiębiorstw – o 12,1%, niemonetarnych instytucji finansowych – o 10,8%, instytucji samorządowych – o 7,9% oraz instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 0,7%. Obniżył się natomiast stan depozytów i innych zobowiązań wobec funduszy ubezpieczeń społecznych (o 69,5%).

²⁰ Opracowano na podstawie danych NBP.

W stosunku do poprzedniego miesiąca depozyty i inne zobowiązania zwiększyły się o 3,3%, w tym wobec niemonetarnych instytucji finansowych – o 9,6%, funduszy ubezpieczeń społecznych – o 8,2%, przedsiębiorstw – o 4,7% oraz gospodarstw domowych – o 2,9%. Zmniejszył się natomiast stan depozytów i innych zobowiązań wobec instytucji samorządowych o 5,7% oraz instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 3,7%.

Pozostałe składniki M3 na koniec grudnia 2011 r. wyniosły 17286,7 mln zł. Wartość tej pozycji wzrosła w skali roku blisko 2-krotnie, zaś w porównaniu ze stanem na koniec poprzedniego miesiąca o 4,5%.

Kolejnym czynnikiem wpływającym na stan zasobów pieniądza były **aktywa zagraniczne netto**, które w końcu grudnia 2011 r. wyniosły 133650,2 mln zł. Ich wartość w stosunku do końca grudnia 2010 r. wzrosła o 48,0%, zaś w porównaniu ze stanem na koniec listopada 2011 r. zmniejszyła się o 2,9%.

Aktywa krajowe netto na koniec grudnia 2011 r. wyniosły 747410,2 mln zł i zwiększyły się w skali roku o 7,8%, zaś w porównaniu ze stanem na koniec listopada 2011 r. o 4,4%.

Należności, stanowiące pozycję o największym udziale w strukturze aktywów krajowych netto, na koniec grudnia 2011 r. ukształtowały się na poziomie 881282,4 mln zł i wzrosły w porównaniu z końcem 2010 r. o 14,5%, w tym zwiększyły się należności od: instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych o 22,6%, przedsiębiorstw – o 19,1%, instytucji samorządowych – o 23,4% gospodarstw domowych – o 12,0% oraz niemonetarnych instytucji finansowych – o 3,0%.

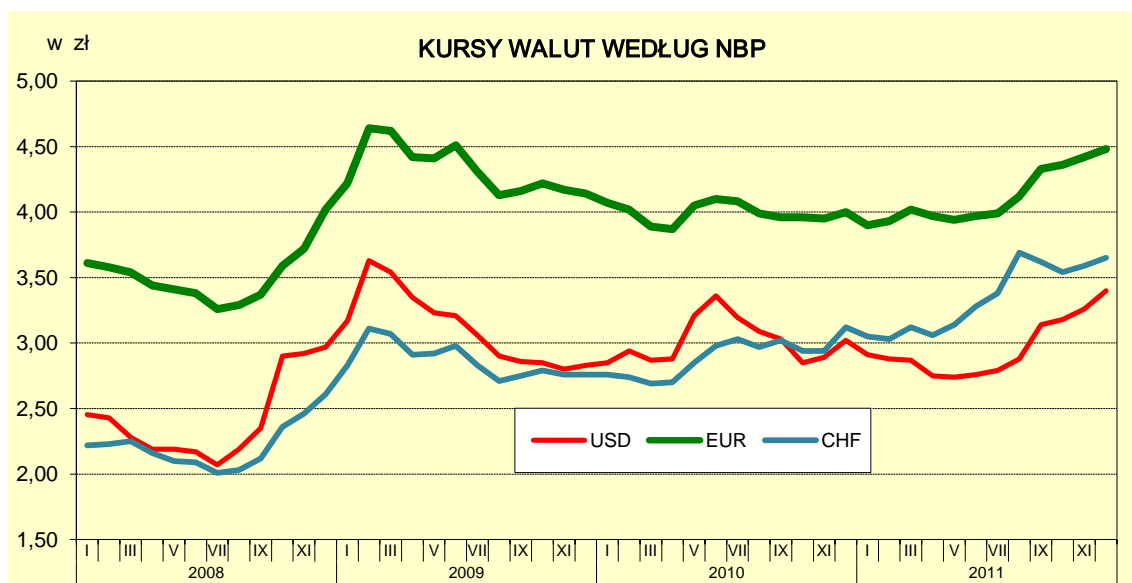
Wartość należności kształtowała się na poziomie zbliżonym do notowanego w końcu listopada ub. roku. Zmniejszyły się należności od niemonetarnych instytucji finansowych o 5,8% oraz gospodarstw domowych – o 0,7%. Wzrosły należności od instytucji samorządowych o 8,3%, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 3,3% oraz od przedsiębiorstw – o 0,3%. Należności od funduszy ubezpieczeń społecznych zwiększyły się z 200,0 mln zł do 843,7 mln zł.

Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego na koniec grudnia 2011 r. wyniosło 123505,7 mln zł. W porównaniu z końcem 2010 r. zadłużenie to zmniejszyło się o 0,7%, a w skali miesiąca wzrosło o 22,1%.

Czynnikiem obniżającym stan zasobów pieniądza było ujemne **saldo pozostałych pozycji netto** w kwocie 257377,9 mln zł, które pogłębiło się w relacji do stanu na koniec 2010 r. o 56327,5 mln zł, a w stosunku do miesiąca poprzedniego zmniejszyło się o 9635,0 mln zł.

Obowiązujące od 9 czerwca 2011 r. **podstawowe stopy procentowe** Narodowego Banku Polskiego nie uległy zmianie i wyniosły odpowiednio: stopa redyskontowa weksli – 4,75%, stopa kredytu lombardowego – 6,00%, stopa referencyjna – 4,50%, stopa depozytowa – 3,00%.

Średni miesięczny **kurs dolara amerykańskiego** w Narodowym Banku Polskim wyniósł w grudniu 2011 r. 339,59 zł/100 USD i wzrósł w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego o 12,5%. W skali miesiąca wzrost wyniósł 4,1%.

Średni miesięczny **kurs euro** w Narodowym Banku Polskim w grudniu 2011 r. ukształtował się na poziomie 447,66 zł/100 EUR i był wyższy o 12,0% niż przed rokiem i o 1,2% – niż przed miesiącem.

Średni miesięczny **kurs franka szwajcarskiego** w Narodowym Banku Polskim wyniósł 364,68 zł/100 CHF i zwiększył się w porównaniu z grudniem 2010 r. o 17,1%. W stosunku do listopada 2011 r. kurs ten wzrósł o 1,5%.

Giełdowy rynek papierów wartościowych

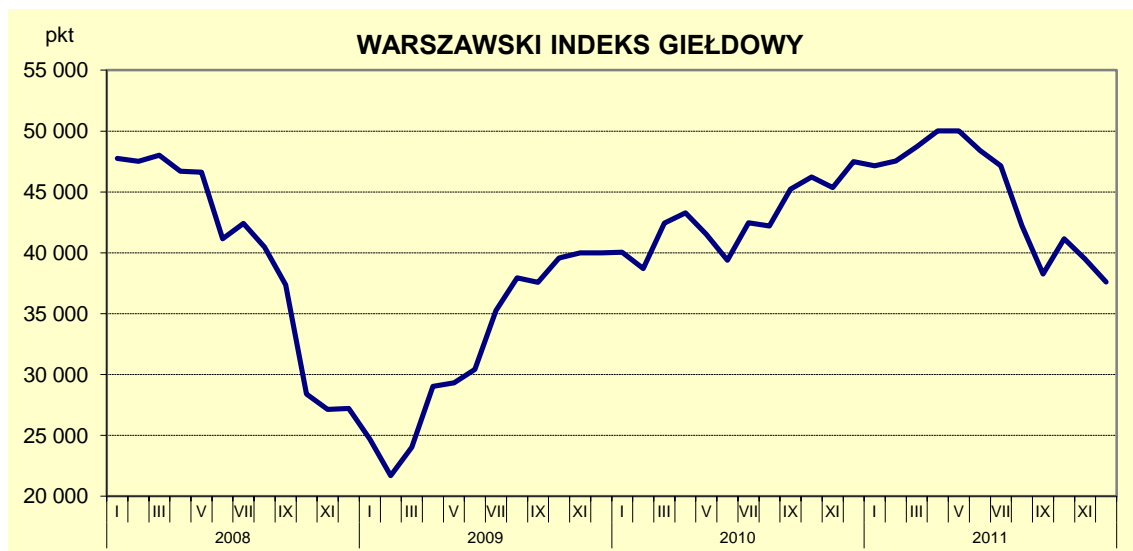
W 2011 r. na **Rynku Głównym** Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie debiutowało 38 spółek, wycofało się 12, a w końcu roku notowano 426 spółek. **Kapitalizacja** na ostatniej sesji w 2011 r. wyniosła 642,9 mld zł (spadek o 153,6 mld zł, tj. o 19,3% w stosunku do ostatniej sesji w 2010 r.).

Obroty w segmencie kasowym Rynku Głównego Giełdy Papierów Wartościowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010					2011					
	I-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-XII	2010= =100
	w mln zł										
Akcje											
Sesyjne.....	206545,6	45516,7	53621,1	49580,6	57827,2	63800,9	63655,8	67699,2	55157,5	250313,4	121,2
Pozasesyjne	27383,0	6097,4	6883,6	2657,7	11744,2	3911,5	7302,0	3717,7	2572,3	17503,5	63,9
Prawa do akcji											
Sesyjne.....	311,4	39,3	131,8	33,0	107,3	70,7	117,0	87,3	0,0	275,1	88,3
Pozasesyjne	48,0	3,9	3,2	0,1	40,8	6,3	21,5	18,4	0,0	46,1	96,0
Prawa poboru											
Sesyjne.....	189,7	85,1	40,7	14,9	49,0	22,2	52,4	8,1	2,7	85,3	45,0
Pozasesyjne	76,4	0,7	1,2	0,0	74,5	2,0	39,1	61,6	5,1	107,9	141,2
Certyfikaty inwestycyjne											
Sesyjne.....	105,2	28,5	23,5	18,3	35,0	46,0	28,7	33,4	20,8	129,0	122,6
Pozasesyjne	20,3	1,8	0,1	18,3	0,0	0,1	0,0	27,9	12,2	40,2	198,0
Produkty strukturyzowane											
Sesyjne.....	285,2	54,4	87,8	85,2	57,8	72,8	64,7	124,4	88,3	350,2	122,8
Pozasesyjne	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6	150,0
ETF											
Sesyjne.....	70,5	-	-	9,9	60,6	62,6	66,4	66,5	64,2	259,7	368,4
Pozasesyjne	14,6	-	-	0,0	14,6	4,8	4,0	15,8	0,0	24,6	168,5

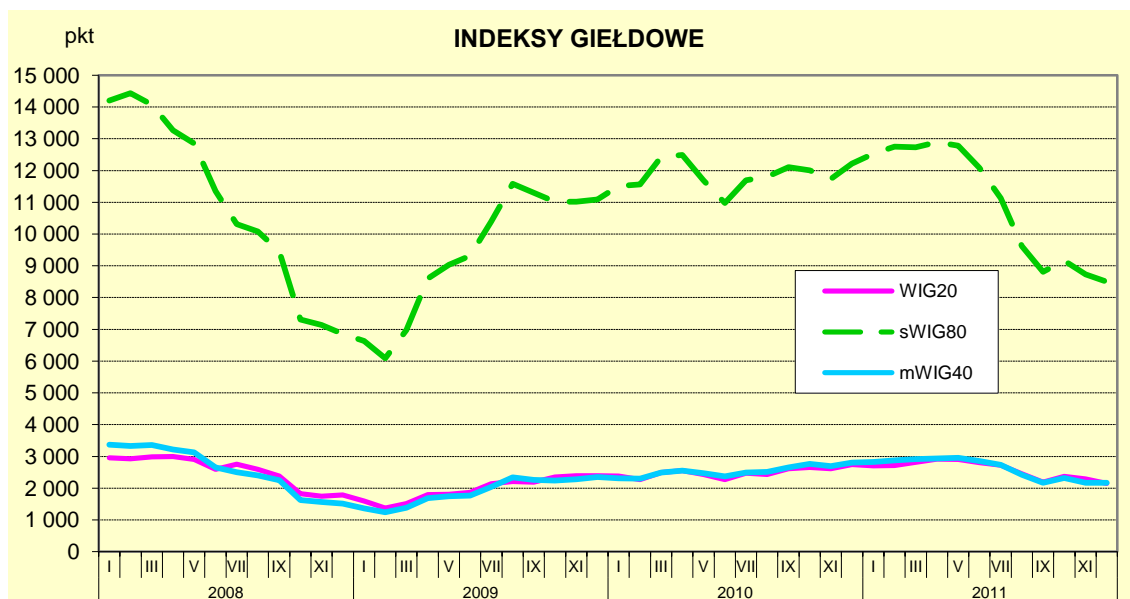
W 2011 r. łączna wartość obrotu **akcjami** wyniosła 267816,9 mln zł (o 14,5% więcej niż w 2010 r.). W systemie transakcji sesyjnych obroty wzrosły o 21,2%, natomiast w systemie transakcji pakietowych zmniejszyły się o 36,1%. Wartość obrotów **prawami do akcji** na koniec 2011 r. w systemie transakcji sesyjnych wyniosła 275,1 mln zł i zmniejszyła się o 11,7% w stosunku do 2010 r. Odnotowano również niewielki spadek wartości obrotów prawami do akcji w systemie transakcji pozasesyjnych do 46,1 mln zł (wobec 48,0 mln zł na koniec 2010 r.). Obroty **prawami poboru** w transakcjach sesyjnych w 2011 r. wyniosły 85,3 mln zł i w porównaniu z 2010 r. zmniejszyły się o 55,0%. Obroty **certyfikatami inwestycyjnymi** w systemie transakcji sesyjnych ukształtowały się na poziomie 129,0 mln zł (wzrost o 22,6% w stosunku do wartości na koniec 2010 r.). Zwiększyły się obroty **produktami strukturyzowanymi** w transakcjach sesyjnych do 350,2 mln zł (tj. o 22,8%). Obroty **ETF-ami** w 2011 r. wyniosły w transakcjach sesyjnych i pozasesyjnych odpowiednio 259,7 mln zł i 24,6 mln zł.

W drugiej połowie 2011 r. nastąpiło załamanie wzrostowego trendu podstawowych indeksów. Na ostatniej sesji w grudniu zanotowano spadek w skali roku większości indeksów giełdowych, w tym WIG – o 20,8%, a WIG-Poland – o 20,4%. Największy spadek odnotowano w sektorze budowlanym (o 54,7%) i deweloperskim (o 51,3%). Wzrost wystąpił w sektorze chemicznym (o 18,6%) oraz telekomunikacyjnym (o 10,3%). Obniżeniu uległy również indeksy w sektorze dużych spółek WIG-20 (o 21,9%), w sektorze małych spółek sWIG80 (o 30,5%) oraz średnich spółek mWIG40 (o 22,5%).

Wartość indeksów giełdowych kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2010				2011				
	stan na zamknięcie ostatniej sesji w miesiącu								2010= =100
	III	VI	IX	XII	III	VI	IX	XII	
WIG	42446,5	39392,5	45236,7	47489,9	48729,8	48414,4	38268,8	37595,4	79,2
WIG-POLAND	41636,4	38533,8	44538,8	46737,2	48061,7	47811,5	37885,6	37217,1	79,6
WIG-UKRAINE	-	-	-	1000,0	936,0	931,6	763,5	705,1	70,5
WIG-BANKI	6158,2	5786,5	6647,1	6921,3	7091,8	6801,5	5455,8	5421,0	78,3
WIG-BUDOW	5894,4	5396,4	5839,3	5400,3	4861,4	4259,0	2393,1	2445,1	45,3
WIG-CHEMIA	3807,8	3331,1	3939,1	5156,4	6650,9	7588,8	5866,5	6117,0	118,6
WIG-DEWEL	2886,2	2628,3	2817,6	2709,5	2520,1	2322,2	1496,5	1319,9	48,7
WIG-ENERG	3941,0	3775,2	4247,1	4314,4	4244,6	4385,8	3646,2	3850,6	89,2
WIG-INFO	1248,4	1160,2	1171,7	1221,9	1318,4	1258,3	964,3	1079,3	88,3
WIG-MEDIA	3610,0	3312,8	3736,1	3792,2	3775,2	3385,5	2837,0	2461,9	64,9
WIG-PALIWA	2679,4	2482,8	2756,9	3079,4	3506,6	3554,7	2675,3	2567,6	83,4
WIG-SPOŻYW	3727,6	3759,6	4150,9	4536,5	4318,3	4373,1	3501,1	3481,5	76,7
WIG-SUROWC	-	-	-	4749,0	5030,0	5289,9	3809,1	3388,8	71,4
WIG-TELKOM	1161,2	1127,7	1388,2	1271,9	1351,0	1397,4	1396,6	1403,1	110,3
RESPECT	1787,6	1628,8	1942,5	2259,2	2450,2	2494,5	2054,6	2005,1	88,8
WIG-20	2495,6	2271,0	2615,2	2744,2	2817,0	2802,0	2188,7	2144,5	78,1
WIG20lev	1320,4	1065,6	1394,2	1516,4	1577,0	1540,2	898,0	837,0	55,2
WIG20short	2718,8	2977,5	2607,9	2510,2	2472,1	2522,2	3194,3	3267,2	130,2
mWIG40	2496,2	2373,8	2653,5	2805,3	2912,5	2850,6	2169,5	2173,9	77,5
sWIG80	12429,6	10980,5	12103,2	12219,9	12727,3	12086,0	8806,2	8496,5	69,5
WIGdiv	-	-	-	1000,0	1040,0	1045,7	896,4	903,1	90,3

W 2011 r. wartość transakcji sesyjnych **kontraktami terminowymi** wyniosła 353124,1 mln zł (tj. o 6,9% więcej niż w 2010 r.), a wartość transakcji pozasesyjnych tym instrumentem kształtowała się na poziomie 8541,3 mln zł (spadek o 16,1%). Wzrosły obroty w systemie transakcji sesyjnych **opcjami indeksowymi** (o 74,8%) oraz **jednostkami indeksowymi** (o 46,1%).

Obroty w segmencie transakcji terminowych Rynku Głównego Giełdy Papierów Wartościowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010					2011						2010= =100
	I-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-XII		
	w mln zł											
Kontrakty terminowe												
Sesyjne	330471,7	88955,2	91193,0	71413,9	78909,6	96664,8	79237,3	100944,2	76277,8	353124,1	106,9	
Pozasesyjne	10176,6	1651,4	1925,3	3111,3	3488,6	2213,6	3565,3	1287,2	1475,3	8541,3	83,9	
Opcje indeksowe												
Sesyjne	158,3	52,2	47,8	24,9	33,4	51,8	53,3	121,6	50,1	276,7	174,8	
Pozasesyjne	50,8	16,4	11,8	13,1	9,6	8,1	5,3	15,8	0,5	29,7	58,5	
Jednostki indeksowe^a												
Sesvine	8,9	2,7	2,2	2,3	1,9	1,6	5,9	3,8	1,7	13,0	146,1	

^a W latach 2010-2011 nie odnotowano transakcji pozasesyjnych.

W 2011 r. na **rynku NewConnect** debiutowały 172 spółki, wycofało się 6 spółek, a liczba spółek notowanych na koniec roku wyniosła 351. **Kapitalizacja** tego rynku na ostatniej grudniowej sesji w 2011 r. ukształtowała się na poziomie 8487,4 mln zł (wzrost o 70,7% w stosunku do ostatniej sesji w 2010 r.). W stosunku do 2010 r. obroty **akcjami** w systemie transakcji sesyjnych nieznacznie wzrosły do 1643,5 mln zł (o 1,2%), a obroty w transakcjach pozasesyjnych zwiększyły się do 96,0 mln zł (o 6,7%). Odnotowano wzrost obrotów **prawami do akcji**, które w 2011 r. wyniosły 215,1 mln zł (o 62,0% więcej niż w 2010 r.). Zmniejszyły się obroty **prawami poboru** z 8,8 mln zł do 2,7 mln zł. Zanotowano spadek wskaźnika NCIndex z 63,4 pkt na koniec 2010 r. do 41,6 pkt na koniec 2011 r. (tj. o 34,4%).

Obroty na Rynku NewConnect kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010					2011					
	I-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-XII	2010 =100
	w mln zł										
Akcje											
Sesyjne	1624,4	464,7	175,4	412,8	571,5	474,8	584,5	336,1	248,1	1643,5	101,2
Pozasesyjne	90,0	1,2	2,2	37,7	48,8	36,6	15,1	22,0	22,4	96,0	106,7
Prawa do akcji											
Sesyjne	129,0	15,0	17,1	30,3	66,5	49,9	93,1	35,3	36,7	215,0	166,7
Pozasesyjne	3,8	0,8	3,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	x
Prawa poboru^a											
Sesyjne	8,8	0,3	6,1	2,3	0,1	1,6	0,7	0,2	0,1	2,7	30,7

^a W latach 2010-2011 nie odnotowano transakcji pozasesyjnych.

W 2011 r., obroty **obligacjami Skarbu Państwa** na GPW w ramach rynku Catalyst²¹ wyniosły 711,0 mln zł (spadek o 42,8% w stosunku do 2010 r.). Na tym rynku odnotowano znaczny wzrost w obrotach **obligacjami korporacyjnymi** z 206,6 mln zł do 485,4 mln zł, natomiast w obrotach **obligacjami komunalnymi** – spadek z 67,4 mln zł do 44,0 mln zł. Zwiększyły się obroty **obligacjami spółdzielczymi** do 162,8 mln zł (tj. o 65,4 mln zł w stosunku do 2010 r.).

W 2011 r. obroty **obligacjami Skarbu Państwa** na BondSpot w ramach rynku Catalyst wyniosły 60,8 mln zł (tj. wzrost o 26,1%). Obroty **obligacjami korporacyjnymi** wzrosły ponad dwudziestokrotnie. Na BondSpot w 2011 r. nie zanotowano obrotów **obligacjami spółdzielczymi** oraz **obligacjami komunalnymi**. Zmniejszyły się natomiast obroty **listami zastawnymi** do 23,3 mln zł (spadek o 53,3%).

²¹ Od 30 września 2009 r. rozpoczął swoją działalność rynek instrumentów dłużnych Catalyst. Rynek ten prowadzony jest na platformach transakcyjnych Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie oraz przez BondSpot SA. Dwie platformy prowadzone są przez GPW w formule rynku regulowanego i alternatywnego systemu obrotu – przeznaczone dla klientów detalicznych, a kolejne dwie dla klientów hurtowych – przez BondSpot.

Obroty²² na Rynku Catalyst kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010					2011					
	I-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-XII	2010 =100
	w mln zł										
GPW											
Obligacje Skarbu Państwa.....	1242,0	251,0	266,2	478,5	246,3	205,6	145,5	200,6	159,4	711,0	57,2
Obligacje Korporacyjne	206,6	16,3	11,1	73,6	105,6	57,4	70,7	223,4	133,9	485,4	235,0
Obligacje Komunalne...	67,4	11,7	42,9	7,5	5,3	9,3	22,1	10,8	1,8	44,0	65,3
Obligacje Spółdzielcze...	97,4	0,0	0,0	27,4	70,1	23,5	46,2	41,9	51,2	162,8	167,1
BondSpot ^a											
Obligacje Skarbu Państwa.....	48,2	10,8	10,5	17,5	9,3	14,4	10,5	13,8	22,2	60,8	126,1
Obligacje Korporacyjne	52,3	36,7	1,1	2,6	11,9	13,1	10,1	20,5	1060,9	1104,5	x
Obligacje Komunalne...	29,5	13,6	13,0	1,8	1,1	-	-	0,0	-	-	x
Listy zastawne.....	49,9	17,6	0,0	32,3	0,0	7,0	16,2	0,0	0,1	23,3	46,7

^a W latach 2010–2011 nie odnotowano transakcji obligacjami spółdzielczymi.

²² Suma wartości obrotów dla rynku regulowanego i alternatywnego systemu obrotów.

Ruch graniczny z krajami spoza strefy Schengen

Według danych Straży Granicznej, w 2011 r. dokonano 33,3 mln odpraw osób²³ w ruchu granicznym między Polską, a krajami spoza obszaru Schengen (o 2,9 mln więcej niż w 2010 r.). **Odprawy osobowego ruchu granicznego**²⁴ rejestrowano na 67 przejściach zlokalizowanych na granicy z Rosją, Białorusią i Ukrainą oraz na lotniskach i w portach morskich.

W 2011 r. **poza granicę strefy Schengen** różnymi drogami (lądową, powietrzną i morską) **wyjechało 5,9 mln Polaków**, tj. o 5,3% mniej niż rok wcześniej. Wyjeżdżając poza strefę Schengen Polacy najczęściej korzystali z transportu lotniczego – 3,3 mln osób i z przejść drogowych – 2,5 mln osób (w roku poprzednim odpowiednio – 3,4 mln osób i 2,8 mln osób). Przejściami kolejowymi do krajów spoza strefy Schengen udało się 61,0 tys. osób, a drogą morską – 46,7 tys. osób (przed rokiem odpowiednio – 60,7 tys. oraz 27,0 tys. wyjeżdżających Polaków). Najwięcej obywateli polskich w 2011 r. wyjechało przez lądowe przejścia graniczne z Ukrainą – 1,6 mln (wobec 2,1 mln rok wcześniej), a przez przejścia z Białorusią i Rosją – odpowiednio 471,5 tys. i 495,8 tys. Polaków (w 2010 r. – 525,8 tys. i 265,1 tys. osób).

W 2011 r. na granicy wschodniej oraz na lotniskach i w portach morskich zarejestrowano 10,8 mln **cudzoziemców wjeżdżających do Polski spoza strefy Schengen**, tj. o 20,8% więcej niż w roku poprzednim. Straż Graniczna zarejestrowała 5,2 mln przyjazdów obywateli Ukrainy (o 21,2% więcej niż rok wcześniej), 3,1 mln obywateli Białorusi (wzrost o 18,7%) oraz 1,1 mln obywateli Rosji (wzrost o 38,0%). Obcokrajowcy przyjeżdżający do Polski korzystali głównie z przejść drogowych – 9,0 mln przyjazdów (wobec 7,5 mln w 2010 r.). Wzrosła również liczba korzystających z transportu lotniczego oraz kolejowego do odpowiednio 1,0 mln i 0,6 mln osób (wobec 0,9 mln i 0,5 mln w roku poprzednim).

²³ W związku ze zmianą metodologii od 2011 r. do liczby osób przekraczających granicę dolicza się załogi środków transportu, wobec czego dane dla 2010 r. nie są w pełni porównywalne.

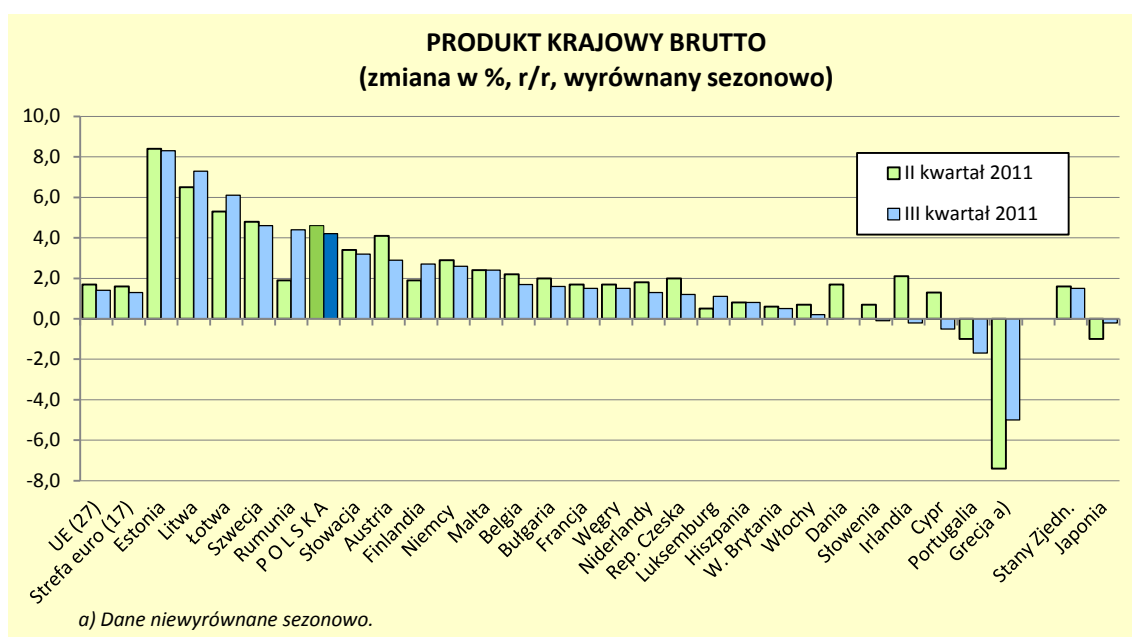
²⁴ Liczba przekroczeń granicy to suma wjazdów i wyjazdów z Polski. Jedna osoba wjeżdżająca do lub wyjeżdżająca z Polski jest ujmowana w danych Straży Granicznej tyle razy, ile razy granicę tę przekracza.

Na wschodniej granicy Polski (z wyłączeniem granicy z Litwą) w 2011 r. dokonano 24,5 mln odpraw, tj. o 12,8% więcej niż w 2010 r. Ruch lądowy na granicy wschodniej stanowił 73,5% rejestrowanych przyjazdów i wyjazdów (wobec 71,5% rok wcześniej). W porównaniu z 2010 r. liczba przyjeżdżających cudzoziemców na tej granicy zwiększyła się o 21,0%, a liczba wyjeżdżających Polaków obniżyła się o 9,5%. Najbardziej intensywny ruch graniczny odnotowano na przejściach lądowych z Ukrainą – 13,9 mln osób, przy czym odprawy Polaków stanowiły 23,6% (w 2010 r. – 32,1%). Granicę z Białorusią przekroczyło 8,2 mln osób, głównie cudzoziemców – 89,8% odpraw (wobec 87,1% rok wcześniej). W ruchu granicznym z Rosją odprawiono 2,4 mln osób, z czego 57,0% stanowili cudzoziemcy (63,2% w roku poprzednim).

W 2011 r. na **granicy morskiej**, w ruchu pomiędzy portami polskimi a portami na terenie państw spoza strefy Schengen, odprawiono 272,9 tys. osób (102,2 tys. osób w roku poprzednim), natomiast na **polskich lotniskach** w ruchu pomiędzy Polską a krajami spoza obszaru Schengen odprawiono 8,5 mln osób (wobec 8,6 mln rok wcześniej).

Sytuacja gospodarcza w wybranych krajach świata

Według prognoz Komisji Europejskiej **produkt krajowy brutto w UE ogółem**²⁵ zwiększył się w 2011 r. o 1,6%. Do krajów o najwyższym tempie wzrostu gospodarczego w minionym roku należały Estonia (wzrost o 8,0%), Litwa (o 6,1%), Łotwa (o 4,5%), Polska (o 4,3%) i Szwecja (o 4,0%). Najtrudniejszą sytuację obserwowano w Grecji oraz Portugalii, gdzie produkt krajowy brutto obniżył się w skali roku odpowiednio o 5,5% oraz o 1,9%. Prognoza Komisji Europejskiej na 2012 r. przewiduje, że wzrost PKB w UE ogółem wyniesie 0,6%. Do krajów o najwyższej dynamice ponownie będą należały kraje bałtyckie (Litwa — wzrost o 3,4%, Estonia — o 3,2% oraz Łotwa — o 2,5%), a także Polska oraz Bułgaria (wzrost odpowiednio o 2,5% i 2,3%). W większości krajów UE tempo wzrostu PKB będzie znacznie niższe niż w 2011 r. W Niemczech prognozowany wzrost produktu krajowego brutto wyniesie 0,8% (wobec 2,9% w 2011 r.), zaś we Francji — 0,6% (wobec 1,6%). Poprawę tempa wzrostu przewiduje się jedynie w Rumunii, Danii oraz Bułgarii, natomiast spadek PKB w 2012 r. podobnie jak w roku poprzednim dotyczyć będzie Portugalii (o 3,0%) oraz Grecji (o 2,8%).

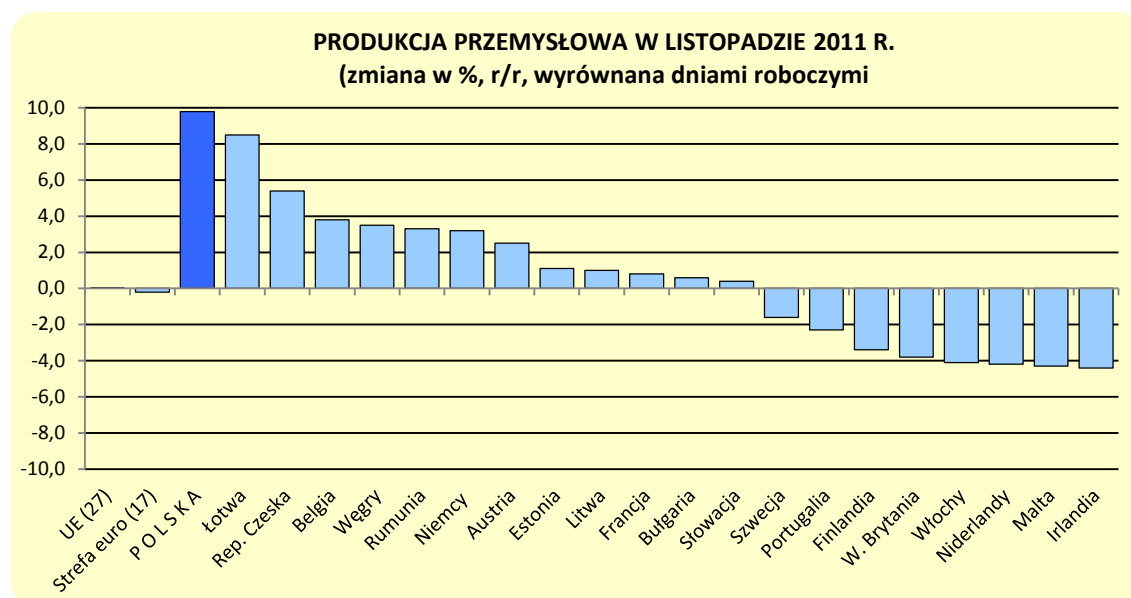

W 2011 r. tempo wzrostu PKB w Unii Europejskiej ogółem obniżało się z okresu na okres i w III kwartale **produkt krajowy brutto** wzrósł w skali roku o 1,4% (wobec wzrostu o 1,7% w II kwartale oraz o 2,4% w III kwartale 2010 r.). Wśród państw należących do UE najwyższą dynamikę w III kwartale 2011 r. odnotowano w Estonii (wzrost o 8,3% w skali roku), gdzie tempo wzrostu było tylko nieznacznie niższe niż w okresie kwiecień–czerwiec 2011 r. Relatywnie wysoki wzrost obserwowano również na Litwie (o 7,3% wobec 6,5% w II kwartale), Łotwie (o 6,1% wobec 5,3%) oraz w Szwecji

²⁵ „European Economic Forecast” – Autumn 2011.

(o 4,6% wobec 4,8%). Polska również należała do najszybciej rosnących gospodarek UE — w III kwartale 2011 r. PKB zwiększył się o 4,2% w skali roku (wobec 4,6% w II kwartale i 4,8% w analogicznym okresie 2010 r.). W Niemczech, we Francji oraz Włoszech obserwowano spowolnienie tempa wzrostu PKB w III kwartale 2011 r. (wzrost odpowiednio o 2,6%, 1,5% i 0,2% wobec 2,9%, 1,7% i 0,7% w II kwartale). Spadek produktu krajowego brutto w ujęciu rocznym notowano w Grecji²⁶ (o 5,0%), Portugalii (o 1,7%), na Cyprze (o 0,5%), w Irlandii (o 0,2%) oraz Słowenii (o 0,1%).

W Stanach Zjednoczonych PKB zwiększył się o 1,5% w porównaniu z okresem lipiec-wrzesień 2010 r., jednak skala wzrostu była nieznacznie mniejsza niż przed kwartałem (1,6%). W Japonii spadek produktu krajowego brutto (o 0,2% w ujęciu rocznym) był mniejszy niż w II kwartale, gdy wyniósł 1,0%. Niewielkiemu spowolnieniu uległo po raz kolejny tempo wzrostu PKB w Chinach (z 9,5% w II kwartale 2011 r. do 9,1% w III kwartale 2011 r.).

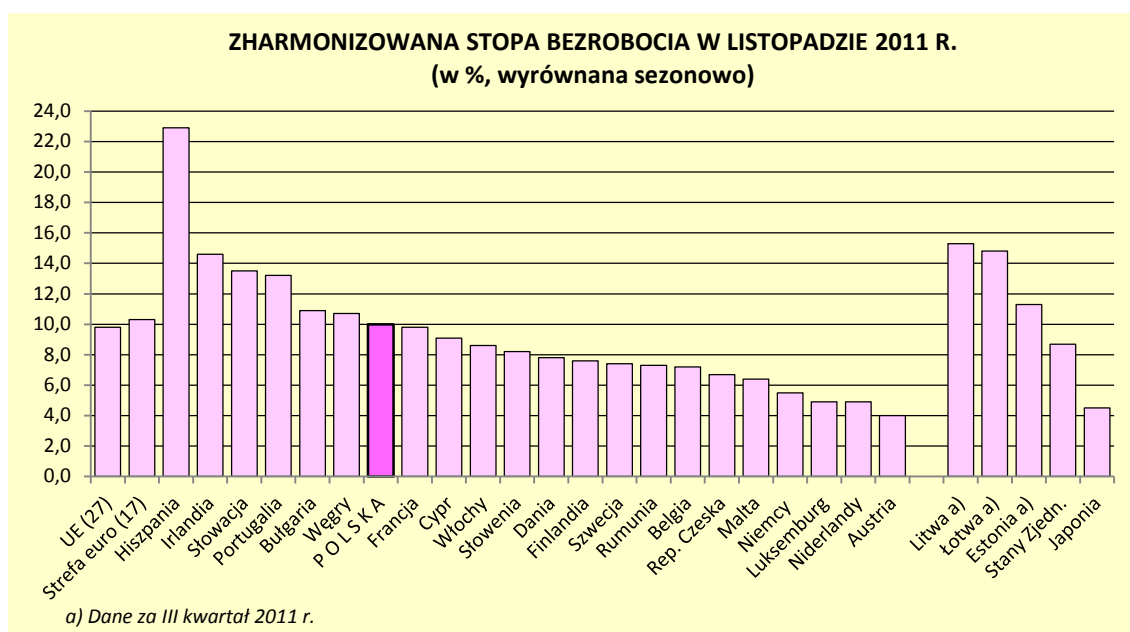
W Unii Europejskiej ogółem w listopadzie 2011 r. **produkcja przemysłowa**²⁷ nie zmieniła się w porównaniu z notowaną przed rokiem (wobec wzrostu o 1,0% w październiku 2011 r. oraz o 7,5% w listopadzie 2010 r.). Najwyższą dynamiką produkcji wśród krajów członkowskich UE charakteryzowała się Polska (wzrost o 9,8% wobec 7,1% w październiku 2011 r.), a także Łotwa (wzrost o 8,5% wobec 5,1%). W Republice Czeskiej, Belgii, na Węgrzech, w Rumunii oraz Niemczech produkcja zwiększyła się odpowiednio o 5,4%, 3,8%, 3,5%, 3,3% i o 2,6% w ujęciu rocznym, ale w Republice Czeskiej, Belgii i na Węgrzech obserwowano przyspieszenie jej dynamiki. W Estonii, po bardzo wysokim wzroście produkcji w przemyśle notowanym od lipca 2010 r. (w granicach 20%-30%), od trzech miesięcy obserwowane jest znaczące wyhamowanie

²⁶ Dane niewyrównane sezonowo.

²⁷ Brak danych dla: Cypru, Danii, Luksemburga oraz Słowenii.

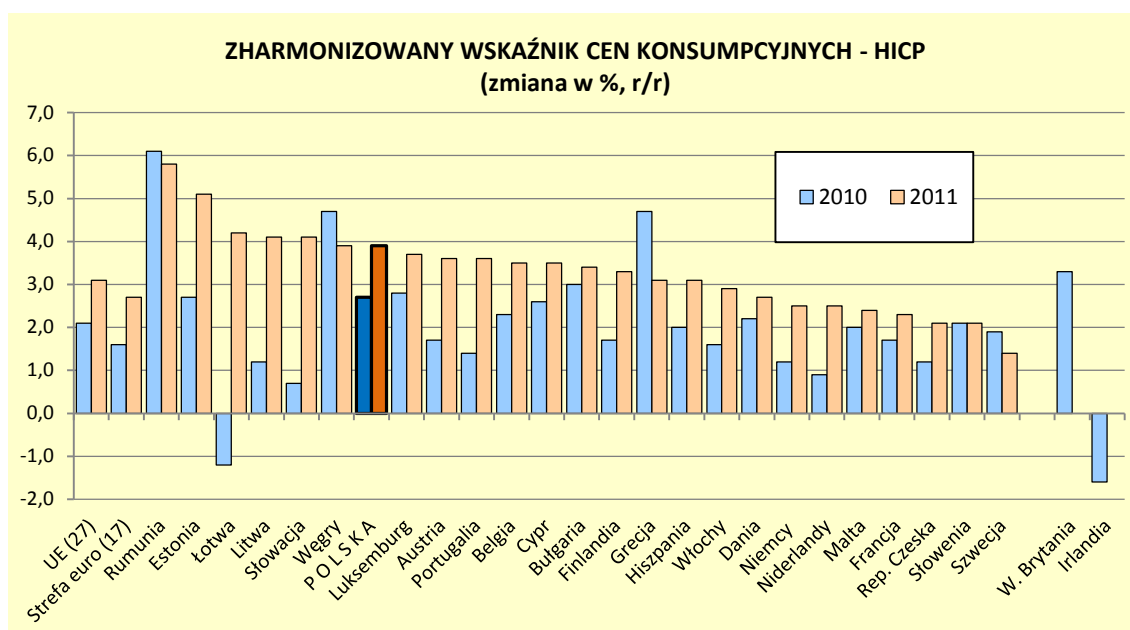
jego tempa — do 1,1% w listopadzie 2011 r. Wśród krajów UE w największym stopniu obniżeniu uległa produkcja w Grecji (o 8,2% w listopadzie 2011 r. wobec spadku o 13,7% w poprzednim miesiącu) oraz Hiszpanii (odpowiednio o 7,0% wobec 4,2%). Spadek produkcji przemysłowej wystąpił również w Irlandii, na Malcie, w Niderlandach, we Włoszech, w Wielkiej Brytanii, Finlandii, Portugalii oraz Szwecji (w granicach 4,4%—1,6%), przy czym w Irlandii zmniejszenie produkcji nastąpiło po wzroście w październiku 2011 r. (o 11,9% w skali roku).

Zharmonizowana stopa bezrobocia²⁸ w Unii Europejskiej ogółem od września 2011 r. utrzymuje się na niezmiennym poziomie i w listopadzie 2011 r. wyniosła ona 9,8% (wobec 9,6% w listopadzie 2010 r.). Podobnie jak w poprzednich miesiącach, najwyższy wskaźnik bezrobocia notowano w Hiszpanii (22,9% wobec 20,4% przed rokiem), Irlandii (14,6% wobec 14,3%), na Słowacji (13,5% wobec 14,0%) oraz w Portugalii (13,2% wobec 12,3%). Do najniższych należała natomiast stopa bezrobocia w Austrii (4,0%), Niderlandach oraz Luksemburgu (po 4,9%). W listopadzie 2011 r. wskaźnik bezrobocia najbardziej zmniejszył się w skali roku w Niemczech (o 1,2 pkt proc.) oraz Belgii (o 0,7 pkt proc.) i wyniósł odpowiednio 5,5% oraz 7,2%. We Włoszech oraz Francji obserwowano zwiększenie stopy bezrobocia (odpowiednio z 8,1% i 9,7% w listopadzie 2010 r. do 8,6% i 9,8% w listopadzie 2011 r.). W Polsce od czterech miesięcy wskaźnik ten zwiększał się stopniowo i w listopadzie 2011 r. wyniósł 10,0% (wobec 9,6% odpowiednio przed rokiem). W Stanach Zjednoczonych stopa bezrobocia wyniosła 8,7% i była niższa o 0,2 pkt proc. od notowanej w październiku 2011 r. i o 1,1 pkt proc. niższa niż w listopadzie 2010 r.

²⁸ Brak danych dla Grecji i Wielkiej Brytanii. Dla Estonii, Litwy oraz Łotwy dostępne są dane kwartalne – w III kwartale 2011 r. stopa bezrobocia w tych krajach wyniosła odpowiednio 11,3%, 15,3% oraz 14,8%.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych (HICP²⁹) w Unii Europejskiej wzrosły w 2011 r. o 3,1% w skali roku (o 1,0 pkt proc. więcej niż przed rokiem). Najwyższą dynamikę cen obserwowano w Rumunii, gdzie wzrost wyniósł 5,8% (wobec 6,1% w 2010 r.), a także w Estonii (o 5,1% wobec 2,7%). Relatywnie szybko rosły również ceny na Łotwie (o 4,2%) oraz na Litwie i Słowacji (po 4,1%). W Polsce oraz na Węgrzech wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych wzrósł po 3,9%, wobec wzrostu odpowiednio o 2,7% i 4,7% przed rokiem. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych we Francji, w Niemczech i we Włoszech rosły wolniej niż przeciętnie w Unii Europejskiej (wzrost odpowiednio o 2,3%, 2,7% oraz o 2,9%), jednak znacznie szybciej niż przeciętnie w 2010 r. (wzrost odpowiednio o 1,7%, 1,2% oraz 1,6%). W 2011 r. w najmniejszym stopniu zwiększyły się ceny w Szwecji (o 1,4%) oraz w Republice Czeskiej i Słowenii (po 2,1%).

W okresie styczeń–październik 2011 r. wartość **wymiany handlowej**³⁰ w ujęciu rocznym wzrosła we wszystkich państwach Unii Europejskiej z wyjątkiem Grecji i Cypru, gdzie odnotowano spadek po stronie importu odpowiednio o 12,3% i 1,4%. Spośród krajów członkowskich UE import zwiększył się w największym stopniu w Estonii (o 42,0%), na Łotwie (o 34,2%) oraz Litwie (o 32,5%). Wartość towarów sprowadzanych z zagranicy w Niemczech wzrosła w skali roku o 14,7%, we Francji o 13,5% oraz Włoszech o 11,7%. W Wielkiej Brytanii obserwowano wzrost po stronie importu o 9,2%, a w Hiszpanii o 7,6%. Najwyższą dynamikę eksportu obserwowano w Estonii i Grecji (wzrost odpowiednio o 44,3% oraz 43,5%). Wysoki, ponad 30% wzrost wartości towarów eksportowanych notowano także na Łotwie, Litwie i w Bułgarii. Eksport w Hiszpanii w omawianym okresie wzrósł w skali roku o 12,7%, we Włoszech i w Niemczech o 12,5%,

²⁹ Brak danych dla Irlandii i Wielkiej Brytanii.

³⁰ Import – według kraju wysyłki.

a w Wielkiej Brytanii o 11,8%. Spośród znaczących gospodarek europejskich relatywnie niską dynamiką wartości towarów wysyłanych za granicę obserwowano we Francji — wzrost o 9,0%. Najwyższe dodatnie saldo wymiany handlowej w okresie styczeń–październik 2011 r. charakteryzowało Niemcy (129,2 mld EUR wobec 127,8 mld EUR w analogicznym okresie 2010 r.), a także Irlandię (35,9 mld EUR wobec 35,6 mld EUR) oraz Niderlandy (35,9 mld EUR wobec 35,2 mld EUR). Znaczny deficyt salda obrotów towarowych obserwowano w Wielkiej Brytanii oraz we Francji (odpowiednio 98,2 mld EUR i 72,5 mld EUR), a jego wartość zwiększyła się w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. (odpowiednio o 2,3 mld EUR i 21,4 mld EUR). Wysokie ujemne saldo obrotów towarowych obserwowano również w Hiszpanii i we Włoszech (40,1 mld EUR oraz 24,2 mld EUR). W Polsce w okresie styczeń–październik 2011 r. notowano wzrost obrotów w handlu zagranicznym w ujęciu rocznym o 13,2% po stronie importu oraz o 12,8% po stronie eksportu, natomiast ujemne saldo obrotów towarowych pogorszyło się z – 10,3 mld EUR przed rokiem do – 12,0 mld EUR.

W okresie styczeń–październik 2011 r. największymi partnerami handlowymi Unii Europejskiej były Chiny (po stronie importu) oraz Stany Zjednoczone (po stronie eksportu). Wartość towarów sprowadzanych z Chin do UE wynosiła 243,8 mld EUR i była o 12,1 mld EUR, tj. o 5,2% większa niż w analogicznym okresie 2010 r. W największym stopniu zwiększył się import z Rosji i Norwegii (wzrost odpowiednio o 26,1% i 20,6%) — w efekcie Rosja z importem towarów o wartości 164,8 mld EUR wyprzedziła Stany Zjednoczone (153,1 mld EUR) i zajęła drugie miejsce, natomiast Norwegia — czwarte, w rezultacie czego Szwajcaria spadła na piątą pozycję (76,3 mld EUR). Największym odbiorcą towarów z Unii Europejskiej nadal były Stany Zjednoczone (213,9 mld EUR, tj. o ok. 6,7% więcej niż przed rokiem). Kolejne pozycje zajmowały Chiny (odpowiednio 111,6 mld EUR, tj. więcej o 21,3%) oraz Szwajcaria (wartość importu z UE wyniosła 100,4 mld EUR i zwiększyła się o 17,2%). Pomimo znaczącego wzrostu eksportu towarów do Rosji (o 27,6%) i Turcji (o 23,4%), kraje te nie zmieniły swojej pozycji względem innych kluczowych importerów w wymianie z UE i zajmowały odpowiednio czwarte i piąte miejsce.

W 2011 r. **ceny większości podstawowych surowców** na rynkach światowych były wyższe niż przeciętnie w 2010 r. Znaczny wzrost cen obserwowano na rynku surowców energetycznych. Za **baryłkę ropy naftowej (APSP³¹)** płacono średnio 103,9 USD tj. o 31,5% więcej niż przed rokiem. Cena **gazu ziemnego** na rynku europejskim w porównaniu z przeciętną w 2010 r. wzrosła o 28,9% (381,5 USD wobec 296,0 USD za 1000m³). Podrożał również **węgiel kamienny** — w 2011 r. jego ceny były wyższe o 22,3% niż w 2010 r. W stosunku do roku poprzedniego notowano również wzrost cen **złota** oraz **srebra** – według danych Banku Światowego w 2011 r. za uncję

³¹ *Average Petroleum Spot Price* – przeciętna cena ważona liczona dla agregatu składającego się z następujących typów ropy naftowej: Brent, Dubai i West Texas Intermediate.

złota płacono 1568 USD, tj. o 28,0% więcej niż średnio w 2010 r. natomiast za uncję **srebra** — 35,3 USD tj. o 74,6% więcej. Wzrosły także ceny podstawowych **metali**³², w największym stopniu **cyny** (o 27,9%), **uranu** (o 22,2%) oraz **miedzi** (o 17,0%). Ceny za tonę **rudy żelaza, ołowiu, aluminium, niklu i cynku** zwiększyły się w granicach 14,4%–1,6%. W 2011 r. zanotowano znaczny wzrost cen **bawełny**. Za funt tego surowca trzeba było zapłacić 154,6 centa USD tj. o 49,4% więcej niż przeciętnie w 2010 r. Wzrost cen obserwowano również na rynku zbóż. Istotnie zwiększyły się ceny **kukurydzy** — z 186,0 USD w 2010 r. do 291,8 USD w 2011 r. (tj. o 56,9%) i **pszenicy** — odpowiednio z 223,7 USD do 316,2 USD (o 41,4%). Więcej trzeba było również zapłacić za **jęczmień** (o 30,8%) oraz **ryż** (o 6,0%).

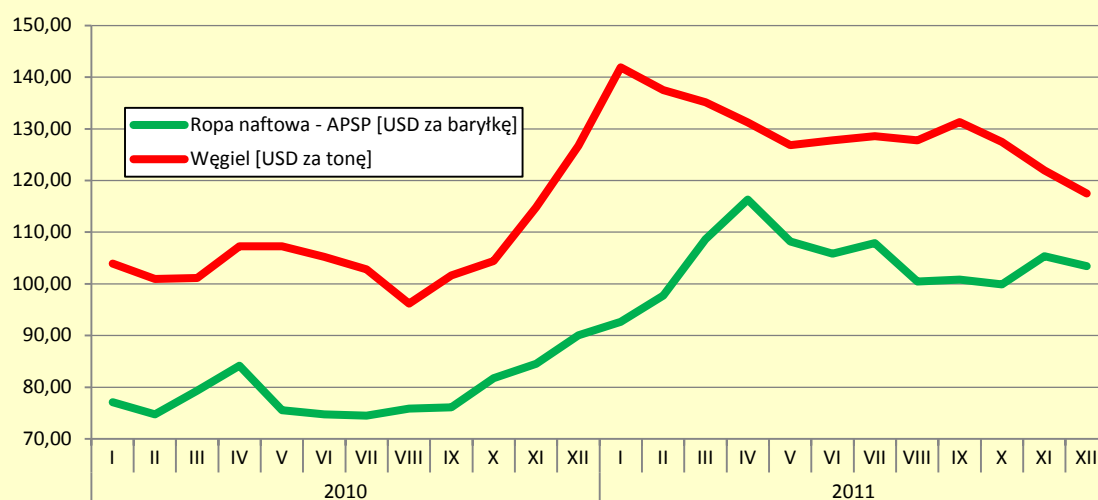
Ceny wybranych surowców na rynkach światowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010	2011	2011					
			IV kw.	listopad	grudzień			
	w dolarach USA						okres poprzedni= =100	2010= =100
IMF – Primary Commodity Indices								
Ropa naftowa (APSP) [za baryłkę].....	79,0	103,9	102,9	105,4	103,4	98,1	130,9	99,5
Gaz ziemny [za 1000 m³].....	296,0	381,5	434,9	432,7	436,0	100,8	147,3	114,3
Węgiel eksportowany z Australii [za tonę]	106,0	129,6	122,3	121,9	117,5	96,4	110,8	90,7
Bawełna ^a [za funt].....	103,5	154,6	103,6	104,7	95,4	91,1	92,2	61,7
Miedź [za tonę].....	7538,4	8823,5	7511,4	7581,0	7558,9	99,7	100,3	85,7
Aluminium [za tonę] ...	2173,0	2400,6	2095,0	2080,0	2024,4	97,3	93,2	84,3
Rudy żelaza [za tonę]	146,7	167,8	140,8	135,5	136,5	100,7	93,0	81,3
Cyna [za tonę].....	20367,2	26051,4	20849,1	21291,7	19386,9	91,1	95,2	74,4
Nikiel [za tonę]	21810,0	22909,1	18386,0	17873,0	18246,0	102,1	83,7	79,6
Cynk [za tonę].....	2160,4	2195,5	1906,0	1935,3	1911,2	98,8	88,5	87,1
Ołów [za tonę]	2148,2	2400,7	1993,1	1994,2	2024,6	101,5	94,2	84,3
Uran [za funt].....	46,0	56,2	52,6	53,2	52,2	98,1	113,5	92,9
Pszenica [za tonę]	223,7	316,2	279,7	281,0	269,0	95,7	120,3	85,1
Kukurydza [za tonę]....	186,0	291,8	269,2	274,3	258,4	94,2	138,9	88,6
Ryż [za tonę]	520,6	551,7	597,4	609,1	580,9	95,4	111,6	105,3
Jęczmień [za tonę].....	158,4	207,2	210,8	211,4	212,2	100,4	134,0	102,4
World Bank – Commodity Price Data								
Złoto [za uncję]	1225	1568	1682	1738	1642	94,5	134,0	104,7
Srebro [za uncję]	20,20	35,26	31,82	33,27	30,13	90,6	149,2	85,5

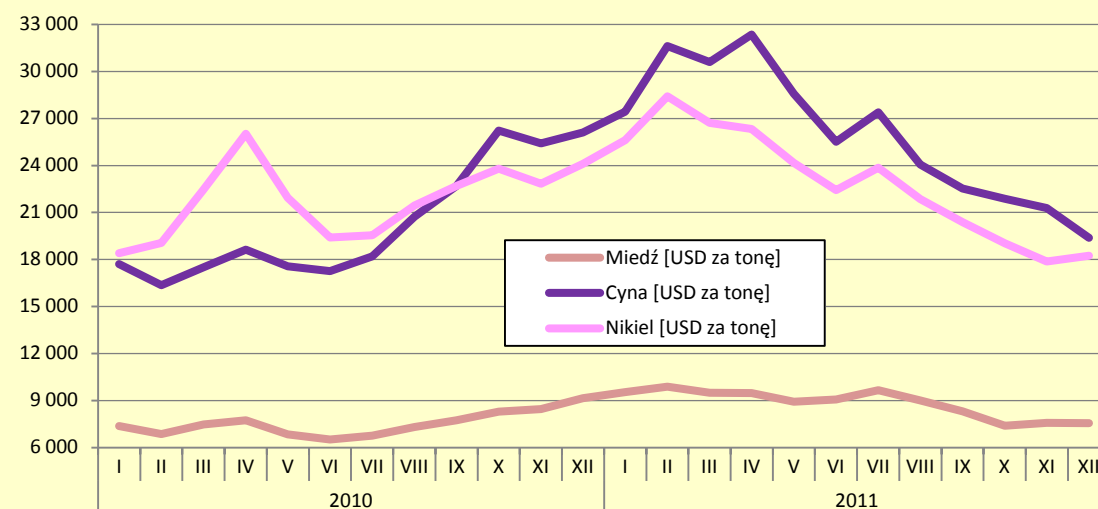
^a W centach.

³² Miedź, aluminium, rudy żelaza, cyna, nikiel, cynk, ołów, uran.

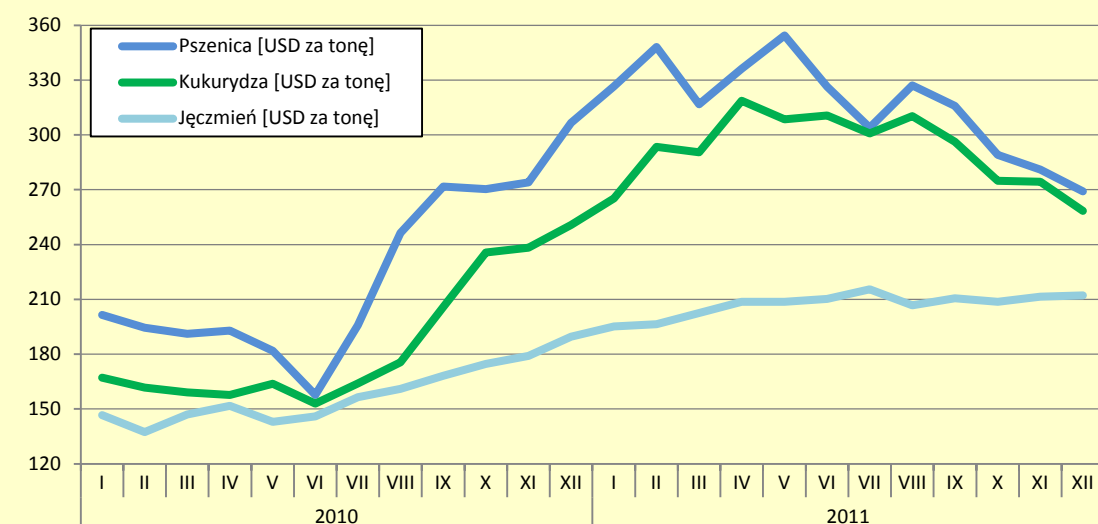
CENY ROPY NAFTOWEJ I WĘGLA NA RYNKACH ŚWIATOWYCH

CENY WYBRANYCH METALI NA RYNKACH ŚWIATOWYCH

CENY WYBRANYCH ZBÓŻ NA RYNKACH ŚWIATOWYCH

*

*

*

Wyniki finansowe ubezpieczycieli

Wyniki finansowe zakładów ubezpieczeń³³ w okresie trzech kwartałów 2011 r. były mniej korzystne niż w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Wynik finansowy netto ogółem obniżył się w skali roku o 12,6%, przy czym w dziale ubezpieczeń na życie zmniejszył się o 21,2%, a w dziale pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych o 4,6%. Lepszy niż przed rokiem, w wyniku poprawy w dziale II, był natomiast wynik techniczny ogółem.

Przychody i koszty zakładów ubezpieczeniowych ogółem kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ogółem			Dział I ^a			Dział II ^b		
	2010	2011	I-III kw. 2010= =100	2010	2011	I-III kw. 2010= =100	2010	2011	I-III kw. 2010= =100
	I-III kwartał			I-III kwartał			I-III kwartał		
	w mln zł			w mln zł			w mln zł		
Przychody ogółem.....	48243,2	48460,4	100,5	29094,6	29001,4	99,7	19148,6	19459,0	101,6
w tym:									
składka przypisana brutto	40048,3	43532,4	108,7	23265,5	24576,5	105,6	16782,8	18955,9	112,9
przychody z lokat	10785,6	8274,1	76,7	5805,9	4349,4	74,9	4979,7	3924,7	78,8
Koszty ogółem.....	42275,0	43246,1	102,3	26209,5	26727,0	102,0	16065,5	16519,1	102,8
w tym:									
odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	27764,9	29735,0	107,1	17132,0	19409,1	113,3	10632,9	10325,9	97,1
zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	3807,7	-3016,7	x	3805,2	-3029,6	x	2,5	12,9	x
koszty działalności ubezpieczeniowej.....	8387,8	8813,6	105,1	3903,9	4026,1	103,1	4483,9	4787,5	106,8
koszty działalności lokacyjnej.....	1169,0	6495,1	555,6	786,8	5828,8	740,8	382,2	666,3	174,3
obciążenie wyniku finansowego	679,5	772,3	113,6	605,0	484,7	80,1	74,5	287,6	358,8
Wynik finansowy netto.....	5968,2	5214,3	87,4	2885,1	2274,4	78,8	3083,1	2939,9	95,4
Wwnik techniczny.....	1646,0	2870,0	174,4	2768,4	2588,2	93,5	-1122,4	281,8	x

a Ubezpieczenia na życie. b Pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe.

³³ Opracowano na podstawie danych UKNF.

W strukturze przychodów ogółem dominującą pozycję, oprócz składki, stanowią **przychody z działalności lokacyjnej**. W okresie trzech kwartałów 2011 r. wyniosły one 8274,1 mln zł i były o 23,3% niższe niż przed rokiem. W strukturze kosztów ogółem znaczącą pozycję, oprócz odszkodowań, stanowią **koszty działalności lokacyjnej**. Koszty te wzrosły w stosunku do okresu trzech kwartałów 2010 r. ponad czterokrotnie i ukształtowały się na poziomie 6495,1 mln zł (w dziale I – 5828,8 mln zł, a w dziale II – 666,3 mln zł).

Łączny **wynik finansowy netto** zakładów ubezpieczeń wyniósł 5214,3 mln zł i był o 754,0 mln zł niższy niż przed rokiem. Towarzystwa ubezpieczeń w dziale I wypracowały nadwyżkę w wysokości 2274,4 mln zł, tj. o 610,7 mln zł mniejszą niż przed rokiem, natomiast w dziale II wynik spadł o 143,3 mln zł do 2939,9 mln zł.

Wynik techniczny (w ujęciu zagregowanym) ukształtował się na poziomie 2870,0 mln zł (1646,1 mln zł przed rokiem), z tego wynik w ubezpieczeniach na życie uległ obniżeniu z 2768,2 mln zł do 2588,2 mln zł, a w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz majątkowych wzrósł z minus 1122,4 mln zł do 281,8 mln zł.

Składki przypisane brutto oraz odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w podziale na wybrane rodzaje ubezpieczeń:

Wyszczególnienie	Składki przypisane brutto			Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto		
	2010	2011	I-III kw. 2010=100	2010	2011	I-III kw. 2010=100
	I-III kwartał			I-III kwartał		
	w mln zł			w mln zł		
DZIAŁ I						
Ogółem.....	23218,8	24556,3	105,8	17120,3	19397,1	113,3
Ubezpieczenia na życie	14017,8	13491,4	96,2	12447,3	13796,9	110,8
Ubezpieczenia posagowe, zaopatrzenia dzieci	88,1	84,1	95,4	111,6	97,8	87,6
Ubezpieczenia na życie, związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	5854,8	7630,7	130,3	3366,0	4184,4	124,3
Ubezpieczenia rentowe	60,2	73,6	122,2	45,5	47,2	103,7
Ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe.....	3197,8	3276,5	102,5	1149,9	1270,8	110,5
DZIAŁ II						
Ogółem.....	16519,4	18596,6	112,6	10427,5	10157,0	97,4
w tym:						
Ubezpieczenia wypadkowe.....	995,8	972,2	97,6	197,5	238,3	120,7
Ubezpieczenia chorobowe.....	253,2	334,4	132,1	100,2	125,2	125,0
Ubezpieczenia casco pojazdów lądowych	3781,2	4246,5	112,3	2906,9	2818,7	97,0
Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami.....	1895,5	2257,4	119,1	1778,5	1044,6	58,7
w tym obowiązkowe budynków w gospodarstwach rolnych	357,5	352,6	98,6	422,2	151,0	35,8
Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych.....	1216,0	1374,1	113,0	491,6	779,7	158,6
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów lądowych	5581,7	6364,8	114,0	3911,1	4030,3	103,0
w tym obowiązkowe OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.....	5458,3	6211,6	113,8	3769,4	3888,3	103,2
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej.....	984,7	1118,1	113,5	433,6	471,3	108,7

Składka przypisana brutto z działalności bezpośredniej w okresie trzech kwartałów 2011 r. wyniosła w ubezpieczeniach na życie 24556,3 mln zł (o 5,8% więcej niż przed rokiem), a w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych 18596,6 mln zł (wzrost o 12,6%).

W strukturze składki przypisanej brutto z działalności bezpośredniej ogółem 56,9% stanowiła składka zakładów działu I, a 43,1% zakładów działu II. Dominującą pozycję w strukturze działu I pod względem wartości zebranej składki brutto, podobnie jak w analogicznym okresie 2010 r., stanowiły ubezpieczenia na życie (54,9%) oraz ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (31,1%). W dziale II składki brutto zebrane z tytułu polis komunikacyjnych wyniosły 10611,2 mln zł, co stanowi 57,0% składki przypisanej brutto tego działu (z tego udział ubezpieczeń casco pojazdów lądowych wyniósł 22,8%, natomiast ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikające z posiadania pojazdów lądowych stanowiły 34,2%).

Wartość **odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto z działalności bezpośredniej** w porównaniu z okresem pierwszych trzech kwartałów 2010 r. wzrosła w ubezpieczeniach na życie do 19397,1 mln zł (o 13,3%), a w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych spadła do 10157,0 mln zł (o 2,6%).

Aktywa i pasywa zakładów ubezpieczeń (stan w dniu 30 IX):

Wyszczególnienie	Ogółem			Dział I			Dział II		
	2010	2011	2010=	2010	2011	2010=	2010	2011	2010=
	w mln zł		=100	w mln zł		=100	w mln zł		=100
Aktywa ogółem	140671,5	148525,7	105,6	90935,9	91377,1	100,5	49735,6	57148,6	114,9
w tym:									
Lokaty	90228,1	95363,2	105,7	50228,9	49237,5	98,0	39999,2	46125,7	115,3
Aktywa netto ubezpieczeń na życie ^a	36323,9	36743,1	101,2	36323,9	36743,1	101,2	x	x	x
Pasywa ogółem	140671,5	148525,7	105,6	90935,9	91377,1	100,5	49735,6	57148,6	114,9
w tym:									
Kapitał własny	28809,6	29731,8	103,2	12464,6	12121,9	97,3	16345,0	17609,9	107,7
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe...	107182,2	109871,4	102,5	75010,0	74255,6	99,0	32172,2	35615,8	110,7

a Gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający.

Suma bilansowa zakładów ubezpieczeń ogółem na koniec września 2011 r. wyniosła 148525,7 mln zł (wzrost w skali roku o 5,6%), z tego na dział I przypadało 91377,1 mln zł (o 0,5% więcej niż przed rokiem), na dział II – 57148,6 mln zł (odpowiednio o 14,9% więcej). Wartość **aktywów netto ubezpieczeń na życie** (gdzie ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający) wzrosła do 36743,1 mln zł (o 1,2%). Wartość **lokat** w zakładach ubezpieczeniowych ogółem zwiększyła się o 5,7% do 95363,2 mln zł, przy czym w zakładach ubezpieczeń na życie wyniosła 49237,7 mln zł (o 2,0% mniej niż przed rokiem), a w zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych – 46125,7 mln zł (odpowiednio o 15,3% więcej).

Główną pozycją **pasywów** były **rezerwy techniczno ubezpieczeniowe**, które (łącznie dla całego rynku) ukształtowały się w końcu września 2011 r. na poziomie 109871,4 mln zł, tj. o 2,5% wyższym niż przed rokiem. Rezerwy te w dziale I wyniosły 74255,6 mln zł (spadek o 1,0%), a w dziale II – 35615,8 mln zł (wzrost o 10,7%).

O bezpieczeństwie funkcjonowania zakładów ubezpieczeń, obok rezerw adekwatnych do przyjętego do ochrony ryzyka, decyduje dostosowany do wymogów ostrożnościowych poziom **kapitałów (środków) własnych**. Łącznie, na koniec września 2011 r., kapitały te wyniosły 29731,8 mln zł (o 3,2% więcej niż na koniec września 2010 r.). Kapitał własny towarzystw na życie zmniejszył się o 2,7% do 12121,9 mln zł, a w firmach chroniących pozostałe ryzyka osobowe i majątkowe wzrósł o 7,7% do 17609,9 mln zł.

Wskaźniki bezpieczeństwa działalności ubezpieczeniowej (stan w dniu 30 IX):

Wyszczególnienie	Ogółem		Dział I		Dział II	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
	w %					
Wskaźnik monitorowania ^a	337,9	334,7	306,7	297,4	371,8	372,7
Wskaźnik pokrycia rezerw ^b	112,8	115,5	108,7	108,7	122,6	129,8

^a Relacja środków własnych na pokrycie marginesu wypłacalności do marginesu wypłacalności. ^b Relacja aktywów spełniających warunki ustawowe do rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto.

Wyniki finansowe banków

W okresie styczeń–listopad 2011 r. w sektorze bankowym³⁴ odnotowano korzystniejsze wyniki finansowe niż w analogicznym okresie 2010 r.

Wynik działalności bankowej wzrósł w skali roku o 7,2% do 51906,1 mln zł. **Wynik z tytułu odsetek** wyniósł 31765,0 mln zł (wzrost o 13,3%), a **wynik z tytułu prowizji** – 12717,6 mln zł (o 1,1% więcej niż rok wcześniej). W strukturze wyniku z działalności bankowej udział wyniku z tytułu odsetek zwiększył się o 3,3 pkt proc. do 61,2%, natomiast udział wyniku z tytułu prowizji zmniejszył się o 1,5 pkt proc. do 24,5%.

Koszty działania banków rosły w umiarkowanym tempie i w okresie styczeń–listopad 2011 r. wyniosły 24175,7 mln zł (wzrost o 5,0% w stosunku do analogicznego okresu 2010 r.), w tym koszty pracownicze zwiększyły się do 13288,7 mln zł (o 3,5%).

Wybrane pozycje rachunku zysków i strat kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010	2011	I-XI 2010=100
	I-XI		
	w mln zł		
Wynik działalności bankowej	48414,3	51906,1	107,2
w tym:			
wynik z tytułu odsetek	28024,0	31765,0	113,3
wynik z tytułu prowizji	12578,0	12717,6	101,1
wynik z pozostałej działalności operacyjnej	248,1	532,5	214,6
Koszty działania banku	23023,0	24175,7	105,0
w tym:			
koszty pracownicze.....	12833,6	13288,7	103,5
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.....	2297,8	2374,7	103,3
Rezerwy	569,1	655,6	115,2
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych.....	9633,3	6450,5	67,0
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	47,8	79,6	166,5
Wynik z tytułu poniesionych ale niewykazanych strat IBNR/ Wynik z tytułu rezerwy na ryzyko ogólne (PSR).....	-67,1	-673,8	x
Wynik z działalności operacyjnej	13024,5	18028,7	138,4
Wynik finansowy brutto	13033,4	18031,7	138,4
Podatek dochodowy oraz pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty).....	2486,5 ^a	3523,3 ^b	141,7
Wynik finansowy netto	10546,8	14508,4	137,6

^a W okresie styczeń–listopad 2010 r. podatek dochodowy wyniósł 2465,8 mln zł, a pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku 20,7 mln zł. ^b W okresie styczeń–listopad 2011 r. wystąpiła jedynie pozycja podatek dochodowy.

³⁴ Opracowano na podstawie danych UKNF.

Wynik działalności operacyjnej w okresie styczeń-listopad 2011 r. wyniósł 18028,7 mln zł (wzrost w skali roku o 38,4%) i stanowił 34,7% wyniku z działalności bankowej (przed rokiem 26,9%). Na jego poprawę duży wpływ miało zmniejszenie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości aktywów finansowych, które osiągnęły 6450,5 mln zł (spadek o 33,0% w stosunku do analogicznego okresu 2010 r.).

Wynik finansowy brutto w okresie styczeń-listopad 2011 r. wyniósł 18031,7 mln zł (wzrost w skali roku o 38,4%), a obciążenie tego wyniku podatkiem dochodowym – 3523,3 mln zł (tj. o 41,7% więcej niż przed rokiem) stanowiło 19,5% wyniku brutto (19,1% rok wcześniej). **Wynik finansowy netto** ukształtował się na poziomie 14508,4 mln zł (wzrost o 37,6% w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r.).

Suma bilansowa sektora bankowego na koniec listopada 2011 r. wyniosła 1320887,7 mln zł i była wyższa niż przed rokiem o 13,5%. Główną pozycją aktywów były kredyty i inne należności (włączając leasing finansowy), które osiągnęły wartość 958570,5 mln zł (wzrost o 17,9%) i stanowiły 72,6% sumy bilansowej (przed rokiem 69,9%).

Wybrane pozycje bilansu i wymogi kapitałowe kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010	2011	30 XI 2010=100
	stan w dniu 30 XI		
	w mln zł		
Suma bilansowa	1164134,1	1320887,7	113,5
Kasa i operacje z bankami centralnymi	31952,9	40733,1	127,5
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	50937,2	50136,9	98,4
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	169995,5	175957,9	103,5
Kredyty i inne należności (włączając leasing finansowy)	813280,5	958570,5	117,9
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	35144,7	32995,0	93,9
Zobowiązania ogółem	1048931,4	1193308,3	113,8
Zobowiązania wobec banków centralnych	885,5	459,8	51,9
Zobowiązania finansowe	1012944,5	1162435,0	114,8
Rezerwy	2662,1	2968,8	111,5
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	2440,0	2704,7	110,9
Inne	29999,4	24739,8	82,5
Kapitały	115202,7	127579,4	110,7
w tym:			
kapitał podstawowy	22774,9	24416,8	107,2
kapitał zapasowy	50953,9	56023,0	109,9
kapitały rezerwowe	21553,1	22802,8	105,8
zysk okresu bieżącego	10546,8	14508,4	137,6
Wymogi kapitałowe	58593,8	68340,6	116,6
Współczynnik wypłacalności w %	13,72	12,97	x

W końcu listopada 2011 r. **zobowiązania** wyniosły 1193308,3 mln zł (wzrost o 13,8% więcej niż przed rokiem), w tym zobowiązania finansowe – 1162435,0 mln zł (wzrost o 14,8%). Udział zobowiązań w sumie bilansowej nieco wzrósł – do 90,3% z 90,1% rok wcześniej. Równocześnie nieznacznie zmniejszył się udział **kapitałów własnych**, które wyniosły 127579,4 mln zł (o 10,7% więcej niż w końcu listopada 2010 r.). Wyższa dynamika wymogów kapitałowych, niż kapitałów własnych, skutkowałą zmniejszeniem współczynnika wypłacalności banków do 12,97% (z 13,72% przed rokiem). Jego poziom był jednak wyższy od wymaganego minimum oraz minimalnego poziomu, który banki będą musiały osiągnąć w 2012 r.

W końcu listopada 2011 r. **wartość kredytów dla sektora niefinansowego** udzielonych przez banki na wyniosła 805209,0 mln zł (wzrost o 15,0% w porównaniu z końcem listopada 2010 r.), w tym kredyty dla przedsiębiorstw stanowiły 32,9% (tj. nieznacznie więcej niż przed rokiem). Większość kredytów dla firm (60,7% wobec 57,9% w końcu listopada 2010 r.) przypadało na małe i średnie przedsiębiorstwa. Kredyty dla gospodarstw domowych stanowiły 66,6% kredytów dla sektora niefinansowego, a dominowały wśród nich kredyty mieszkaniowe (59,9% wobec 55,7% rok wcześniej) i konsumpcyjne (24,6% wobec 28,4%).

Kredyty i depozyty sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010	2011	30 XI 2010=100
	stan w dniu 30 XI		
	w mln zł		
Kredyty dla sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych			
Ogółem.....	760354,6	884836,1	116,4
Sektor niefinansowy.....	700093,4	805209,0	115,0
w tym:			
Przedsiębiorstwa	223242,7	264850,7	118,6
z tego:			
MSP ^a	129196,7	160757,4	124,4
Duże przedsiębiorstwa	94046,1	104093,3	110,7
Gospodarstwa domowe,	473533,3	536289,8	113,3
w tym:			
Mieszkaniowe.....	263545,0	321336,2	121,9
Konsumpcyjne.....	134660,3	131805,4	97,9
Instytucje rządowe i samorządowe.....	60261,1	79627,1	132,1
Depozyty sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych			
Ogółem.....	657485,3	749926,9	114,1
Sektor niefinansowy.....	596725,8	678049,8	113,6
w tym:			
Przedsiębiorstwa	171527,6	197959,9	115,4
Gospodarstwa domowe.....	409731,9	464153,6	113,3
Instytucje rządowe i samorządowe.....	60759,5	71877,1	118,3

^a Jednostki, które w ostatnich dwóch latach zatrudniały średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz spełniały jeden z dwóch następujących warunków: obrót netto w ostatnich dwóch latach nie przekroczył 50 mln EUR lub suma aktywów bilansu na koniec jednego z dwóch ostatnich lat nie przekroczyła 43 mln EUR.

Wartość depozytów sektora niefinansowego złożonych w bankach ukształtowała się w końcu listopada 2011 r. na poziomie 678049,8 mln zł i była o 13,6% większa niż przed rokiem. Na gospodarstwa domowe przypadało 68,5% z tej kwoty (rok wcześniej 68,7%), a na przedsiębiorstwa 29,2% (wobec 28,7%).

Zadłużenie instytucji rządowych i samorządowych w bankach zwiększyło się o 32,1% w porównaniu z końcem listopada 2010 r. do 79627,1 mln zł. Wartość depozytów tych instytucji ukształtowała się na poziomie 71877,1, tj. wzrosła o 18,3% w skali roku. Nadwyżka kredytów nad depozytami wyniosła 7750,0 mln zł, podczas gdy przed rokiem odnotowano nadwyżkę depozytów nad kredytami w wysokości 498,3 mln zł.

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju

Wyszczególnienie a - 2010, b - 2011												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Bezrobotni zarejestrowani (w tys.)	2053	2102	2077	1974	1908	1844	1813	1800	1813	1819	1858	1955
b	2105	2150	2134	2044	1963	1883	1863	1855	1862	1868	1915	1983
Stopa bezrobocia (w %)	12,9	13,2	13,0	12,4	12,1	11,7	11,5	11,4	11,5	11,5	11,7	12,4
b	13,1	13,4	13,3	12,8	12,4	11,9	11,8	11,8	11,8	11,8	12,1	12,5
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w tys. osób	5301	5293	5294	5308	5320	5336	5350	5352	5364	5375	5381	5379
b	5501	5513	5509	5514	5514	5527	5528	5520	5515	5512	5515	5503
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw (w zł)	3231,13	3288,29	3493,42	3398,67	3346,61	3403,65	3433,32	3407,26	3403,68	3440,22	3525,67	3847,91
b	3391,59	3422,14	3633,54	3597,84	3483,99	3600,47	3611,56	3591,23	3581,94	3617,16	3682,19	4015,37
poprzedni miesiąc=100	88,5	101,8	106,2	97,3	98,5	101,7	100,9	99,2	99,9	101,1	102,5	109,1
b	88,1	100,9	106,2	99,0	96,8	103,3	100,3	99,4	99,7	101,0	101,8	109,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	100,5	102,9	104,8	103,2	104,8	103,5	102,1	104,2	103,7	103,9	103,6	105,4
b	105,0	104,1	104,0	105,9	104,1	105,8	105,2	105,4	105,2	105,1	104,4	104,4
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw	97,0	99,9	102,1	100,8	102,5	101,3	100,2	102,3	101,3	101,2	101,1	102,3
b	101,5	100,7	99,9	101,5	99,3	101,6	101,3	101,2	101,3	100,9	99,8	99,9
Przeciętna miesięczna emerytura i renta realna brutto: z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	104,1	104,8	103,9	103,6	103,9	103,6	103,7	103,9	103,1	102,7	102,9	102,9
b	102,2	102,3	100,1	100,0	99,3	100,1	100,4	100,1	100,6	100,2	99,6	99,8
rolników indywidualnych analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	102,4	103,1	102,0	102,2	102,4	102,0	102,3	102,1	101,3	101,1	101,3	101,1
b	100,5	100,4	98,0	98,1	97,4	98,3	98,7	98,4	98,8	98,5	97,9	97,9
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych: poprzedni miesiąc=100	100,6	100,2	100,3	100,4	100,3	100,3	99,8	99,6	100,6	100,5	100,1	100,4
b	101,2	100,2	100,9	100,5	100,6	99,6	99,7	100,0	100,1	100,7	100,7	100,4
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	103,5	102,9	102,6	102,4	102,2	102,3	102,0	102,0	102,5	102,8	102,7	103,1
b	103,6	103,6	104,3	104,5	105,0	104,2	104,1	104,3	103,9	104,3	104,8	104,6
grudzień poprzedniego roku=100	100,6	100,9	101,2	101,6	101,9	102,2	102,0	101,5	102,1	102,6	102,8	103,1
b	101,2	101,4	102,3	102,9	103,5	103,1	102,8	102,7	102,8	103,5	104,2	104,6
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu: poprzedni miesiąc=100	100,4	99,9	99,8	101,4	102,0	101,0	100,1	99,8	100,1	100,0	100,4	101,2
b	100,4	101,2	101,6	100,7	99,7	100,3	100,4	100,6	101,7	100,1	100,9	100,3
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	100,2	97,6	97,4	99,6	101,9	102,1	103,8	104,0	104,3	103,9	104,7	106,2
b	106,2	107,5	109,5	108,8	106,3	105,6	105,9	106,8	108,4	108,5	109,1	108,1
Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej: poprzedni miesiąc=100	99,8	99,9	100,0	100,1	100,1	100,1	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,1
b	100,1	100,1	100,2	100,2	100,2	100,3	100,2	100,3	100,1	100,1	100,0	100,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	99,3	99,4	99,5	99,7	100,0	100,1	100,2	100,2	100,2	100,1	100,0	100,0
b	100,3	100,4	100,6	100,6	100,7	100,8	101,1	101,4	101,6	101,6	101,7	101,8

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wyszczególnienie a – 2010, b – 2011												(dok.)
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe ¹):												
poprzedni miesiąc=100	a	94,6	103,1	119,1	90,8	101,6	106,8	94,1	98,2	113,1	98,4	95,8
b	b	93,7	103,3	115,2	90,7	102,7	101,0	94,0	104,1	112,6	97,6	95,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	108,5	109,2	112,5	109,7	113,5	114,3	110,5	113,6	111,8	108,0	111,4
b	b	110,3	110,5	106,8	106,7	107,8	102,0	101,8	107,9	107,4	106,4	107,7
Produkcja budowlano-montażowa (ceny stałe ¹):												
poprzedni miesiąc=100	a	31,1	104,2	136,2	117,8	117,5	124,5	97,0	106,7	111,0	103,8	138,7
b	b	30,7	111,5	142,4	109,7	125,9	117,6	96,6	101,5	118,3	95,7	140,6
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	84,7	75,3	89,1	93,7	102,3	109,6	100,8	108,4	113,4	109,4	112,3
b	b	111,0	118,7	124,2	115,6	123,9	117,0	116,5	110,8	118,1	108,9	114,6
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	a	12791	22655	34047	44852	53838	63779	75441	85990	97674	109414	135835
b	b	10289	18336	27508	37006	45795	54649	65210	76125	86968	100667	131721
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny stałe ²):												
poprzedni miesiąc=100	a	75,3	95,9	121,3	93,9	102,7	103,9	103,6	99,0	100,4	103,6	93,1
b	b	70,8	101,8	117,4	101,7	98,3	101,9	101,3	101,5	101,3	102,8	93,5
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	98,8	97,2	105,9	96,0	102,0	104,5	102,4	105,1	106,4	106,1	109,1
b	b	102,3	108,6	105,1	113,6	108,5	106,4	104,2	106,9	107,7	106,8	104,2
Wynik budżetu państwa – od początku roku (w mln zł)	a	-4779,2	-16835,6	-22707,6	-26957,0	-32046,2	-36568,7	-34870,3	-36975,9	-39535,5	-41890,2	-44591,1
b	b	-2762,0	-14409,2	-17499,7	-21585,5	-23728,3	-20222,2	-21083,6	-20680,7	-21888,5	-22470,4	-21573,4
Średnie kursy walut w zł – NBP:												
100 dolarów USA	a	285,18	293,85	286,72	287,99	321,37	335,71	319,50	308,94	303,18	284,82	289,13
b	b	291,48	287,87	286,88	274,67	274,19	275,86	279,11	287,70	314,29	317,69	326,09
100 euro	a	407,20	401,55	389,19	387,04	405,21	410,25	408,18	398,72	395,58	395,62	395,31
b	b	389,69	392,86	401,74	397,06	393,95	396,95	399,07	412,32	433,32	435,62	442,39
100 franków szwajcarskich	a	275,73	273,71	268,85	269,97	285,04	297,78	303,08	297,25	301,96	293,58	311,55
b	b	305,03	303,12	311,88	305,92	314,00	327,99	338,24	368,94	361,93	354,41	359,34
Handel zagraniczny w mln zł												
eksport	a	34236,9	36286,1	40612,0	38498,9	40021,8	43053,8	40591,0	38076,8	44360,5	43939,3	42551,4
b	b	40026,4	42298,0	48002,7	44082,6	46113,1	45005,7	42160,6	45783,2	52333,1	51784,8	50682,4
import	a	36572,4	39626,3	45147,3	41568,7	44284,2	46905,5	44535,3	44136,5	48287,7	48787,4	49527,1
b	b	43980,2	46887,4	52567,1	49719,5	51498,5	51241,7	48337,2	51181,6	54973,1	55454,7	54323,3
saldo	a	-2335,5	-3340,2	-4535,3	-3069,8	-4262,4	-3851,7	-4844,3	-6059,7	-3927,2	-4848,1	-6975,7
b	b	-3953,8	-4589,4	-4564,4	-5636,9	-5385,4	-6236,0	-6176,6	-5398,4	-2640,0	-3669,9	-3640,9

¹ Średnie ceny bieżące z 2005 r. ² Ceny bieżące z okresu poprzedzającego okres badany.

Produkcja ważniejszych wyrobów przemysłowych^{a)}

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2011	
		w liczbach bezwzględnych	2010=100
Węgiel kamienny (z wyłączeniem brykietów i podobnych paliw stałych)	tys. t	76269	99,6
Węgiel brunatny (z wyłączeniem brykietów i podobnych paliw stałych).....	tys. t	62782	111,3
Gaz ziemny w stanie ciekłym lub gazowym	hm ³	5815	102,6
Produkty uboju ^{b)}			
bydła i cieląt.....	tys. t	188	100,8
trzody chlewnej	tys. t	821	96,9
Mięso drobiowe	tys. t	1396	102,0
Wędliny	tys. t	748	112,2
Konserwy mięsne wołowe i cielęce	tys. t	6,5	96,7
Mleko płynne przetworzone (z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji)	tys. hl	26160	100,2
Masło (łącznie pozostałymi tłuszczami do smarowania).....	tys. t	179	101,9
Sery podpuszczkowe dojrzewające	tys. t	274	105,7
Sery świeże niedojrzewające i twaróg	tys. t	368	102,3
Cukier (w przeliczeniu na cukier biały)	tys. t	1943	123,4
Wódka czysta w przeliczeniu na 100% (o objętościowej mocy alkoholu 45,4% i mniej)	tys. hl	1034	99,0
Piwo otrzymywane ze słodu (o objętościowej mocy alkoholu 0,5% i więcej)	tys. hl	37854	103,4
Papierosy z tytoniu lub mieszanek tytoniu z jego namiastkami.....	mld szt	150	105,3
Obuwie (łącznie z gumowym)	mln par	32,1	105,6
Tarcica iglasta	dam ³	2323	109,2
Tarcica liściasta	dam ³	278	100,7
Płyty wiórowe i podobne płyty z drewna lub pozostałych materiałów drewnopochodnych.....	dam ³	4901	105,2
Płyty pilśniowe z drewna lub innych materiałów drewnopochodnych	tys. m ²	501383	100,5
Papier gazetowy w zwojach lub arkuszach	tys. t	149	100,2
Tektura falista	tys. t	1418	113,9
Koks i półkoks z węgla kamiennego, lignitu lub torfu; węgiel retortowy	tys. t	9185	96,0
Benzyna silnikowa (łącznie z lotniczą)	tys. t	3924	92,9
Oleje napędowe ^{c)}	tys. t	10652	109,4
Oleje opałowe ^{d)}	tys. t	5462	97,9
Nawozy mineralne lub chemiczne ^{e)} (łącznie z wieloskładnikowymi)			
azotowe	tys. t	1762	108,1
fosforowe	tys. t	530	110,8
Pestycydy	tys. t	21,0	76,9
Mydło ^{f)}	tys. t	86,9	107,3
Włókna chemiczne.....	tys. t	42,5	111,7
Opony ^{g)}	tys. szt	42327	103,7
Cegła wypalana z gliny	mln ceg.	114	75,3
Cement ^{h)}	tys. t	18718	121,7
Spoiva gipsowe ⁱ⁾	tys. t	1529	121,0
Stal surowa ^{j)}	tys. t	8779	109,8
Wyroby walcowane na gorąco gotowe (bez półwyrobów) ^{k)}	tys. t	7468	108,5
Rury stalowe ^{k)}	tys. t	391	101,9
Aluminium nieobrobione plastycznie, technicznie czyste – hutnicze	tys. t	6075	59,9
Miedź rafinowana ^{l)}	tys. t	594	104,5
Komputery ^{m)}	tys. szt	4439	75,6
Odbiorniki telewizyjne (w tym monitory ekranowe) ⁿ⁾	tys. szt	24040	92,1
Akumulatory kwasowo-ołowiowe	tys. szt	7452	96,9
Chłodziarki i zamrażarki (typu domowego, łącznie z chłodziarko-zamrażarkami)	tys. szt	1748	93,6
Pralki automatyczne (typu domowego) ^{o)}	tys. szt	4036	100,3
Odkurzacze (typu domowego)	tys. szt	996	113,8
Kuchnie gazowe z piekarnikiem (typu domowego)	tys. szt	634	101,5
Samochody osobowe ^{p)}	tys. szt	740	94,4
Pojazdy do transportu publicznego ^{q)}	szt	5068	111,5
Samochody ciężarowe i ciągniki drogowe do ciągnięcia naczep.....	szt	92064	115,2
Energia elektryczna ^{s)}	GWh	163304	103,6

a) Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b) Obejmują mięso, tłuszcze, podroby oraz części niejadalne (odpady); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej cieplej. c) Do silników z zapłonem samoczynnym (Diesla), bez komponentów paliwowych. d) Obejmuje oleje opałowe lekkie i ciężkie. e) W przeliczeniu na czysty składnik. f) Włączając produkty organiczne powierzchniowo czynne i preparaty stosowane jako mydło. g) Bez opon rowerowych, motorowerowych, motocyklowych oraz bieżnikowanych. h) Cement portlandzki, cement glinowy, cement żuźlowy i podobne rodzaje cementu hydraulicznego. i) Włączając do stosowania w budownictwie, do klejenia tkanin lub wyrównywania powierzchni papieru, do stosowania w stomatologii. k) Dane ze specjalistycznych badań Ministerstwa Gospodarki, obejmujących podmioty gospodarcze, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. l) Nieobrobiona plastycznie, niestopowa, z wyłączeniem spiekanych wyrobów walcowanych, wytłaczanych, kutych; obejmuje głównie katody i części katod z miedzi rafinowanej. m) Maszyny cyfrowe do automatycznego przetwarzania danych z jednostkami wejścia i wyjścia (włączając komputery osobiste, laptopy, notebooki, palmtopy itp.). n) Z wyjątkiem monitorów stosowanych do komputerów. o) Włączając pralko-suszarki. p) Z wyłączeniem samochodów kempingowych, pojazdów śniegowych, do golfa i podobnych. r) Wyposażone w silniki spalinyowe tłokowe, do przewozu 10 osób i więcej. s) Dane dotyczą produkcji energii elektrycznej w elektrowniach zawodowych, niezależnych i przemysłowych; pochodzą ze specjalistycznych badań (obejmujących jednostki bez względu na liczbę pracujących) prowadzonych przez Ministerstwo Gospodarki i Urząd Regulacji Energetyki.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

A. Unia Europejska

Wyszczególnienie	PKB ^a			Handel zagraniczny			Zharmonizowana stopa bezrobocia ^b			Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych			Produkcja przemysłowa ^c			Produkcja w budownictwie ^c			
	2010	2011 ^b		eksport	import ^d	saldo	I—X 2011	I—X 2010	XI 2010	2011		XII 2010	XI 2010	2011		XI 2010	2011		
		II kw.	III kw.							X	XI			X	XI				
	zmiana w % w ujęciu rocznym						w %						zmiana w % w ujęciu rocznym						
UE – 27	2,0	1,7	1,4	9,6	9,8	9,8	2,7	3,4	3,0	7,5	1,0	0,0	-2,1	-1,3	0,7
Strefa euro – 17	1,9	1,6	1,3	10,0	10,3	10,3	2,2	3,0	2,7	8,1	1,0	-0,2	-8,2	-2,4	0,3
Austria	2,3	4,1	2,9	12,8	15,6	-7,3	10,1	4,2	4,1	4,0	2,2	3,9	3,4	10,2	4,5	2,5	-5,2	-0,4	0,6
Belgia	2,3	2,2	1,7	12,0	13,5	10,1	12,3	7,9	7,3	7,2	3,4	3,7	3,2	12,6	2,9	3,8	-1,9	-1,2	12,3
Bulgaria	0,2	2,0	1,6	31,9	22,4	-2,1	-2,7	11,5	10,8	10,9	4,4	2,6	2,0	5,6	2,5	0,6	0,1	-9,6	-10,2
Cypr	1,1	1,3	-0,5	24,3	-1,4	-4,1	-4,3	6,0	8,8	9,1	1,9	4,0	4,2	-4,4	-9,8	.	-8,0 ^e	-3,1 ^f	-16,8 ^g
Dania	1,3	1,7	0,0	11,3	10,6	9,3	8,0	7,7	7,7	7,8	2,8	2,5	2,4	3,6	-0,3	.	-3,4 ^e	0,9 ^f	4,5 ^g
Estonia	2,3	8,4	8,3	44,3	42,0	-0,5	-0,5	16,1 ^e	12,7 ^f	11,3 ^g	5,4	4,4	4,1	31,8	2,2	1,1	1,1 ^e	11,5 ^f	25,5 ^g
Finlandia	3,6	1,9	2,7	9,7	17,6	-2,7	0,6	8,1	7,6	7,6	2,8	3,2	2,6	7,2	-5,7	-3,4	21,5	3,9	.
Francja	1,5	1,7	1,5	9,0	13,5	-72,5	-51,1	9,7	9,7	9,8	2,0	2,7	2,7	4,6	1,4	0,8	-4,5	-0,7	1,0
Grecja	-3,5	-7,4 ^h	-5,0 ^h	43,5	-12,3	-16,9	-27,4	14,0	.	.	5,2	2,8	2,2	-8,4	-13,7	-8,2	-37,1 ^e	-35,8 ^f	-8,3 ^g
Hiszpania	-0,1	0,8	0,8	12,7	7,6	-40,1	-44,7	20,4	22,7	22,9	2,9	2,9	2,4	3,0	-4,2	-7,0	-30,8	-4,6	-7,8
Irlandia	-0,4	2,1	-0,2	3,6	6,4	35,9	35,6	14,3	14,6	14,6	-0,2	1,7	.	18,4	11,9	-4,4	-28,6 ^e	-22,0 ^f	-18,6 ^g
Litwa	1,4	6,5	7,3	32,4	32,5	-2,1	-1,6	18,3 ^e	15,6 ^f	15,3 ^g	3,6	4,4	3,5	16,8	-1,5	1,0	6,7 ^e	16,7 ^f	18,4 ^g
Luksemburg	2,7	0,5	1,1	4,7	11,4	-4,4	-3,2	4,7	4,8	4,9	3,1	4,0	3,4	8,6	-5,2	.	2,5	-6,0	.
Łotwa	-0,3	5,3	6,1	32,9	34,2	-1,7	-1,2	18,2 ^e	16,1 ^f	14,8 ^g	2,4	4,0	3,9	14,4	5,1	8,5	-13,1 ^e	-0,9 ^f	19,6 ^g
Malta	2,9	2,4	2,4	5,2	10,8	-1,3	-1,0	6,8	6,4	6,4	4,0	1,5	1,3	2,7	0,4	-4,3	-0,1 ^e	0,7 ^f	-0,6 ^g
Niderlandy	1,7	1,8	1,3	11,0	12,0	35,9	35,2	4,4	4,8	4,9	1,8	2,7	2,5	6,6	-2,3	-4,2	-5,6	-3,5	-0,6
Niemcy	3,7	2,9	2,6	12,5	14,7	129,2	127,8	6,7	5,6	5,5	1,9	2,8	2,3	11,7	4,1	3,2	5,4	4,5	9,9
Polska	3,9	4,6	4,2	12,8	13,2	-12,0	-10,3	9,6	9,9	10,0	2,9	4,4	4,5	6,8	7,1	9,8	14,4	9,3	14,9
Portugalia	1,4	-1,0	-1,7	16,2	3,8	-13,3	-16,5	12,3	13,0	13,2	2,4	3,8	3,5	1,1	0,3	-2,3	-10,0	-11,3	-12,2
Republika Czeska	2,7	2,0	1,2	18,1	16,4	6,5	4,4	6,9	6,6	6,7	2,3	2,9	2,8	12,9	1,7	5,4	-0,2	-8,0	-2,4
Rumunia	-1,6	1,9	4,4	23,7	18,9	-7,7	-7,7	7,4	7,3	7,3	7,9	3,5	3,2	6,1	4,8	3,3	-17,1	6,1	16,9
Słowacja	4,2	3,4	3,2	18,9	15,4	1,4	0,0	14,0	13,5	13,5	1,3	4,8	4,6	17,5	7,8	0,4	0,0	-1,2	-1,7
Słowenia	1,4	0,7	-0,1	15,1	14,3	-0,3	-0,4	7,7	8,2	8,2	2,2	2,8	2,1	4,3	1,0	.	-17,5	-25,5	-10,0
Szwecja	5,6	4,8	4,6	16,1	14,3	8,0	5,5	7,8	7,5	7,4	2,1	1,1	0,4	13,8	5,8	-1,6	6,5	7,6	7,5
Węgry	1,3	1,7	1,5	13,9	12,0	6,0	4,3	11,0	10,8	10,7	4,6	4,3	4,1	15,0	3,0	3,5	-3,7	-8,6	3,7
Wielka Brytania	2,1	0,6	0,5	11,8	9,2	-98,2	-95,9	7,7	8,4	.	3,7	4,8	.	2,5	-2,8	-3,8	16,8	-1,4	-1,6
Włochy	1,5	0,7	0,2	12,5	11,7	-24,2	-23,6	8,1	8,5	8,6	2,1	3,7	3,7	5,2	-4,1	-4,1	-3,7	-8,1	.

a Według PKD 2007/NACE Rev. 2. b Dane wyrównane sezonowo. c Dane wyrównane dniami roboczymi. d Według kraju wysyłki. e III kw. 2010 r. f II kw. 2011 r. g III kw. 2011 r. h Dane niewyrównane sezonowo.

B. OECD i wybrane kraje świata

Wyszczególnienie	PKB ^{ab}			Handel zagraniczny			Zharmonizowana stopa bezrobocia ^b			Wskaźnik cen konsumpcyjnych (CPI)				Produkcja przemysłowa ^b				Produkcja w budownictwie ^b								
	2010	2011		eksport	import	saldo	XI 2010	2011		XII 2010	2011		XI 2010	2011		XI 2010	2011									
		II kw.	III kw.					I—X 2010	X		XI	XII 2010		XI	XII		X	XI								
																			zmiana w % w ujęciu rocznym							
zmiana w % w ujęciu rocznym				w mld USD			w %			zmiana w % w ujęciu rocznym																
OECD	3,1	1,7	1,7	.	.	.	8,5	8,2	8,2	2,0	3,1	.	6,6	2,7								
w tym:																										
Australia	2,5	1,9	2,5	.	.	14,9	5,2	5,2	5,3	2,7 ^c	3,6 ^d		4,2 ^f	-1,6 ^d	0,7 ^e	5,7 ^f	3,3 ^d	9,4 ^e								
Chile	5,2	6,3	4,6	18,6	28,3	5,5	7,7	7,5	.	3,0	3,9	4,4	2,0	0,6	.	13,8	48,3	56,3								
Islandia	-4,0	2,1	5,1	.	.	0,6	7,8 ^f	6,7 ^d	7,2 ^e	2,5	5,2	5,2	4,1 ^f	6,0 ^d	.	-16,5 ^f	-4,0 ^d	.								
Izrael	4,8	5,2	4,9	14,4	26,1	-12,7	6,6 ^f	5,5 ^d	5,6 ^e	2,7	2,6	2,2	5,0	5,5								
Japonia	4,1	-1,0	-0,2	7,8	21,6	-19,0	5,1	4,5	4,5	0,0	-0,5	.	6,4	-0,2								
Kanada	3,2	2,1	2,4	.	.	-7,1	7,6	7,3	7,4	2,4	2,9	2,3	8,4 ^f	2,8 ^d	3,5 ^e	10,1 ^f	4,5 ^d	4,3 ^e								
Meksyk	5,6	3,6	4,4	19,1	18,1	-2,0	5,5	4,8	5,2	4,4	3,5	3,8	6,4 ^f	3,9 ^d	3,4 ^e	1,2 ^f	4,4 ^d	5,5 ^e								
Norwegia	0,7	0,5	3,7	23,9	20,1	56,4	3,4 ^f	3,3 ^d	3,2 ^e	2,8	1,2	0,2	-5,2	-6,1								
Nowa Zelandia	1,3	1,1	1,9	21,3	23,9	0,4	6,4 ^f	6,5 ^d	6,6 ^e	4,0 ^c	5,3 ^d	4,6 ^e	-0,4 ^f	-0,3 ^d	3,3 ^e	5,1 ^f	-9,6 ^d	-9,4 ^e								
Republika Korei	6,2	3,4	3,6	21,5	25,8	23,8	3,2	3,1	3,1	3,0	4,2	4,2	9,8	7,7	5,5	.	.	.								
Stany Zjednoczone	3,0	1,6	1,5	17,6	16,3	-613,3	9,8	8,9	8,7	1,5	3,4	3,0	6,0	4,3	3,7	-9,3	0,9	.								
Szwajcaria	2,7	2,2	1,5	.	.	.	4,4 ^f	3,4 ^d	4,0 ^e	0,5	-0,5	-0,7	5,5 ^f	1,8 ^d	-0,9 ^e	-0,3 ^f	4,0 ^d	-0,4 ^e								
Turcja	9,0	8,1	8,5	20,8	37,0	-90,8	10,5 ^f	9,1 ^d	8,6 ^e	6,4	9,5	10,4	10,1 ^f	7,7 ^d	7,2 ^e	.	.	.								
Brazylia	7,5	3,3	2,2	30,3	26,2	24,0	6,0 ^e	6,0 ^e	5,5 ^e	5,9	6,6	6,5	3,0	-2,1	.	4,6	5,2	.								
Chiny	10,3	9,5	9,1	21,7	27,0	132,1	.	.	.	4,6	4,2								
Indie	10,1	8,1	.	.	.	-103,7	.	.	.	9,5	9,3	.	6,5	-5,1								
Rep. Pd. Afryki	2,8	3,3	2,9	.	.	-0,8	25,2 ^e	25,7 ^{de}	25,0 ^{ee}	3,4	6,2	6,4	.	.	.	-15,6	6,2	.								
Rosja	4,0	3,5	4,9	31,1	33,9	159,0	6,9 ^e	6,8 ^e	6,5 ^e	8,8	6,8	.	6,5	3,5	3,2	-13,9 ^f	1,8 ^d	10,9 ^e								

a Według PKD 2007/ NACE Rev. 2. b Dane wyrównane sezonowo. c IV kw. 2010 r. d II kw. 2011 r. e III kw. 2011 r. f III kw. 2010 r. g Dane na podstawie badania LFS.

Uwaga do części B: przeliczeń danych dotyczących handlu zagranicznego, produkcji przemysłowej i produkcji w budownictwie w oparciu o dane zawarte w bazie OECD dokonano w Departamencie Analiz i Opracowań Zbiorczych GUS.

Źródło: EUROSTAT, OECD, National Bureau of Statistics of China, GUS — dane pobrano w dn. 25.01.2012 r.